

MADRID DOCUMENT

APPROACHES FOR THE CONSERVATION
OF TWENTIETH-CENTURY
ARCHITECTURAL HERITAGE

DOCUMENTO DE MADRID

CRITERIOS DE CONSERVACIÓN
DEL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO
DEL SIGLO XX

DOCUMENT DE MADRID

APPROCHE DE LA SAUVEGARDE
DU PATRIMOINE
BATI DU XXe SIECLE

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE ON 20TH CENTURY HERITAGE

CONSEJO INTERNACIONAL DE MONUMENTOS Y SITIOS
COMITÉ CIENTÍFICO INTERNACIONAL DEL PATRIMONIO DEL SIGLO XX

CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMITE PATRIMOINE DU XXE SIECLE

DOKUMENT VON MADRID

WEGE ZUR
BEWAHRUNG
DES ARCHITEKTONISCHEN
ERBES DES 20.
JAHRHUNDERTS

DOCUMENT DE MADRID

CRITERIS DE
CONSERVACIÓ
DEL PATRIMONI
ARQUITECTÒNIC
DEL SEGLE XX

DOCUMENTO DE MADRID

CRITÉRIOS PARA
A CONSERVAÇÃO
DO PATRIMÓNIO
ARQUITECTÓNICO
DO SÉCULO XX

МАДРИДСКИЙ ДОКУМЕНТ

ПОДХОДЫ
К СОХРАНЕНИЮ
АРХИТЕКТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ
ДВАДЦАТОГО ВЕКА

DOCUMENTO DI MADRID

CRITERI DI
CONSERVAZIONE
DEI BENI
ARCHITETTONICI
DEL XX SECOLO

MADRIDEKO DOKUMENTUA

XX. MENDEKO
ARKITEKTURA-ONDAREA
IRAUNARAZTEKO
IRIZPIDEAK

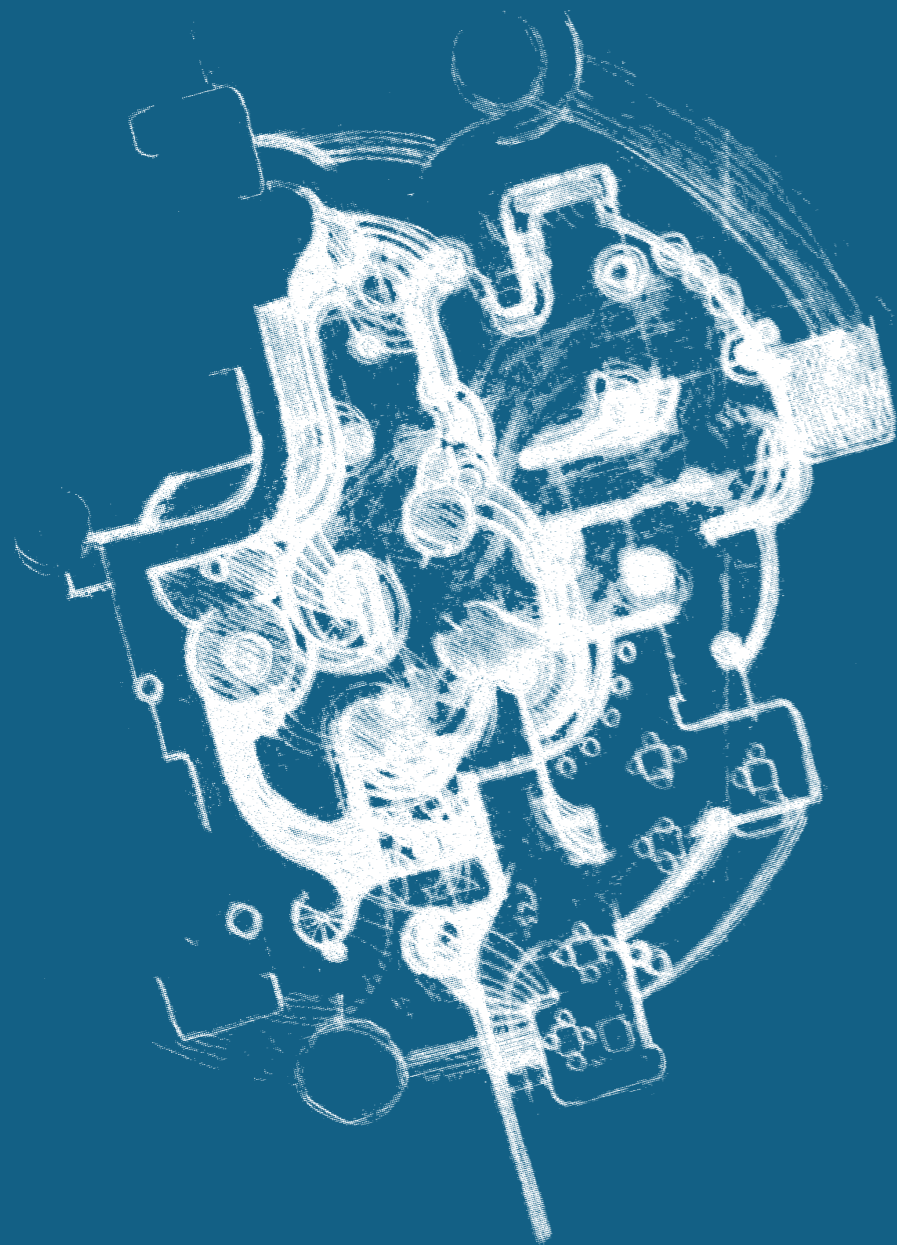
MADRIDIN ASIAKIRJA

1900-LUVUN
RAKENNUSPERINNÖN
SUOJELUN
PERIAATTEITA

马德里文件

关于20世纪
建筑遗产保
护办法的

20वीं सदी वास्तुकला
विरासत मैड्रिड
के संरक्षण के
लिए अनुप्रयोग

MADRID DOCUMENT

APPROACHES FOR THE CONSERVATION
OF TWENTIETH-CENTURY
ARCHITECTURAL HERITAGE

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS 20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

APPROACHES FOR THE CONSERVATION OF TWENTIETH-CENTURY ARCHITECTURAL HERITAGE

MADRID DOCUMENT 2011

Madrid, June 2011

PREAMBLE The ICOMOS International Scientific Committee for Twentieth Century Heritage (ISC 20C) is developing guidelines for the conservation of heritage sites of the twentieth century during 2011-2012.

As a contribution to this debate, the International Conference "Intervention Approaches for the Twentieth-Century Architectural Heritage - CAH 20thC" adopted on 16 June 2011 the following text "Approaches for the Conservation of Twentieth-Century Architectural Heritage, Madrid Document 2011".

AIM OF THE DOCUMENT The obligation to conserve the heritage of the twentieth century is as important as our duty to conserve the significant heritage of previous eras.

More than ever, the architectural heritage of this century is at risk from a lack of appreciation and care. Some has already been lost and more is in danger. It is a living heritage and it is essential to understand, define, interpret and manage it well for future generations.

The Madrid Document 2011 seeks to contribute to the appropriate and respectful handling of this important period of architectural heritage. While recognising existing heritage conservation documents¹, the Madrid Document also identifies many of the issues specifically involved in the conservation of architectural heritage. Yet while it specifically applies to architectural heritage in all its forms, many of its concepts may equally apply to other types of twentieth-century heritage.

The document is intended for all those involved in heritage conservation processes.

Explanatory notes are incorporated where necessary and a glossary of terms completes the document.

ADVANCE KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SIGNIFICANCE

Article 1. Identify and assess cultural significance.

1.1 Use accepted heritage identification and assessment criteria.

The identification and assessment of the significance of twentieth-century architectural heritage should use accepted heritage criteria. The architectural heritage of this particular century (including all of its components) is a physical record of its time, place and use. Its cultural significance may rest in its tangible attributes, including physical location, design (for example, colour schemes), construction systems and technical equipment, fabric, aesthetic quality and use, and/or in its intangible values, including historic, social, scientific or spiritual associations, or creative genius.

1.2 Identify and assess the significance of interiors, fittings, associated furniture and art works.

To understand the architectural heritage of the twentieth century it is important to identify and assess all components of the heritage site, including interiors, fittings and associated art works.

1.3 Identify and assess the setting and associated landscapes.

To understand the contribution of context to the significance of a heritage site, its associated landscape and setting² should be identified and assessed³.

For urban settlements, the different planning schemes and concepts relevant for each period and heritage site should be identified and their significance acknowledged.

1.4 Proactively develop inventories of the architectural heritage of the twentieth century.

The architectural heritage of the twentieth century needs to be proactively identified and assessed through systematic surveys and inventories, thorough research and studies by multidisciplinary teams, with protective conservation measures established by the responsible planning and heritage authorities.

1.5 Use comparative analysis to establish cultural significance.

When assessing the significance of the architectural heritage of the twentieth century, comparative heritage sites must be identified and assessed in order to be able to analyse and understand relative significance.

Article 2. Apply appropriate conservation planning methodology.

2.1 Maintain integrity by understanding significance before any intervention.

Adequate research, documentation and analysis of the historic fabric are needed to guide any change or intervention. The integrity of the architectural heritage of the twentieth century should not be impacted by unsympathetic interventions. This requires careful assessment of the extent to which the heritage site includes all the components necessary to express its significance and also to ensure the complete representation of the features and processes that contribute to this significance. Adverse impacts of development and/or neglect, including conjecture, should be avoided.

Understanding how cultural significance is manifest in the architectural heritage of the twentieth century, and how different attributes, values and components contribute to that significance, is essential in order to make appropriate decisions about its care, and the conservation of its authenticity and integrity. Buildings evolve over time and later alterations may have cultural significance. Different conservation approaches and methods may be necessary within one heritage site. The input of the original designer or builder should always be sought, where relevant.

2.2 Use a methodology that assesses cultural significance and provides policies to retain and respect it, prior to commencing work.

The methodology used to assess the significance of the architectural heritage of the twentieth century should follow a culturally appropriate conservation planning approach. This will include comprehensive historical research and significance analysis in the development of policies to conserve, manage and interpret the identified cultural significance. It is essential that such analysis be completed before works start to ensure that specific conservation policies are provided to guide development and change. Conservation Plans should be prepared. Regional heritage charters and site-specific conservation declarations may be developed⁴.

2.3 Establish limits of acceptable change.

For every conservation action, clear policies and guidelines should be established before starting any architectural intervention, so as to define the acceptable limits of change. A Conservation Plan should define the significant parts of the heritage site, the areas where interventions are possible, the optimum usage of the site and the conservation measures to be taken. It should consider the specific architectural principles and building technologies used in the twentieth century.

2.4 Use interdisciplinary expertise.

Conservation planning requires an interdisciplinary approach, considering all attributes and values of cultural significance. Specialists in modern conservation technology and material sciences may be required to undertake specific research and exchange of knowledge due to the use and proliferation of non-traditional materials and methods in twentieth-century architectural heritage.

2.5 Provide for maintenance planning.

It is important to plan for the regular preventive care and maintenance of these architectural heritage sites. Emergency stabilisation work may also be required. Continual and appropriate maintenance and periodic inspection is consistently the best conservation action for architectural heritage and reduces long-term repair costs. A Maintenance Plan will assist this process.

2.6 Identify responsible parties for conservation action.

It is important to identify the parties who are to be responsible and accountable for conservation actions for the architectural heritage of the twentieth century. These may include, but not be limited to, owners, heritage authorities, communities, local government and occupants.

2.7 Archive records and documentation.

When making changes to twentieth-century architectural heritage it is important to produce records of those changes for public archiving. Recording techniques may include photography, measured drawings, oral histories, laser scanning, 3D modeling and sampling, depending on the circumstances. Archival research is an important part of the conservation planning process.

For every intervention, the peculiarities of the heritage site and the measures taken should be documented appropriately. The documentation must record the state before, during and after the intervention. Such documentation should be kept in a secure place and in up-to-date replicable media. It will assist the presentation and interpretation of the site, thereby enhancing its understanding and enjoyment by users and visitors. Information acquired in the investigation of architectural heritage, as well as other inventories and documentation, should be made accessible to interested persons.

Article 3. Research the technical aspects of twentieth-century architectural heritage.

3.1 Research and develop specific repair methods appropriate to the unique building materials and construction techniques of the twentieth century.

Twentieth-century building materials and construction techniques may often differ from traditional materials and methods of the past. There is a need to research and develop specific repair methods appropriate to unique types of construction. Some aspects of the architectural heritage of the twentieth century, especially those created after the middle of the century, may present specific conservation challenges. This may be due to the use of new or experimental materials and construction methods, or simply due to a lack of specific professional experience in its repair. Original/significant materials or details should be recorded if they have to be removed, and representative samples should be stored.

Before any intervention, these materials should be carefully analysed and any visible and non-visible damage identified and understood. Some experimental materials may have a shorter life-span than traditional materials and need to be carefully analysed. Investigations into the condition and deterioration of materials are to be undertaken by suitably qualified professionals using non-destructive and carefully considered non-invasive methods. Limit destructive analysis to the absolute minimum. Careful investigation into the aging of materials of the twentieth century will be required.

3.2 The application of standard building codes needs flexible and innovative approaches to ensure appropriate heritage conservation solutions.

The application of standardised building codes (e.g. accessibility requirements, health and safety code requirements, fire-safety requirements, seismic retrofitting, and measures to improve energy efficiency) may need to be flexibly adapted to conserve cultural significance. Thorough analysis and negotiation with the relevant authorities should aim to avoid or minimise any adverse heritage impact. Each case should be judged on its individual merits⁵

Article 4. Acknowledge and manage pressures for change, which are constant.

4.1 Whether as a result of human intervention, or environmental conditions, managing change is an essential part of the conservation process to maintain cultural significance, authenticity and integrity.

Conservation of authenticity and integrity is especially important in urban settlements where interventions may be necessary due to changes in everyday use, which may cumulatively impact cultural significance.

Article 5. Manage change sensitively.

5.1 Adopt a cautious approach to change.

Do only as much as is necessary and as little as possible. Any intervention should be cautious. The extent and depth of change should be minimised. Use proven methods of repair and avoid treatments that may cause damage to historic materials and cultural significance; repairs should be undertaken using the least invasive means possible. Changes should be as reversible as possible.

Discrete interventions can be introduced that improve the performance and functionality of a heritage site on condition that its cultural significance is not adversely impacted. When change of use is under consideration, care must be taken to find an appropriate reuse that conserves the cultural significance.

5.2 Assess the heritage impacts of proposed changes prior to works commencing and aim to mitigate any adverse impacts.

Before intervening in any heritage site its cultural significance needs to be assessed, and all components should be defined and their relationship and setting understood. The impact of the proposed change on the cultural significance of the heritage site must be thoroughly assessed. The sensitivity to change of every attribute and value must be analysed and its significance accounted for. Adverse impacts need to be avoided or mitigated so that cultural significance is conserved.

Article 6. Ensure a respectful approach to additions and interventions.

6.1 Additions need to respect the cultural significance of the heritage site.

In some cases, an intervention (such as a new addition) may be needed to ensure the sustainability of the heritage site. After careful analysis, new additions should be designed to respect the scale, siting, composition, proportion, structure, materials, texture and colour of the heritage site. These additions should be discernable as new, identifiable upon close inspection, but developed to work in harmony with the existing; complementing not competing.

6.2 New interventions should be designed to take into account the existing character, scale, form, siting, materials, colour, patina and detailing.

Careful analysis of surrounding buildings and sympathetic interpretation of their design may assist in providing appropriate design solutions. However, designing in context does not mean imitation.

Article 7. Respect the authenticity and integrity of the heritage site.

7.1 Interventions should enhance and sustain cultural significance.

Significant building elements must be repaired or restored, rather than reconstructed. Stabilising, consolidating and conserving significant elements are preferable to replacing them. Wherever possible, replacement materials should be matched like for like, but marked or dated to distinguish them.

Reconstruction of entirely lost heritage sites or of their important building elements is not an action of conservation and is not recommended. However, limited reconstruction, if supported by documentation, may contribute to the integrity and/or understanding of a heritage site.

7.2 Respect the value of significant layers of change and the patina of age.

The cultural significance of a heritage site as historic testimony is principally based on its original or significant material attributes and/or its intangible values which define its authenticity. However, the cultural significance of an original heritage site or of later interventions does not depend on their age alone. Later changes that have acquired their own cultural significance should be recognised and respected when making conservation decisions.

Age should be discernible through all the interventions and changes that have occurred over time, as well as in their patina. This principle is important for the majority of materials used in the twentieth century.

Contents, fixtures and fittings that contribute to cultural significance should always be retained on the heritage site where possible⁶.

Article 8. Give consideration to environmental sustainability.

8.1 Care must be taken to achieve an appropriate balance between environmental sustainability and the conservation of cultural significance.

Pressure for architectural heritage sites to become more energy efficient will increase over time. Cultural significance should not be adversely impacted by energy conservation measures.

ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY

Conservation should take into account contemporary approaches to environmental sustainability. Interventions to a heritage site should be executed with sustainable methods and support its development and management⁷. To achieve a practical and balanced solution, consultation with all stakeholders is needed to ensure sustainability of the heritage site. All possible options in terms of intervening, managing and interpreting the heritage site, its wider setting and its cultural significance must be retained for future generations.

INTERPRETATION AND COMMUNICATION

Article 9. Promote and celebrate twentieth-century architectural heritage with the wider community.

9.1 Presentation and Interpretation are essential parts of the conservation process.

Publish and distribute twentieth-century architectural heritage research and conservation plans, and promote events and projects wherever possible among the appropriate professions and broader community.

9.2 Communicate cultural significance broadly.

Engage with key audiences and stakeholders in dialogue that assists in the appreciation and understanding of twentieth-century heritage conservation.

9.3 Encourage and support professional educational programs to include twentieth-century heritage conservation.

Educational and professional training programs need to include the principles of conservation of twentieth-century heritage⁸.

GLOSSARY

Attributes include physical location, design (including colour schemes), construction systems and technical equipment, fabric, aesthetic quality and use.

Authenticity is the quality of a heritage site to express its cultural significance through its material attributes and intangible values in a truthful and credible manner. It depends on the type of cultural heritage site and its cultural context.

Components of a heritage site may include interiors, fittings, associated furniture and art works; setting and landscapes.

Conservation means all the processes of looking after a heritage site so as to retain its cultural significance.

Cultural significance means aesthetic, historic, scientific, social and/or spiritual value for past, present or future generations. Cultural significance is embodied in the heritage site itself, its setting, fabric, use, associations, meanings, records, related sites and related objects. Heritage sites may have a range of significances for different individuals or groups.

Intangible values may include historic, social, scientific or spiritual associations, or creative genius.

Integrity is a measure of the wholeness and intactness of the built heritage, its attributes and values. Examining the conditions of integrity therefore requires assessing the extent to which the property:

1. Includes all components necessary to express its value;
2. Ensures the complete representation of the features and processes which convey the property's significance;
3. Suffers from adverse effects of development and/or neglect.

Intervention is change or adaptation including alteration and extension.

Maintenance means the continuous protective care of the fabric and setting of a heritage site, and is to be distinguished from repair.

Reversibility means that an intervention can essentially be undone without causing changes or alterations to the basic historical fabric. In most cases reversibility is not absolute.

ENDNOTES

¹ Relevant documents and charters include:

- The Venice Charter - International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (The Venice Charter) 1964
- The Florence Charter - Historic Gardens and Landscapes 1981
- The Washington Charter - Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas 1987.
- The Eindhoven Statement - DOCOMOMO 1990.
- The Nara Document on Authenticity, 1994.
- The Burra Charter - The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance 1999.
- Principles for the Analysis, Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage, 2003.
- The Nizhny Tagil Charter for the Industrial Heritage - TICCIH 2003.
- Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS 2005.
- World Heritage Convention: Operational Guidelines 2008.

² Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS 2005.

³ Open-air spaces or green areas around and between architectural objects or in urban areas often represent components of an overall composition and of a historically intended spatial perception.

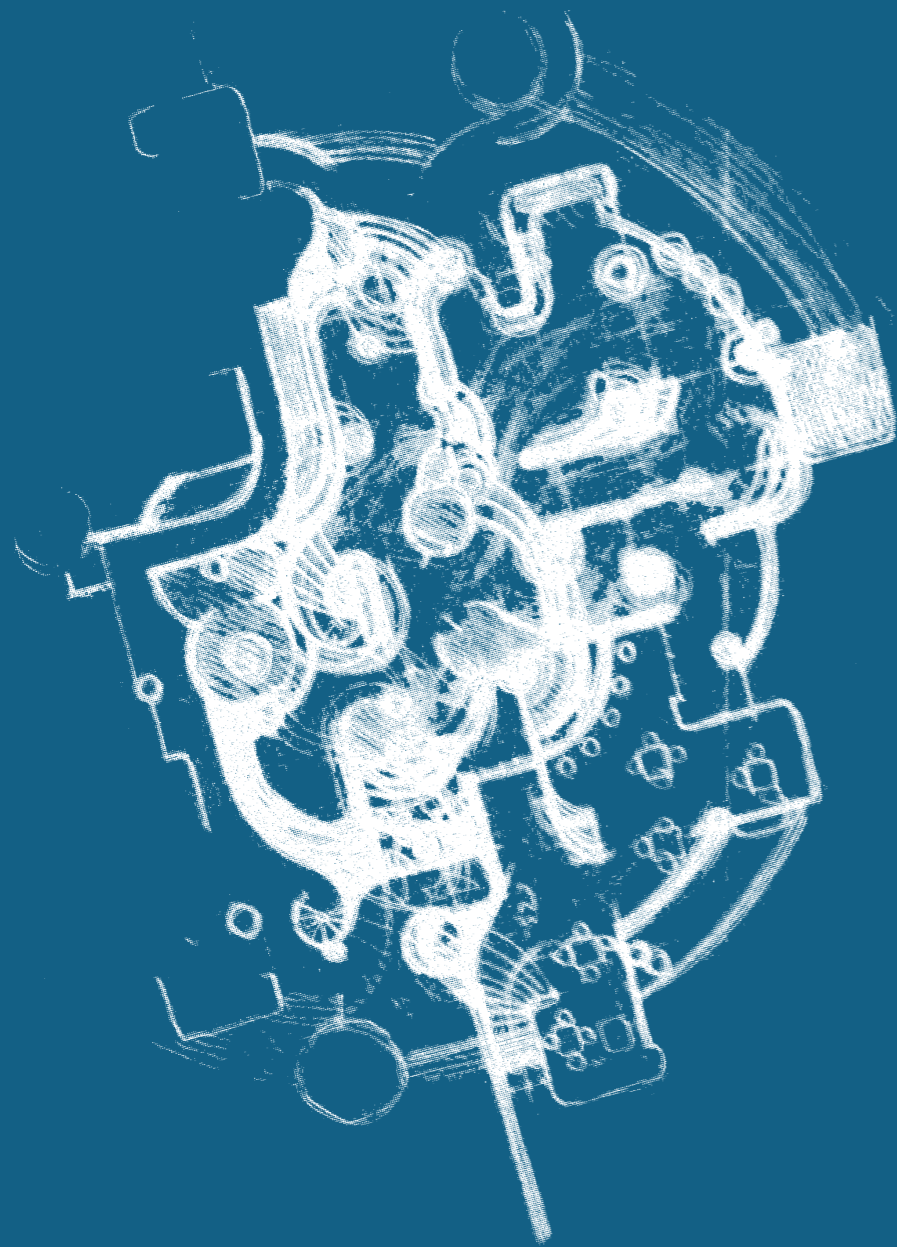
⁴ For example, *Texto de Mexico 2011*, Moscow Declaration 2006.

⁵ In certain cases, the materials used for built sites of the twentieth century have a shorter life span than traditional materials. Lack of conservation action and knowledge of appropriate repair methods based on their material characteristics may mean they need more drastic interventions than traditional materials and they could also require additional intervention in the future.

⁶ Their removal is unacceptable unless it is the sole means of ensuring their security and preservation. They should be returned where and when circumstances permit.

⁷ United Nations World Commission on Environment and Development (WCED): *"Brundtland Report." Our Common Future* (1987), Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-282080-X.

⁸ UIA (International Union of Architects) Architectural Education Commission Reflection Group.

DOCUMENTO DE MADRID

CRITERIOS DE CONSERVACIÓN
DEL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO
DEL SIGLO XX

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

PRESENTACIÓN

El Consejo Internacional de Monumentos y Sitios (ICOMOS) a través de su Comité Científico Internacional del Patrimonio del Siglo XX (ISC20C), trabaja en la identificación, conservación y promoción del Patrimonio del Siglo XX.

ICOMOS es una Organización Internacional No Gubernamental integrada por profesionales, que actúa como asesor de la UNESCO en los asuntos relativos al Patrimonio Cultural y la Convención del Patrimonio Mundial.

El Documento de Madrid es una importante contribución a uno de los proyectos más ambiciosos del ISC20C, consistente en identificar los criterios de conservación, intervención y gestión del patrimonio del Siglo XX.

El Documento de Madrid ha sido elaborado por el ISC20C y presentado en la conferencia internacional "*Criterios de Intervención en el Patrimonio Arquitectónico del Siglo XX*", celebrada en Madrid en junio del 2011 y organizada por el ISC20C y el Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, en colaboración con la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Más de 300 delegados internacionales debatieron el borrador del texto presentado que fue aprobado por unanimidad en la sesión plenaria del 16 de Junio del 2011, en el Palacio de Cibeles ante las Autoridades Municipales, Comunitarias y del Estado.

El documento se encuentra disponible en la página web: <http://icomos-isc20c.org/sitebuilder-content/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

En la actualidad el Documento de Madrid, solo se refiere al patrimonio arquitectónico y específicamente a los criterios de identificación, conservación e intervención, pero el ISC20C, esta considerando la posibilidad de ampliar su alcance, a todo los sitios Patrimonio del Siglo XX.

Con el fin de conseguir que el Documento de Madrid sea considerado un *documento internacional doctrinal del ICOMOS*, se tendrá que impulsar y seguir el proceso habitual regulado, hasta conseguir su aprobación en una próxima asamblea general del ICOMOS.

SHERIDAN BURKE

Presidenta de ISC20C - ICOMOS

Sidney, octubre 2011

El Documento de Madrid es una importante contribución internacional a la protección del Patrimonio Cultural que establece los *criterios de identificación, conservación, intervención y gestión del patrimonio arquitectónico del siglo XX*, un texto imprescindible y esperado dada la escasez de documentos doctrinales internacionales al respecto.

El Documento de Madrid ha sido elaborado por el ISC20C, Comité Científico Internacional del Patrimonio del siglo XX de ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, y presentado en la conferencia internacional "*Criterios de Intervención en el Patrimonio Arquitectónico del Siglo XX - CAH20thC*", celebrada en Madrid en junio de 2011 y organizada por el ISC20C y el Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, en colaboración con la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Más de 300 asistentes internacionales debatieron el borrador del texto que fue aprobado por unanimidad en la sesión plenaria del 16 de Junio del 2011, en el Palacio de Cibeles ante las Autoridades Municipales, Comunitarias y del Estado.

AEPPAS20, Asociación Española para la Protección del Patrimonio Arquitectónico del Siglo XX, quiere contribuir con esta edición digital a darle la máxima difusión a este texto de extraordinaria importancia, como demuestra la aprobación de la Resolución GA 2011/32 de la XVII Asamblea General de ICOMOS en París como primer paso del proceso para ser finalmente adoptado como texto doctrinal. En esta primer edición digital del Documento de Madrid, se han incluido los tres idiomas originales (español, inglés y francés) así como las traducciones realizadas hasta la fecha, con la voluntad de incorporar todas aquellos a las que se vaya traduciendo.

Esta edición del Documento de Madrid, se enmarca dentro del programa de actividades de AEPPAS20, cuyo objetivo es fomentar, proteger y divulgar el patrimonio arquitectónico del siglo XX.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS

Vicepresidente de ISC20C - ICOMOS

Madrid, octubre 2011

CRITERIOS DE CONSERVACIÓN DEL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO XX

DOCUMENTO DE MADRID 2011

Madrid, junio 2011

PREÁMBULO El Comité Científico del Patrimonio del siglo XX de ICOMOS Internacional (ISC 20C) está desarrollando criterios para la conservación de bienes patrimoniales del siglo XX durante los años 2011 y 2012.

Como contribución a este debate, la Conferencia Internacional "Criterios de Intervención para el Patrimonio Arquitectónico del Siglo XX - CAH 20thC" adoptó el 16 de junio de 2011 el Documento de Madrid 2011 "Criterios de Conservación del Patrimonio Arquitectónico del siglo XX".

OBJETIVO DEL DOCUMENTO El deber de conservar el patrimonio del siglo XX tiene la misma importancia que la obligación de conservar el de otras épocas.

El patrimonio arquitectónico del siglo XX está en peligro debido a la falta de apreciación y cuidado. Una parte del mismo es ya irrecuperable, y otra, aún mayor, corre el mismo riesgo. Se trata de un patrimonio vivo que es imprescindible entender, definir, interpretar y gestionar adecuadamente para las generaciones futuras.

El Documento de Madrid 2011 contribuye a la gestión correcta y respetuosa de este importante aspecto del patrimonio cultural. Además de tener en cuenta otros documentos referidos a la conservación del patrimonio¹, identifica las cuestiones específicas vinculadas a la conservación del patrimonio arquitectónico en todas sus manifestaciones, lo que no impide que puedan ser de aplicación a otras expresiones del patrimonio cultural del siglo XX.

CONOCIMIENTO, COMPRENSIÓN Y SIGNIFICADO

El documento va dirigido a todos los implicados en los diferentes procesos de la conservación del patrimonio.

El documento se complementa con notas explicativas, así como con un glosario de términos.

Artículo 1. Identificar y valorar el significado cultural.

1.1 Aplicar criterios de identificación y valoración aceptados.

En la identificación y evaluación de la importancia del patrimonio han de aplicarse criterios patrimoniales aceptados. El patrimonio arquitectónico del siglo XX en concreto (incluidos todos sus elementos) constituye un testimonio material de su tiempo, lugar y uso. Su significado cultural puede residir tanto en sus valores tangibles, su ubicación, diseño, sistemas constructivos, instalaciones, material, estética y uso, como en los intangibles, los históricos, sociales, científicos, espirituales o su genio creativo, o en ambos.

1.2 Al identificar y valorar su significado, se incluirán los interiores, elementos fijos, muebles y las obras de arte asociadas.

Al identificar y valorar el patrimonio es importante incluir todos aquellos aspectos relacionados con el bien, como los interiores, elementos fijos, muebles y las obras de arte asociadas.

1.3 Identificar y evaluar el entorno y el paisaje asociado.

Para entender la contribución del entorno² al significado de un bien patrimonial, su paisaje y emplazamiento tienen que ser valorados y, en su caso, conservados y gestionados³.

En el caso de los asentamientos urbanos, los conceptos de la planificación correspondiente a cada periodo y lugar deben ser identificados y su significado reconocido.

1.4 Desarrollar de manera preventiva inventarios del patrimonio arquitectónico del siglo XX.

El patrimonio precisa una identificación preventiva a través de inventarios sistematizados, investigación rigurosa y estudios realizados por equipos multidisciplinares, planteando medidas de protección estipuladas por las autoridades responsables del planeamiento y el patrimonio.

1.5 Utilizar análisis comparativos para establecer el significado cultural.

En la valoración del significado del patrimonio los bienes deben ser comparativamente identificados y evaluados para analizar y comprender su significado.

Artículo 2. Aplicar una metodología apropiada al desarrollo del plan de conservación.

2.1 Mantener la integridad a través del entendimiento de su significado antes de cualquier intervención.

Cualquier intervención precisa una rigurosa investigación, documentación y análisis históricos previos. La integridad del patrimonio no debe verse afectada por intervenciones insensibles. Esto requiere una meticulosa evaluación del sitio, que incluya todos los elementos que contribuyan a asegurar el mantenimiento de sus características y su significado. Deben evitarse los efectos adversos del desarrollo, la desatención y las conjeturas.

La comprensión de la manera en que el significado cultural se manifiesta en el patrimonio, así como los diferentes elementos y valores que contribuyen a ello, resulta esencial en la toma de decisiones adecuadas para su cuidado y la conservación de su autenticidad e integridad. Los edificios evolucionan con el tiempo, y las nuevas alteraciones pueden adoptar un significado cultural. Un mismo bien puede requerir diferentes enfoques y métodos de conservación. La opinión del autor debe tenerse en cuenta cuando se considere relevante.

2.2 Utilizar una metodología que evalúe el significado cultural y proporcione criterios para su conservación y respeto antes de comenzar el trabajo.

La metodología utilizada en la evaluación del significado del patrimonio debe seguir criterios de conservación adecuados. Deberá incluir una investigación histórica y el análisis de las políticas de conservación, gestión e interpretación de su significado cultural. Es esencial que estos análisis previos se hayan finalizado antes de comenzar cualquier trabajo, para garantizar que la aplicación de los criterios específicos de conservación guiarán su intervención. Deben prepararse planes de conservación. Podrán desarrollarse cartas regionales y declaraciones vinculadas a un lugar específico⁴.

2.3 Establecer límites a los cambios aceptables.

Para cada actuación de conservación, deben establecerse criterios y directrices previos a su inicio, definiendo los límites aceptables de la intervención. Un plan de conservación debe definir los elementos significativos del bien, las áreas susceptibles de intervención, el uso óptimo y las medidas de conservación que deben adoptarse. Debe atender a los principios arquitectónicos y a la tecnologías específicas empleadas en el siglo XX.

2.4 Emplear expertos interdisciplinarios.

Los planes de conservación requieren un enfoque interdisciplinar, que tenga en cuenta todo aspecto que contribuya al significado cultural. Los especialistas en nuevos materiales y tecnologías de conservación pueden tener que llevar a cabo investigaciones e intercambios de conocimiento específicos debido al uso y proliferación de materiales y métodos no tradicionales en el siglo XX.

2.5 Incluir un plan de mantenimiento.

Es importante establecer un plan para el cuidado preventivo y el mantenimiento regular del patrimonio, pudiendo ser también necesario incluir un plan de consolidación de emergencia. El mantenimiento continuado y adecuado y las inspecciones regulares son, consecuentemente, las mejores medidas de conservación del patrimonio, y reducen los costos a largo plazo. Un plan de mantenimiento servirá de ayuda en este proceso.

2.6 Identificación de los responsables en la acción de conservación.

Es importante identificar las partes encargadas y responsables de la acción de conservación del patrimonio. Éstas pueden incluir, sin limitaciones, a propietarios, autoridades patrimoniales, comunidades, gobiernos locales y ocupantes.

2.7 Archivos y documentación.

Es importante la elaboración de documentación destinada a los archivos públicos cuando se lleven a cabo cambios en el patrimonio. Las técnicas de documentación deben incluir, dependiendo de las circunstancias, fotografías, dibujos a escala, testimonios, modelos tridimensionales, muestras, evaluación no destructiva y recopilación documental. La investigación en archivos es una parte importante del proceso para elaborar el plan de conservación.

En todas las intervenciones deben documentarse adecuadamente las peculiaridades del bien, así como las medidas adoptadas. La documentación debe recoger el estado al inicio, durante y después de la intervención. Dicha documentación debe ser custodiada en lugar seguro y en un formato reproducible. Ésta contribuirá a la interpretación y entendimiento del bien, aumentando de esta forma la comprensión y el disfrute por parte de usuarios y visitantes. La información obtenida en la investigación del patrimonio, así como en otros inventarios y documentos, debe ser accesible a todas aquellas personas interesadas en él.

Artículo 3. Investigación sobre los aspectos técnicos del patrimonio arquitectónico del siglo XX.

3.1 Investigación y desarrollo de métodos específicos de conservación adecuados a los materiales y técnicas constructivas propias del siglo XX.

Frecuentemente, los materiales y técnicas constructivas del siglo XX difieren de los del pasado. Por ello, se requiere la investigación y el desarrollo de métodos de conservación específicos adecuados a estas tipologías constructivas únicas. Algunos elementos de este patrimonio, en particular los creados en la segunda mitad del mismo, pueden implicar desafíos específicos para su conservación. Ello puede ser resultado del uso de materiales y métodos constructivos nuevos o experimentales o, simplemente, de la carencia de experiencia profesional específica en su conservación. Los materiales y detalles significativos que hayan de ser retirados, serán documentados, y se guardarán muestras representativas de los mismos.

Previamente a toda intervención, debe analizarse e identificarse cuidadosamente cualquier daño visible o invisible. Algunos de los nuevos materiales pueden tener un periodo de vida más corto que los tradicionales, por lo que es necesario que sean especialmente observados. Estas investigaciones deben ser acometidas por profesionales debidamente cualificados, usando métodos no destructivos ni invasivos. Los análisis destructivos se reducirán al mínimo. Se requiere una investigación metódica del envejecimiento de los nuevos materiales del siglo XX.

3.2 La aplicación de la normativa precisa enfoques flexibles e innovadores que aseguren buenos resultados en el patrimonio.

La aplicación de las normas de construcción (por ejemplo las de accesibilidad, seguridad y salud, protección contra incendios, sísmica y de mejora en la eficiencia energética) puede requerir adaptaciones para conservar el significado cultural. El análisis pormenorizado y la negociación con las autoridades buscarán minimizar los impactos negativos. Cada caso debe ser valorado individualmente⁵.

Artículo 4. Reconocimiento y gestión de las constantes presiones a favor del cambio.

4.1 Tanto si se deben a la intervención humana como a las condiciones medioambientales, la gestión de los cambios es parte esencial del proceso de conservación para mantener el significado cultural, la autenticidad y la integridad del patrimonio.

La conservación de la autenticidad y la integridad es particularmente importante en los asentamientos urbanos, en los que pueden ser necesarios cambios derivados del uso cotidiano que tengan un impacto en el significado patrimonial.

Artículo 5. Gestionar los cambios con sensibilidad.

5.1 Adoptar un criterio cauteloso frente a los cambios.

Se hará tanto como sea necesario y tan poco como sea posible. Cualquier intervención debe ser cautelosa. El alcance y la profundidad de cualquier intervención han de ser minimizados. Se emplearán métodos de reparación experimentados para evitar los tratamientos que pudieran dañar los materiales históricos y su significado cultural; las reparaciones se llevarán a cabo de la forma menos invasiva posible. Los cambios han de ser todo lo reversibles que sea posible.

Pueden llevarse a cabo pequeñas intervenciones que mejoren el comportamiento y la funcionalidad del sitio a condición de que el significado cultural no se vea dañado. Y cuando se plantee un cambio de uso, éste será el adecuado para conservarlo.

5.2 Evaluar el impacto de los cambios propuestos en el patrimonio y tratar de minimizarlos antes del inicio del trabajo.

Antes de intervenir en cualquier bien patrimonial, deben definirse todos sus elementos y comprenderse sus relaciones y contexto respecto de su significado cultural. Debe evaluarse en detalle el impacto de la propuesta en los valores patrimoniales. Se analizarán con sensibilidad los cambios en todos los atributos, conservándose los componentes más importantes. Se eliminarán los impactos negativos que distorsionen su significado.

Artículo 6. Asegurar el carácter respetuoso de las ampliaciones e intervenciones.

6.1 Las ampliaciones han de respetar el significado cultural.

En algunos casos pueden requerirse intervenciones y ampliaciones que aseguren la sostenibilidad del bien patrimonial. Tras un cuidadoso análisis, estas ampliaciones se deberán diseñar respetando el significado cultural del bien patrimonial. Deben ser reconocibles como elementos nuevos, claramente identificables y mantener la armonía con el sitio, sin competir con él.

6.2 Proyectar las intervenciones teniendo en cuenta sus valores.

El análisis cuidadoso del entorno y la correcta interpretación de su diseño pueden ayudar a proveer soluciones de diseño apropiadas que tengan en cuenta el carácter, emplazamiento, escala, forma, composición, proporción, traza, estructura, materiales, textura, color, pátina y detalles existentes. Proyectar con arreglo al contexto no significa imitar.

Artículo 7. Respeto a la autenticidad e integridad del bien.

7.1 Las intervenciones han de potenciar y mantener el significado cultural.

Los elementos significativos deben repararse o restaurarse, más que sustituirse. Es preferible consolidar y conservar elementos a sustituirlos. Cuando sea posible, los materiales usados serán semejantes a los originales, pero se marcarán y fecharán para distinguirse de éstos.

La reconstrucción de bienes patrimoniales totalmente perdidos o de sus elementos principales no constituye un acto de conservación y no es recomendable. La reconstrucción de elementos aislados, si se apoya en documentación, puede contribuir a la correcta interpretación del bien patrimonial.

7.2 Respetar el valor de los cambios significativos superpuestos, y de la pátina del tiempo.

El significado cultural de un bien como testimonio histórico se basa principalmente en su sustancia material original o significativa, y/o en sus valores intangibles que definen su autenticidad. En cualquier caso, el significado cultural de un bien patrimonial, original o derivado de intervenciones posteriores, no sólo depende de su antigüedad. Cambios posteriores que hayan adquirido su propia significación cultural deben ser reconocidos y considerados en la toma de decisiones sobre su conservación.

La antigüedad debe ser identificable tanto a través de los cambios acometidos en el tiempo como de su pátina. Este principio es aplicable en la mayoría de los materiales del siglo XX.

Los contenidos, enseres fijos y accesorios que contribuyan al significado cultural deben ser mantenidos en el bien en la medida de lo posible⁶.

Artículo 8. Considerar la sostenibilidad medioambiental.

8.1 Debe tratarse de alcanzar un equilibrio adecuado entre la sostenibilidad medioambiental y el mantenimiento del significado cultural.

Las presiones para mejorar la eficiencia energética se verán incrementadas con el tiempo. El significado cultural no debe verse dañado por las medidas de mejora de la eficiencia energética.

La conservación ha de considerar los criterios contemporáneos de sostenibilidad medioambiental. Las intervenciones en un bien patrimonial deben ejecutarse con métodos sostenibles y servir a su desarrollo y gestión⁷. Para lograr una solución equilibrada, se consultará a los actores implicados con el fin de asegurar la sostenibilidad del bien. Deben ponerse a disposición de las futuras generaciones todas las opciones posibles en términos de intervención, gestión e interpretación del lugar, su emplazamiento y sus valores patrimoniales.

INTERPRETACIÓN Y COMUNICACIÓN

Artículo 9. Promover y celebrar el patrimonio arquitectónico del siglo XX con la sociedad.

9.1 La promoción e interpretación son aspectos vitales del proceso de conservación.

Se publicarán y difundirán, cuando sea posible, las investigaciones, planes de conservación, conmemoraciones y proyectos sobre el patrimonio tanto en el ámbito profesional como fuera de él.

9.2 Comunicar los valores del patrimonio de forma amplia.

Establecer un diálogo con el público específico y los actores implicados que favorezca la apreciación y comprensión de la conservación del patrimonio.

9.3 Fomentar y apoyar la inclusión de la conservación del patrimonio del siglo XX en los programas educativos profesionales.

Los programas educativos y de formación de profesionales han de incluir los principios de conservación del patrimonio arquitectónico del siglo XX⁸.

GLOSARIO

Atributos incluyen el emplazamiento, el diseño, los sistemas constructivos, los equipamientos técnicos, las fábricas, las cualidades estéticas y el uso.

Autenticidad es la cualidad de un bien patrimonial para expresar sus valores culturales, a través de su presencia material y sus valores intangibles de una forma creíble y cierta. Depende del tipo de patrimonio y su contexto cultural.

Componentes de un bien patrimonial pueden ser los interiores, los equipamientos, el mobiliario asociado, los ornamentos, el emplazamiento y el paisajismo.

Conservación se refiere a todos los procesos de cuidado encaminados al mantenimiento de su significación cultural.

Significado cultural se refiere al valor estético, histórico, científico y social y/o espiritual de generaciones pasadas, presentes o futuras. Esta significación cultural se plasma en el lugar en sí mismo, en su emplazamiento, su estructura, su uso, sus asociaciones, sus significados, sus registros, y sus lugares y objetos relacionados. Estos lugares pueden tener una amplia variedad de significaciones para diferentes individuos o grupos.

Valor intangible puede incluir los históricos, los sociales, los científicos, los espirituales o los genios creativos.

Integridad es la medida de la conservación en su totalidad del estado original del patrimonio construido y sus atributos. El análisis del estado de integridad requiere por tanto una valoración de hasta dónde el bien:

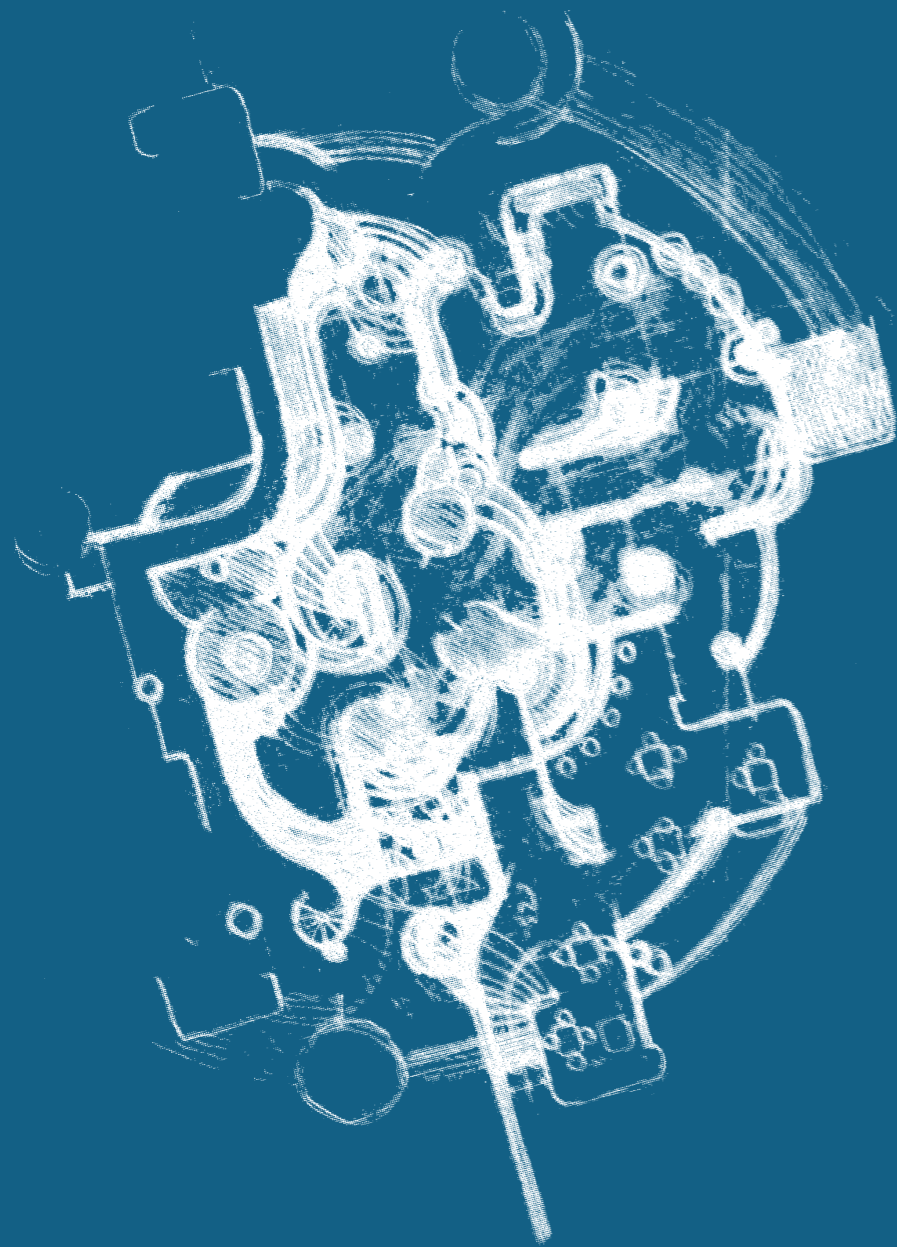
1. Incluye todo los elementos precisos para expresar su valor.
2. Asegura la completa representación de los rasgos y procesos que transmite la significación del lugar.
3. Sufre efectos adversos de su evolución y/o negligencia.

Intervención es todo cambio o adaptación, incluyendo transformaciones y ampliaciones.

Mantenimiento significa el continuado cuidado de la conservación tanto de la estructura como del entorno del bien, y debe distinguirse de reparación.

Reversibilidad significa que una intervención puede deshacerse sin por ello causar alteraciones o cambios en la estructura histórica básica. En casi todos los casos, la reversibilidad no es absoluta.

- NOTAS**
- ¹ Los documentos y cartas relevantes incluyen:
 - Carta de Venecia - Carta internacional para la Conservación y Restauración de los Monumentos y Sitios, 1964.
 - Carta de Florencia - Jardines Históricos y Paisajes Culturales, 1981.
 - Carta de Washington - Carta para la Conservación de Ciudades Históricas y Áreas Urbanas, 1987.
 - Declaración de Eindhoven, DOCOMOMO, 1990.
 - Documento de Nara sobre la Autenticidad, 1994.
 - Carta de Burra - La Carta de ICOMOS Australia para los Sitios de Significación Cultural, 1999.
 - Principios para el Análisis, Conservación y Restauración Estructural del Patrimonio Arquitectónico, 2003.
 - Carta de Nizhny Tagil para el Patrimonio Industrial, TICCIH, 2003.
 - Declaración de Xi'an sobre la Conservación de la Configuración y Estructuras, Sitios y Áreas, ICOMOS, 2005.
 - Conservación del Patrimonio Mundial: Directrices Operativas, 2008.
 - ² Declaración de Xi'an sobre la Conservación de la Configuración y Estructuras, Sitios y Áreas, ICOMOS, 2005.
 - ³ Los espacios al aire libre, o las zonas verdes alrededor o entre objetos arquitectónicos o en áreas urbanas, frecuentemente representan elementos constitutivos de una composición global y de una históricamente pretendida percepción espacial.
 - ⁴ Por ejemplo, el Texto de México y la Declaración de Moscú.
 - ⁵ En algunos casos, los materiales usados en la construcción del patrimonio del siglo XX tienen un periodo de vida más corto que los tradicionales. La ausencia de métodos y conocimientos de conservación basados en sus características materiales puede determinar la necesidad de intervenciones más drásticas que en los materiales tradicionales y requerir, además, intervenciones adicionales en el futuro.
 - ⁶ Su eliminación es inaceptable, a menos que sea el único medio de garantizar su seguridad y conservación. Deben de ser reinsertados donde y cuando las circunstancias lo permitan.
 - ⁷ "Informe Brundtland" sobre nuestro Futuro Común (1987), Comisión Mundial de Naciones Unidas sobre el Medio Ambiente y el Desarrollo (WCDE), Oxford University Press, ISBN: 0-19-282080-X.
 - ⁸ UIA Architectural Education Commission Reflection Group.

DOCUMENT DE MADRID

APPROCHE DE LA SAUVEGARDE
DU PATRIMOINE
BATI DU XXe SIECLE

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS 20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

PRÉSENTATION

L'ICOMOS (Conseil International des Monuments et des Sites), par l'action de son Comité Scientifique International sur le patrimoine du XXe siècle (CSI 20e S), vise à promouvoir l'identification et la préservation du patrimoine historique du XXe siècle.

Le Conseil International des Monuments et des Sites (ICOMOS) est une organisation non gouvernementale qui réunit les professionnels de la conservation des monuments et des sites historiques dans le monde.

L'ICOMOS joue un rôle essentiel de conseil auprès de l'UNESCO sur les Biens du Patrimoine mondial, tant au niveau de l'inscription que lors du suivi de l'état des biens inscrits sur la liste.

Le Document de Madrid est le fondement de l'un des projets phares du Comité Scientifique sur le Patrimoine du 20ème siècle : la rédaction de directives et recommandations pour assurer la conservation, la restauration et la bonne gestion des biens du Patrimoine du 20ème siècle. Ce document a été rédigé par les membres, experts, du Comité Scientifique International (CSI 20e S).

Il a été présenté lors de la conférence «*International Conference Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*», organisée en juin par le CSI 20e S en collaboration avec le *Campus Internacional de Excelencia Moncloa - Cluster de Patrimonio et la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid* (ETSAM) devant 300 délégués qui ont débattu et amendé le texte initial adopté ensuite unanimement au Palacio de Cibeles devant les autorités de la Ville de Madrid.

Ce document est disponible sur le site web du Comité Scientifique International de l'ICOMOS (CSI 20e S, ISC 20th C en anglais): <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

À ce jour, le Document de Madrid se réfère essentiellement au patrimoine architectural et vise à gérer les interventions sur le patrimoine bâti.

Le CSI 20e S (ISC 20th C) envisage d'élargir les recommandations à tout le champ du Patrimoine du 20ème siècle (sites, jardins, ouvrages d'art, etc.) conformément aux démarches relatives aux règlements, principes et directives de l'ICOMOS.

Le document final devra rejoindre le corpus des documents de doctrine de l'ICOMOS.

SHERIDAN BURKE

Président ISC20C - ICOMOS

Sidney, octobre 2011

Le Document de Madrid est une contribution majeure internationale à la protection du patrimoine culturel qui définit *les critères pour l'identification, la conservation, la gestion et l'intervention du patrimoine architectural du XXe siècle*, un texte indispensable compte tenu de l'absence de documents doctrinaux internationaux à ce sujet.

Le Document de Madrid a été préparé par le ISC20C, Comité Scientifique International sur le patrimoine du XXe siècle de l'ICOMOS, Conseil international des Monuments et des Sites, et présenté à la Conférence internationale «*Critères pour l'intervention dans le patrimoine architectural du XXe siècle - CAH20thC*» tenue à Madrid en Juin 2011 et organisée par le ISC20C et le Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, en collaboration avec l'École d'architecture de l'Université Polytechnique de Madrid.

Plus de 300 participants internationaux ont débattu le projet de texte présenté qui a été adopté à l'unanimité lors de la session plénière du 16 Juin 2011 au Palacio de Cibeles avec les autorités municipales, communautaires et de l'État. Ce document est disponible sur le site: www.aeppas20.org

AEPPAS20, Association Espagnole pour la Protection du Patrimoine Architectural du XXe Siècle, veut aider avec l'édition de cette publication à la plus large diffusion de ce texte extrêmement important comme en témoigne l'adoption de la résolution GA 2011/32 du XVIIe Assemblée générale de l'ICOMOS à Paris, la première étape du processus pour devenir finalement un texte doctrinal. Cette édition a été publiée en trois langues (anglais, espagnol et français) et dans le futur l'AEPPAS20 veut l'offrir dans d'autres langues qui sont déjà à l'étude.

Cette édition du Document de Madrid, fait partie du programme d'activités de l'AEPPAS20, qui vise à promouvoir, protéger et diffuser le patrimoine architectural du XXe siècle.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS

Vice-président ISC20C - ICOMOS

Madrid, octobre 2011

APPROCHE DE LA SAUVEGARDE DU PATRIMOINE BÂTI DU XXe SIÈCLE

DOCUMENT DE MADRID 2011

Madrid, Juin 2011

PREAMBULE Le comité scientifique international de l'ICOMOS du patrimoine du XXe siècle (CSI XXe s.) a élaboré en 2011–2012 des directives en faveur de la sauvegarde des biens patrimoniaux du XXe siècle.

Dans le cadre d'une contribution à ce débat, la conférence internationale "Approche en matière d'interventions sur le patrimoine bâti du XXe siècle – CAH 20thC" a adopté le 16 juin 2011 un texte intitulé "Approche de la sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle, Document de Madrid 2011".

OBJECTIF DU DOCUMENT Le devoir de sauvegarde du patrimoine du XXe siècle est aussi impératif que celui de sauvegarde du patrimoine historique des siècles passés.

Le patrimoine architectural du XXe siècle est gravement menacé du fait d'un manque de reconnaissance et d'absence d'entretien. Une partie de ce patrimoine est d'ores et déjà perdue, une autre est fortement menacée. C'est un patrimoine vivant qu'il est essentiel de comprendre, de définir, d'interpréter et de gérer au mieux pour le transmettre aux générations futures.

Le Document de Madrid 2011 a pour objectif une gestion appropriée et respectueuse de cette période importante du patrimoine bâti. Il identifie parmi les documents¹ existants en matière de conservation ceux qui sont déterminants pour la sauvegarde du patrimoine bâti sous toutes ses formes.

Ce document est destiné à tous ceux qui participent à la sauvegarde du patrimoine.

Les notes explicatives qui précisent certains points ainsi que le glossaire des termes utilisés complètent le Document de Madrid 2011.

FAIRE PROGRESSER LA CONNAISSANCE, LA COMPREHENSION ET LA SIGNIFICATION

Article 1. Identifier et évaluer la signification culturelle.

1.1 Recourir à des critères d'identification et d'appréciation incontestables.

L'identification et l'évaluation de la valeur du patrimoine bâti du XXe siècle doit reposer sur des critères patrimoniaux incontestables. Le patrimoine bâti de ce siècle (avec toutes ses composantes) constitue un témoignage physique de son époque, du lieu dans lequel il se trouve et de son usage. Sa signification culturelle réside d'une part dans ses composantes physiques, notamment sa localisation, son aspect, ses couleurs, son système constructif et ses équipements techniques, ses matériaux, ses caractères esthétiques, son utilisation. Des valeurs immatérielles lui sont par ailleurs associées: valeurs historiques, sociales, scientifiques ou spirituelles, ainsi que le génie créateur de son auteur.

1.2 Identifier et évaluer l'importance des d'aménagements intérieurs, des installations, des décors et des œuvres d'art intégrées.

Pour comprendre le patrimoine bâti du XXe siècle, il est nécessaire d'identifier et d'évaluer l'ensemble des éléments d'un bien patrimonial, y compris les décors intérieurs, les installations techniques, l'ameublement et les œuvres d'art intégrées.

1.3 Identifier et évaluer le site servant de cadre à l'objet et les paysages qui y sont associés.

Pour comprendre le rôle du contexte dans l'évaluation d'un objet patrimonial, l'environnement proche et les paysages associés² doivent être identifiés³.

Dans le cas de tissus urbains, les aménagements et les idées fondatrices correspondant aux différentes périodes de chaque bien patrimonial doivent être identifiés et leur signification clairement évaluée.

1.4 Développer activement les inventaires du patrimoine bâti du XXe siècle.

Le patrimoine bâti du XXe siècle doit être identifié et évalué à partir d'investigations et d'inventaires systématiques, de recherches et d'études approfondies conduites par des équipes pluridisciplinaires. Les mesures de sauvegarde prises par les autorités responsables en matière d'urbanisme et de conservation du patrimoine sont la conséquence directe de ces études.

1.5 Recourir à des analyses comparatives en vue de déterminer la signification culturelle.

Lors de l'évaluation de la signification de biens du patrimoine bâti du XXe siècle, il est nécessaire d'identifier et de les comparer à d'autres biens similaires pour mieux analyser et comprendre leurs valeurs respectives.

Article 2. Mettre en œuvre une méthodologie de planification de la sauvegarde adéquate.

2.1 Maintenir l'intégrité avant toute intervention grâce à la compréhension de la signification de l'objet.

Recherches approfondies, documentation et analyse du matériau historique sont indispensables pour guider toute intervention. L'intégrité du patrimoine bâti du XXe siècle ne doit pas être menacée par des interventions malheureuses. Une évaluation minutieuse de l'état de conservation de tous les éléments propres à exprimer la signification du site patrimonial est nécessaire. S'assurer de l'existence des caractéristiques et des processus qui contribuent à cette signification est un impératif. Les effets négatifs du changement, le manque d'entretien et les hypothèses hasardeuses doivent être écartés.

La compréhension de la signification culturelle du patrimoine bâti du XXe siècle, les différents attributs, valeurs et éléments qui y contribuent est d'une importance primordiale pour prendre les décisions adéquates à son entretien, le maintien de son authenticité et la sauvegarde de son intégrité. Les bâtiments évoluant au cours du temps, il arrive que des apports ultérieurs aient une signification culturelle. Différentes approches et diverses méthodes de sauvegarde peuvent alors s'avérer nécessaires et il est important de rechercher la contribution du concepteur ou du constructeur d'origine.

2.2 Recourir, avant le début des travaux, à une méthodologie permettant d'évaluer la signification culturelle et fournissant une démarche permettant de la maintenir et de la respecter.

La méthodologie qui permet l'évaluation de la signification du patrimoine bâti du XXe siècle doit suivre une démarche raisonnée et culturellement appropriée. Ceci implique une recherche historique exhaustive, une analyse de la signification du bien et une politique de sauvegarde, de gestion et d'interprétation. Il est indispensable qu'une telle analyse soit réalisée avant le début des travaux, de manière à garantir une démarche de sauvegarde adaptée pour diriger l'évolution du bien et les modifications éventuelles.

Un plan de sauvegarde doit être élaboré. Il peut être par ailleurs nécessaire de rédiger des règles pour le patrimoine régional et des directives pour la sauvegarde spécifique du site⁴.

2.3 Déterminer les limites admissibles des interventions.

Pour toute action de sauvegarde, des directives et des règlements sont nécessaires pour définir la limite acceptable d'éventuels changements. Le projet de conservation doit reconnaître les éléments significatifs du site patrimonial, les limites dans lesquelles les interventions sont envisageables, l'usage optimal du bien et les mesures de sauvegarde à prendre. Le projet doit prendre en compte les principes d'architecture et les technologies de construction spécifiques utilisées au XXe siècle.

2.4 Faire appel à des expertises interdisciplinaires.

La planification de la conservation exige une approche interdisciplinaire qui tienne compte de l'ensemble des valeurs qui relèvent de la signification culturelle. Les spécialistes des technologies de conservation modernes et de la connaissance scientifique des matériaux peuvent être sollicités pour des recherches spécifiques. Un échange des connaissances sur la mise en œuvre de nombreux matériaux et méthodes non traditionnels est le plus souvent nécessaire.

2.5 Prévoir une planification de l'entretien.

Il est essentiel de prévoir l'entretien préventif régulier et la maintenance des biens patrimoniaux. Des interventions de consolidation préalables peuvent s'avérer nécessaires. Un entretien régulier et appropriés et une inspection périodique seront toujours la meilleure démarche de sauvegarde afin de réduire les frais de réparations sur le long terme. Un Plan d'entretien doit être élaboré.

2.6 Identifier les instances portant la responsabilité de la démarche de sauvegarde.

Il est important d'identifier les responsables garants de la démarche de sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle. Sont inclus, de manière non limitative, les propriétaires, les autorités en charge du patrimoine, les collectivités, les autorités locales et les occupants.

2.7 Archivage et documentation.

En cas d'intervention sur le patrimoine bâti du XXe siècle, il est important d'établir une documentation des travaux en vue de l'archivage public.

Cette documentation peut, selon les cas, inclure des photographies, des relevés, des témoignages oraux, des scanographies, des simulations 3D et des sondages. La recherche d'archives constitue une part importante de l'organisation de la sauvegarde.

Pour toute intervention, les spécificités du site patrimonial et les mesures à prendre doivent être convenablement documentées. Cette documentation qui doit comprendre l'état avant, pendant et après l'intervention, doit être conservée en un lieu sûr et sur un support permettant la reproduction. Elle est destinée à faciliter la présentation et l'interprétation du bien, pour permettre aux utilisateurs et aux visiteurs de mieux le comprendre et l'appréhender. Les informations recueillies au cours des investigations, les inventaires et la documentation doivent être accessibles à toutes les personnes intéressées.

Article 3. Recherche des caractéristiques techniques du patrimoine bâti du XXe siècle.

3.1 Rechercher et développer des méthodes de réparation spécifiques adaptées aux matériaux de construction et aux techniques de mise en œuvre du XXe siècle.

Les matériaux de construction et les techniques de mise en œuvre du XXe siècle diffèrent le plus souvent des matériaux traditionnels et des méthodes constructives du passé. Il est nécessaire d'étudier et de développer des méthodes de réparation spécifiques adaptées à des types particuliers de construction. Certains aspects du patrimoine bâti du XXe siècle, notamment ceux réalisés après le milieu du siècle, peuvent poser des problèmes spécifiques de conservation, en raison de la mise en œuvre de matériaux et de méthodes de construction nouveaux ou expérimentaux, ou encore en raison de l'absence d'expérience professionnelle lors des travaux de réparation. Les matériaux et les détails significatifs doivent être mis à l'abri lors de leur dépose. Les exemples représentatifs doivent être conservés.

Avant toute intervention, les matériaux doivent être soigneusement analysés. Les dommages visibles ou cachés doivent être identifiés et interprétés. Les matériaux expérimentaux qui présentent une durée de vie plus réduite que des matériaux traditionnels doivent faire l'objet d'une analyse détaillée. Des investigations portant sur l'état et le degré de détérioration des matériaux doivent être conduites par des professionnels qualifiés, en recourant à des méthodes non destructives et reconnues comme étant définitivement non-invasives. Les analyses destructives doivent être limitées dans toute la mesure du possible. L'étude méticuleuse du vieillissement des matériaux du XXe siècle est indispensable.

3.2 L'application de normes de construction standard exige une approche flexible et innovante propre à garantir des solutions de sauvegarde patrimoniales appropriées.

L'application de normes de construction standard (notamment les exigences en matière d'accessibilité, les normes d'hygiène et de sécurité, les dispositions régissant la protection contre l'incendie, les mesures antisismiques rétroactives, ainsi que celles destinées à améliorer l'efficacité énergétique) doivent être adaptées à la sauvegarde de la signification culturelle du bien considéré. Une analyse détaillée et une négociation avec les autorités compétentes doit tendre à éviter ou à minimiser tout impact négatif sur le patrimoine. Chaque cas doit faire l'objet d'une démarche spécifique⁵.

GÉRER LES INTERVENTIONS DANS LE BUT DE CONSERVER LA SIGNIFICATION CULTURELLE

Article 4. Tenir compte et gérer les pressions en faveur du changement, qui sont inéluctables.

4.1 Que ce soit en raison d'une intervention humaine ou des conditions environnementales, la gestion du changement constitue une partie essentielle du processus de sauvegarde en vue de maintenir la signification culturelle, l'authenticité et l'intégrité d'un objet.

Le maintien de l'authenticité et de l'intégrité d'un bien patrimonial particulièrement important au niveau du tissu urbain, peut nécessiter des interventions du fait de l'évolution de l'usage quotidien, ce qui risque d'avoir un impact sur la signification culturelle de l'objet.

Article 5. Gérer le changement de manière habile.

5.1 Adopter une approche prudente du changement.

Il conviendra d'intervenir aussi peu que possible sur un bien patrimonial du 20e siècle. Toute intervention se doit d'être mesurée. L'ampleur et l'intensité du changement doivent être minimisées. Il sera fait appel à des méthodes de réparation éprouvées et évitant tout traitement de nature à provoquer des dommages sur la substance historique et à porter atteinte à la signification culturelle. Les réparations doivent être conduites en se limitant aux moyens les moins invasifs disponibles. Les modifications doivent être aussi réversibles que possible.

Des interventions discrètes peuvent être réalisées de façon à améliorer les performances et la fonctionnalité d'un bien patrimonial, sous réserve que sa signification culturelle ne souffre pas de répercussions négatives. Lors d'un changement d'affectation, il convient de chercher une réutilisation pertinente et propre à garantir la sauvegarde de la signification culturelle du bien.

5.2 Evaluer l'impact patrimonial des changements envisagés avant le début des travaux, en veillant à en minimiser l'impact.

Avant toute intervention sur un bien patrimonial, il convient de reconnaître sa signification culturelle, de définir l'ensemble de ses composantes. L'impact du changement envisagé sur la signification culturelle du bien patrimonial doit être évalué avec soin. La sensibilité au changement de l'ensemble des attributs et des valeurs doit être analysée en fonction de la signification du bien. Les impacts négatifs doivent être évités ou réduits, de manière à sauvegarder la signification culturelle.

Article 6. Garantir une approche respectueuse en cas d'ajouts et d'interventions.

6.1 Les ajouts doivent respecter la signification culturelle du site patrimonial.

Dans certains cas, une intervention (telle qu'un nouvel ajout) peut s'avérer nécessaire pour garantir l'avenir du bien patrimonial. Après une analyse minutieuse, les ajouts éventuels seront conçus de manière à respecter l'échelle, l'implantation, la composition, les proportions, la structure, les matériaux, la texture et les couleurs d'origine. Ces apports doivent être identifiables lors d'un examen minutieux. Ils seront conçus de manière à s'harmoniser parfaitement avec le bien concerné.

6.2 De nouvelles interventions doivent être conçues de manière à prendre en compte le caractère existant, l'échelle, la forme, l'implantation, les matériaux, les teintes, la patine et les détails de l'objet initial.

Une analyse soignée des bâtiments alentour, ainsi qu'une interprétation judicieuse de leur conception peut faciliter la mise au point d'une solution appropriée. Aucune intervention nouvelle ne doit se borner à une simple imitation.

Article 7. Respecter l'authenticité et l'intégrité du site patrimonial.

7.1 Les interventions doivent améliorer et souligner la signification culturelle.

Les éléments significatifs des bâtiments seront toujours restaurés plutôt que reconstruits. La stabilisation, la consolidation et la conservation des éléments significatifs est préférable à tout remplacement. Les matériaux de remplacement doivent concourir à une démarche de restauration à l'identique, tout en étant marqués de manière à les distinguer de la substance d'origine.

La reconstruction de biens patrimoniaux entièrement disparus ou de leurs éléments bâtis importants n'est pas recommandée. Néanmoins, une reconstruction, confortée par une documentation adaptée, peut contribuer à l'intégrité et/ou à la compréhension d'un bien patrimonial.

7.2 Respecter la valeur des strates significatives de l'évolution et la patine du temps.

La signification culturelle d'un bien patrimonial comme témoin historique repose principalement sur les éléments d'origine qui le composent et les valeurs immatérielles qui déterminent son authenticité. La signification culturelle d'un bien patrimonial ne dépend pas uniquement de l'ancienneté. Des modifications ultérieures ayant acquis leur propre signification culturelle doivent être reconnues et respectées lors des décisions prises en vue d'une démarche de sauvegarde.

L'ancienneté des éléments doit pouvoir être identifiée à travers toutes les interventions et les changements survenus au cours du temps, ainsi qu'au niveau de leur patine. Ce principe s'impose pour la majorité des matériaux mis en œuvre au cours du XXe siècle.

Les aménagements, les équipements et l'ameublement qui contribuent à la signification culturelle doivent être maintenus dans toute la mesure du possible sur le bien patrimonial⁶.

RESPECT DU DEVELOPPEMENT DURABLE SUR LE PLAN ENVIRONNEMENTAL

Article 8. Respecter le développement durable sur le plan environnemental.

8.1 Il convient de porter attention au respect d'une balance appropriée entre le respect du développement durable environnemental et la sauvegarde de la signification culturelle.

La pression exercée sur les biens patrimoniaux en vue de les rendre plus efficaces au plan énergétique est destinée à se renforcer dans le futur. La signification culturelle ne devra pas subir d'impact négatif du fait de nouvelles mesures en matière d'économie d'énergie.

La sauvegarde doit prendre en compte les approches contemporaines et les interventions sur un bien patrimonial qui doivent être réalisées dans le respect des méthodes relevant du développement durable⁷. Dans le but de trouver une solution pratique harmonieuse, la consultation des investisseurs doit permettre de garantir le respect des règles du développement durable. Toutes les options envisageables en termes d'intervention, de gestion et d'interprétation du bien patrimonial, de ses prolongements et de sa signification culturelle doivent être retenues pour le bien des générations futures.

INTERPRÉTATION ET COMMUNICATION

Article 9. Promouvoir et célébrer le patrimoine bâti du XXe siècle au sein de la collectivité.

9.1 La présentation et l'interprétation font partie intégrante du processus de sauvegarde.

Il est indispensable de publier et de diffuser les recherches et les projets de sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle, ainsi que de promouvoir des manifestations et des projets chaque fois que cela est possible au sein des professions concernées et d'un public plus large.

9.2 Diffuser le plus largement possible la signification culturelle.

Il est indispensable d'ouvrir le dialogue avec le public et les investisseurs pour faciliter l'appréciation et la compréhension de la sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle.

9.3 Encourager et promouvoir des programmes éducatifs et une formation professionnelle incluant la sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle.

Des programmes éducatifs et la formation professionnelle doivent absolument inclure les principes de la sauvegarde du patrimoine bâti du XXe siècle⁸.

GLOSSAIRE

Les composantes ou les attributs incluent l'implantation physique, l'aspect, les couleurs, le système constructif et les équipements techniques, les matériaux, les qualités esthétiques et l'usage.

L'**authenticité** est la qualité d'un bien patrimonial à exprimer sa signification culturelle à travers ses attributs matériels et ses valeurs immatérielles de manière fidèle et crédible. Elle est fonction du type de patrimoine culturel et du contexte culturel.

Les **composantes** d'un bien patrimonial peuvent inclure des aménagements intérieurs, des installations techniques, l'ameublement et les œuvres d'art intégrées, ainsi que le site et les paysages alentour.

Conservation, voir **sauvegarde**.

La **signification culturelle** englobe les valeurs esthétiques, historiques, scientifiques, sociales et spirituelles pour les générations passées, présentes et futures. La signification culturelle est attachée au bien patrimonial, à son environnement, ses matériaux, son usage, sa nature, sa documentation, ainsi que dans sa relation avec des sites et des biens similaires. Les biens patrimoniaux peuvent présenter un éventail de significations en fonction de différents individus ou de collectivités variées.

Les **valeurs immatérielles** peuvent être associées aux valeurs historiques, sociales, scientifiques. Elles sont d'ordre spirituel et relèvent du génie créatif de leur auteur.

L'**intégrité** détermine le caractère unitaire et l'intégrité du patrimoine bâti, de ses attributs et de ses valeurs. L'analyse des conditions de cette intégrité exige dès lors d'identifier dans quelle mesure le bien :

1. Inclut toutes les composantes propres à exprimer sa valeur;
2. Garantit la présence pleine et entière des caractéristiques et des processus véhiculant sa signification;
3. Est menacé par des interventions négatives ou le manque d'entretien.

L'**intervention** porte sur un changement ou une adaptation pouvant inclure des altérations ou des extensions.

La **maintenance** est l'entretien régulier et la préservation des matériaux et du cadre d'un bien patrimonial; elle se distingue de la notion de réparation.

La **sauvegarde** inclut l'ensemble des processus relevant de la gestion d'un bien patrimonial propre à garantir sa signification culturelle.

NOTES

¹ Les documents pertinents et les chartes comprennent:

- Charte de Venise - Charte Internationale sur la conservation et la restauration des monuments et des sites (Charte de Venise) 1964
- Charte de Florence - Charte des Jardins Historiques, 1981
- Charte de Washington - Charte internationale sur la sauvegarde des villes historiques, 1987.
- Déclaration d'Eindhoven - DOCOMOMO 1990.
- Document de Nara sur l'authenticité, 1994.
- Charte de Burra - Charte d'ICOMOS Australie pour la conservation des lieux et des biens patrimoniaux de valeur culturelle, 1999.
- Principes pour l'analyse, conservation et la restauration des structures du patrimoine architectural, 2003.
- Charte Nizhny Tagil pour le patrimoine industriel, ICCIH 2003
- Déclaration de Xi'An sur la conservation du contexte des constructions, des sites et des secteurs patrimoniaux, ICOMOS 2005.
- Convention du Patrimoine Mondial: Orientations, 2008.

² Déclaration de Xi'an sur la Conservation du contexte des constructions, des sites et des secteurs patrimoniaux, ICOMOS 2005.

³ Des espaces libres ou des zones vertes cernant ou innervant les objets bâtis ou les zones urbaines incarnent souvent des éléments constitutifs d'une composition d'ensemble et d'une perception spatiale historique.

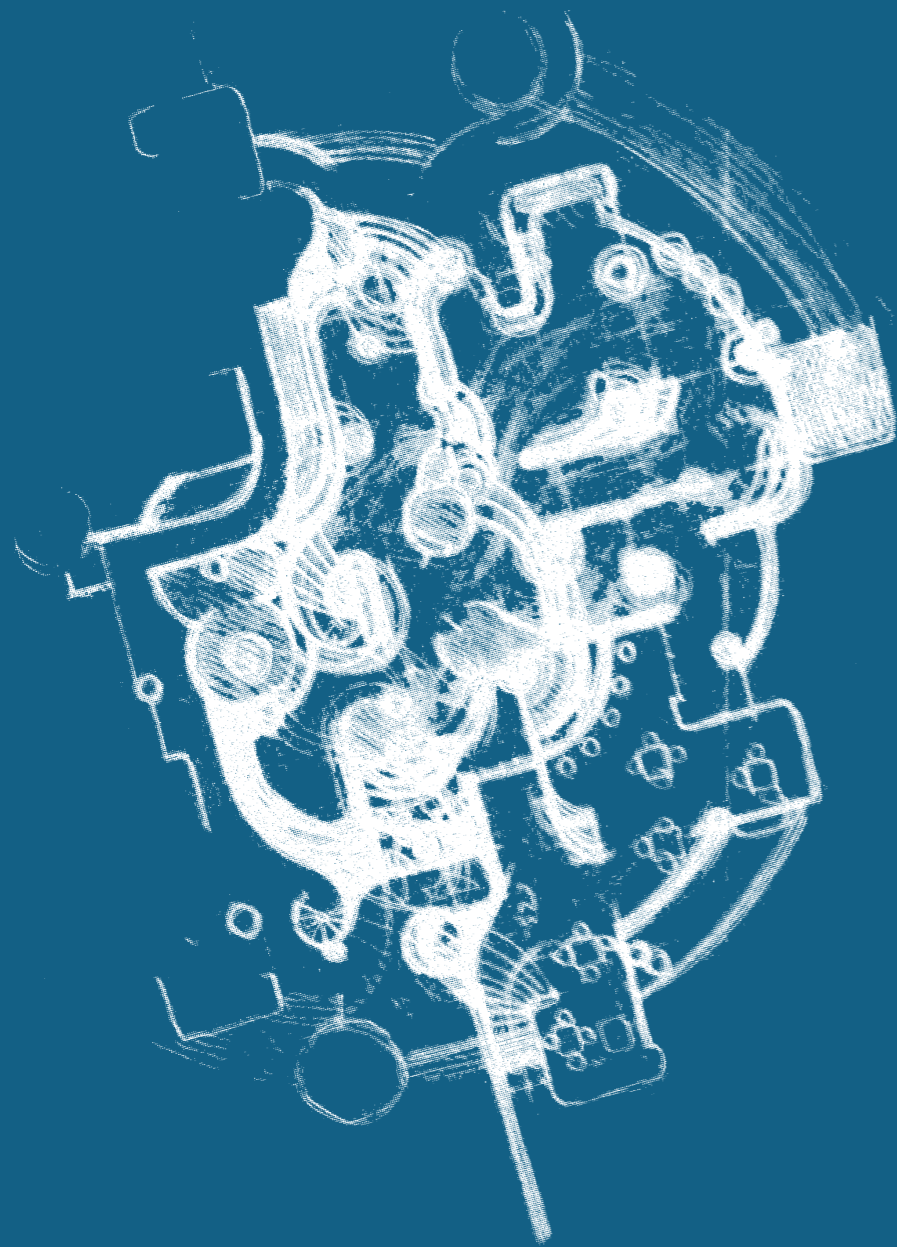
⁴ A titre d'exemple, *Texto de Mexico 2011*, Déclaration de Moscou 2006.

⁵ Dans certains cas, les matériaux mis en œuvre dans les sites bâtis du XXe siècle ont une durée de vie plus réduite que les matériaux traditionnels. L'absence de mesures de sauvegarde et d'une connaissance de méthodes de réparation idoines, fondées sur leurs caractéristiques matérielles, peuvent entraîner des interventions plus drastiques que dans le cas de matériaux traditionnels, voire nécessiter des mesures complémentaires dans le futur.

⁶ Leur déplacement ou leur démontage est inacceptable, sauf lorsqu'il s'agit de la seule mesure permettant d'en garantir la sécurité et la sauvegarde. Ils doivent être remis en place dès que les circonstances le permettent.

⁷ United Nations World Commission on Environment and Development (WCED): "*Brundtland Report: Our Common Future* (1987), Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-282080-X.

⁸ UIA (Union Internationale des Architectes) Groupe de réflexion de la Commission en charge de l'éducation architecturale.

DOKUMENT VON MADRID

WEGE ZUR BEWAHRUNG
DES ARCHITEKTONISCHEN ERBES DES 20.
JAHRHUNDERTS

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

WEGE ZUR BEWAHRUNG DES ARCHITEKTONISCHEN ERBES DES 20. JAHRHUNDERTS

DOKUMENT VON MADRID 2011

Madrid, Juni 2011

EINLEITUNG Das Internationale Wissenschaftliche Komitee von ICOMOS für das Erbe des 20. Jahrhunderts (ISC 20C) entwickelt in den Jahren 2011-2012 Richtlinien für die Bewahrung von Denkmälern des 20. Jahrhunderts.

Als Beitrag zu dieser Debatte hat die internationale Konferenz „Herangehensweisen für Eingriffe in das architektonische Erbe des 20. Jahrhunderts - CAH 20thC“ am 16. Juni 2011 folgenden Text angenommen: "Wege zur Bewahrung des architektonischen Erbes des 20. Jahrhunderts, Dokument von Madrid 2011".

ZIEL DES DOKUMENTS

Die Verantwortung, das Erbe des 20. Jahrhunderts zu erhalten, ist ebenso wichtig wie unsere Pflicht, das bedeutende Erbe vorausgehender Epochen zu bewahren.

Mehr denn je ist das architektonische Erbe dieses Jahrhunderts gefährdet durch mangelhafte Anerkennung und Pflege. Einiges ist bereits verloren, und noch mehr ist in Gefahr. Es geht um ein lebendes Erbe, und es ist notwendig, es zu verstehen, zu erkennen, zu interpretieren und für kommende Generationen gut zu bewahren.

Das Dokument von Madrid 2011 möchte zu einem angemessenen und respektvollen Umgang mit dem architektonischen Erbe dieser bedeutenden Epoche beitragen. Unter Anerkennung bereits bestehender Dokumente zur Denkmalpflege¹ stellt das Dokument von Madrid viele Aspekte heraus, die sich speziell mit der Erhaltung von Architekturdenkmälern befassen. Obgleich es sich speziell auf das architektonische Erbe in all seinen Formen bezieht, treffen viele seiner Konzepte gleichermaßen auf andere Arten des Erbes aus dem 20. Jahrhundert zu.

Das Dokument wendet sich an alle, die in die Prozesse der Denkmalpflege involviert sind.

Das Dokument wendet sich an alle, die in die Prozesse der Denkmalpflege involviert sind.

Erläuternde Hinweise sind soweit nötig eingearbeitet. Am Schluss des Dokuments findet sich ein Glossar.

KENNTNISSE, VERSTÄNDNIS UND BEWUSSTSEIN DER BEDEUTUNG FÖRDERN

Artikel 1. Kulturelle Bedeutung feststellen und bewerten

1.1 Anerkannte Denkmalbestimmungs- und Bewertungskriterien verwenden.

Zur Feststellung und Bewertung der Bedeutung des architektonischen Erbes des 20. Jahrhunderts sollen anerkannte Denkmalkriterien angewendet werden. Das architektonische Erbe dieses Jahrhunderts (einschließlich aller seiner Bestandteile) ist ein materielles Zeugnis seiner Zeit, seines Ortes und seiner Funktion. Seine kulturelle Bedeutung kann in seinen materiellen Aspekten liegen, die seine örtliche Lage, Gestaltung (zum Beispiel Farbgestaltung), konstruktive Systeme und technische Ausstattung, Materialien und Gefüge, ästhetische Qualität und den Gebrauch umfassen. Die Bedeutung kann auch auf immateriellen Werten beruhen, die in historischen, sozialen, wissenschaftlichen oder geistigen Assoziationen oder im schöpferischen Genie der Urheberin oder des Urhebers liegen können.

1.2 Die Bedeutung von Einrichtungen, Ausstattung, zugehörigem Mobiliar und zugehörigen Kunstwerken erfassen und bewerten.

Um das architektonische Erbe des 20. Jahrhunderts zu verstehen, ist es wichtig, alle Teile eines Denkmals einschließlich seiner Einrichtung, Ausstattung, zugehörigem Mobiliar und zugehörigen Kunstwerken zu ermitteln und zu beurteilen.

1.3 Lokale und landschaftliche Bezüge erfassen und bewerten.

Um den Beitrag des Kontexts für die Bedeutung eines Denkmals verstehen zu können, sollten der zugehörige Landschaftsraum und die Stellung² identifiziert und bewertet werden³. Bei städtebaulichen Anlagen sollten die für die einzelnen Perioden und Denkmale relevanten Planungsstufen und Konzepte festgestellt und in ihrer Bedeutung bewertet werden.

1.4 Die Inventarisierung des architektonischen Erbes des 20. Jahrhunderts pro-aktiv voranbringen.

Das architektonische Erbe des 20. Jahrhunderts muss in interdisziplinären Teams durch systematische Bestandsaufnahmen und Inventare sowie durch das Studium und die Erforschung aktiv erfasst und bewertet werden. Das Ergebnis dieser Studien sind Schutz- und

Konservierungsmaßnahmen, die durch die verantwortlichen Planungs- und Denkmalbehörden festzulegen sind.

1.5 Vergleichende Analysen zur Ermittlung der kulturellen Bedeutung durchführen.

Bei der Bewertung der Bedeutung des Architekturerbes des 20. Jahrhunderts müssen vergleichbare Stätten identifiziert und beurteilt werden, um ihre relative Bedeutung analysieren und verstehen zu können.

Artikel 2. Bei der Planung im Denkmalbestand eine angemessene Methodik anwenden.

2.1 Die Integrität erhalten durch das Verständnis der Bedeutung vor jedem Eingriff.

Angemessene Untersuchung, Dokumentation und Analyse der historischen Substanz sind für die Durchführung jeglicher Veränderung oder Maßnahme erforderlich. Die Integrität des baulichen Erbes des 20. Jahrhunderts sollte nicht durch unverträgliche Maßnahmen beeinträchtigt werden. Dies verlangt sowohl eine sorgfältige Bewertung des Umfangs jener zum Denkmal gehörenden Bestandteile, die notwendig sind, um seine Bedeutung auszudrücken, als auch die Sicherung der gesamten Bandbreite von Eigenschaften und Prozessen, die zu dieser Bedeutung beitragen. Negative Einflüsse durch Veränderungen, mangelnden Unterhalt und bloße Vermutungen sollten vermieden werden.

Das Verständnis, wie die kulturelle Bedeutung sich im architektonischen Erbe des 20. Jahrhunderts manifestiert und wie verschiedene Eigenschaften, Werte und Bestandteile zu dieser Bedeutung beitragen, ist wesentlich, um angemessene Entscheidungen zu seiner Pflege und zur Erhaltung seiner Authentizität und Integrität treffen zu können. Gebäude entwickeln sich mit der Zeit und spätere Änderungen können kulturelle Bedeutung erlangen. An einem einzigen Denkmal können verschiedene Konservierungsansätze und -methoden erforderlich sein. Wo es relevant ist, sollte die Absicht der ursprünglichen Entwerferin und Baumeisterin oder des ursprünglichen Entwerfers und Baumeisters in ihrer Bedeutung ermittelt werden.

2.2 Eine Methode verwenden, die es erlaubt, vor Beginn der Arbeiten die kulturelle Bedeutung zu ermitteln, und Richtlinien liefert, um diese zu erhalten und zu respektieren.

Die Methoden, nach der die Bedeutung des architektonischen Erbes des 20. Jahrhunderts bewertet wird, sollten einem kulturell angemessenen Ansatz der Erhaltungsplanung folgen. Das beinhaltet die umfassende historische

Erforschung und Bedeutungsanalyse bei der Entwicklung von Verfahrensweisen zu Erhaltung, Umgang und Interpretation der ermittelten kulturellen Werte. Dabei ist wesentlich, dass solche Analysen vor Beginn der Arbeiten durchgeführt werden, um sicher zu gehen, dass für die Entwicklung und Veränderung eines Objektes geeignete konservatorische Verfahrensweisen aufgezeigt werden können. Es sollte ein Denkmalpflegeplan ausgearbeitet werden. Es können auch regionale Denkmalsatzungen und ortsspezifische Regelwerke zur Erhaltung ausgearbeitet werden⁴.

2.3 Grenzen akzeptabler Veränderung festlegen.

Für jede denkmalpflegerische Maßnahme sollten vor einem architektonischen Eingriff klare Verfahrensweisen und Richtlinien aufgestellt werden wie das Festlegen akzeptabler Grenzen für Veränderungen. Ein Erhaltungsplan sollte die wesentlichen Teile des Denkmals definieren, die Bereiche, in denen Eingriffe möglich sind, den optimalen Gebrauch der Anlage und die konservatorischen Maßnahmen, die zu ergreifen sind. Dabei sind die spezifischen architektonischen Grundsätze und Bautechnologien des 20. Jahrhunderts zu berücksichtigen.

2.4 Interdisziplinäre Fachkompetenz einbeziehen.

Denkmalgerechte Planung verlangt eine interdisziplinäre Vorgehensweise, bei der alle Eigenschaften und Werte von kultureller Bedeutung Berücksichtigung finden. Fachleute in modernen Konservierungstechnologien und Materialstudien können erforderlich sein, um spezielle Untersuchungen durchzuführen und das Wissen über die Verwendung und Verbreitung von nicht-traditionellen Materialien und Methoden an Bauwerken des 20. Jahrhunderts auszutauschen.

2.5 Wartungs- und Pflegepläne erstellen.

Es ist wichtig, die regelmäßige, vorbeugende Pflege und Wartung der Architekturdenkmale zu planen. Auch Notsicherungsmaßnahmen können erforderlich sein. Kontinuierlicher und angemessener Unterhalt und periodische Inspektion sind die beste Methode für die Erhaltung des architektonischen Erbes und senken langfristig Reparaturkosten. Ein Wartungs- und Pflegeplan kann diesen Prozess unterstützen.

2.6 Verantwortliche für die Erhaltungsmaßnahmen bestimmen.

Es ist festzulegen, wer für Maßnahmen an Architekturdenkmälern des 20. Jahrhunderts verantwortlich und rechen-schaftspflichtig ist. Es können Eigentümer, Denkmalbehörden, Körperschaften, Kommunalverwaltungen und Nutzer oder auch weitere sein.

2.7 Archivierung und Dokumentation.

Bei Veränderungen an Architekturdenkmalen des 20. Jahrhunderts ist es wichtig, eine Dokumentation der Änderungen im Hinblick auf eine öffentliche Archivierung zu erstellen. Dokumentationsverfahren umfassen je nach Objekt Fotografien, Aufmaßzeichnungen, mündliche Überlieferung, Laserscans, 3D-Modelle und Befundentnahmen. Die archivalische Forschung ist ein wichtiger Teil der Planung denkmalgerechter Maßnahmen.

Für jede Maßnahme sind die Besonderheiten des Denkmals und die veranlassten Schritte angemessen zu dokumentieren. Die Dokumentation muss den Zustand vor, während und nach Maßnahmen wiedergeben. Eine solche Dokumentation ist an einem sicheren Ort und auf zeitgemäßen, vervielfältigungsfähigen Trägermedien aufzubewahren. Sie soll die Darstellung und die Vermittlung des Denkmals unterstützen und das Verständnis und die Wertschätzung bei Nutzern und Besuchern fördern.

Wissen, das bei den Untersuchungen des Architekturdenkmals erworben wurde, Inventare und sonstige Dokumentationen sind allen Interessierten zugänglich zu machen.

Artikel 3. Die technischen Merkmale des Architekturbes des 20. Jahrhunderts erforschen.

3.1 Spezifische Reparaturmethoden erforschen und entwickeln, die den besonderen Baumaterialien und Konstruktionstechniken des 20. Jahrhunderts gerecht werden.

Baumaterialien und Bautechniken des 20. Jahrhunderts unterscheiden sich häufig von traditionellen Materialien und Methoden der Vergangenheit. Es ist erforderlich, spezifische Instandsetzungsmethoden zu erforschen und zu entwickeln, die den besonderen Bauweisen angemessen sind. Einige Aspekte des architektonischen Erbes des 20. Jahrhunderts, vor allem bei Bauten, die nach der Jahrhundertmitte geschaffen wurden, können besondere Herausforderungen an die Erhaltung darstellen. Das kann an neuen oder experimentell angewendeten Materialien oder Bauweisen liegen oder am Fehlen spezieller professioneller Erfahrung mit deren Reparatur. Ursprüngliche/bedeutende Materialien oder Details sollten dokumentiert werden, falls sie entfernt werden müssen und repräsentative Beispiele sind aufzubewahren.

Vor jedem Eingriff sind die Materialien sorgfältig zu analysieren. Alle sichtbaren und unsichtbaren Schäden sind zu identifizieren und ihre Ursachen

zu analysieren. Einige experimentelle Materialien können eine kürzere Lebensdauer als traditionelle Materialien haben. Sie sind sorgfältig zu analysieren. Untersuchungen zum Zustand und zur Alterung von Materialien sind von geeigneten, qualifizierten Fachleuten vorzunehmen, unter Anwendung zerstörungsfreier und sorgfältig ausgewählter nichtinvasiver Methoden. Mit Zerstörung verbundene Analysen sind auf das absolute Minimum zu beschränken. Zur Alterung der Materialien des 20. Jahrhunderts sind sorgfältige Analysen erforderlich.

3.2 Die Anwendung von Bauvorschriften und Normen benötigt flexible und innovative Herangehensweisen, um für Baudenkmale angemessene Lösungen zu erzielen.

Standardisierte Bauvorschriften und Normen (z.B. Anforderungen an die Erschließung, Gesundheits- und Sicherheitsvorschriften, Brandschutzbestimmungen, Maßnahmen zur seismischen Ertüchtigung und zur Verbesserung der Energieeffizienz) müssen flexibel angewendet werden, um die kulturelle Bedeutung bewahren zu können. Gründliche Analysen und Verhandlungen mit den zuständigen Behörden sollten zum Ziel haben, jeden nachteiligen Einfluss auf das Denkmal zu vermeiden oder zu minimieren. Jeder Fall sollte nach seinen spezifischen Qualitäten beurteilt werden⁵.

VERÄNDERUNGEN STEUERN, UM KULTURELLE BEDEUTUNG ZU ERHALTEN

Artikel 4. Den konstanten Veränderungsdruck anerkennen und kontrollieren.

4.1 Die Steuerung von Veränderungen infolge menschlichen Eingreifens oder infolge von Umweltbedingungen ist ein wesentlicher Teil des Prozesses, welcher der Erhaltung der kulturellen Bedeutung, der Authentizität und der Integrität von Baudenkmalen dient.

Die Bewahrung der Authentizität und Integrität ist besonders wichtig in städtischen Siedlungen, wo Eingriffe aufgrund von Änderungen im täglichen Gebrauch notwendig sein können, die in ihrer Summe die kulturelle Bedeutung beeinträchtigen können.

Artikel 5. Veränderungen sensibel steuern.

5.1 Eine vorsichtige Haltung bei Veränderungen einnehmen.

Es ist nur so viel wie nötig und so wenig wie möglich zu intervenieren. Jeder Eingriff hat mit Vorsicht zu geschehen. Ausmaß und Tiefe jeder Veränderung sind zu minimieren. Nur erprobte Reparaturmethoden sollten zu Anwendung

kommen. Eingriffe, die Schäden am historischen Material oder Beeinträchtigungen der kulturellen Bedeutung verursachen können, sind zu vermeiden. Reparaturen sind so schonend wie möglich durchzuführen. Veränderungen müssen so reversibel wie möglich sein.

Zurückhaltende Eingriffe, die die Wirkmöglichkeit und Funktionalität eines Denkmals verbessern, können unter der Bedingung erfolgen, dass seine kulturelle Bedeutung nicht nachteilig beeinflusst wird. Wenn eine Nutzungsänderung erwogen wird, ist darauf zu achten, eine angemessene neue Nutzung zu finden, welche die kulturelle Bedeutung erhält.

5.2 Die Wirkung geplanter Veränderungen vor Beginn der Arbeiten überprüfen und nachteilige Einflüsse vermeiden.

Vor dem Eingriff in ein Denkmal ist seine kulturelle Bedeutung zu bewerten, alle Bestandteile sind zu erfassen, ihre Beziehung zueinander und ihre Lage müssen verstanden sein. Der Einfluss der vorgeschlagenen Änderung auf die kulturelle Bedeutung des Denkmals ist sorgfältig zu beurteilen. Für alle Eigenschaften und Werte ist die Empfindlichkeit gegenüber Veränderungen zu analysieren und ihre jeweilige Bedeutung zu berücksichtigen. Nachteilige Einflüsse sind zu vermeiden oder so gering zu halten, dass die kulturelle Bedeutung erhalten bleibt.

Artikel 6. Eine respektvolle Herangehensweise bei Ergänzungen und Eingriffen gewährleisten.

6.1 Ergänzungen müssen die kulturelle Bedeutung des Denkmals respektieren.

In gewissen Fällen kann ein Eingreifen (etwa eine neue Ergänzung) erforderlich sein, um die Nachhaltigkeit des Denkmals zu sichern. Nach sorgfältiger Analyse sind neue Ergänzungen so zu gestalten, dass Maßstab, Lage, Komposition, Proportion, Struktur, Materialien, Textur und Farbigkeit des Denkmals respektiert werden. Die Ergänzungen sollen bei näherer Betrachtung als neu erkennbar sein und zugleich das vorhandene Werk harmonisch ergänzen, ohne mit ihm zu konkurrieren.

6.2 Eingriffe sind so zu gestalten, dass sie den bestehenden Charakter, Maßstab, Form, Lage, Material, Farbigkeit, Patina und Detaillierung respektieren.

Eine sorgfältige Analyse der umgebenden Bauten und die einfühlsame Interpretation ihrer Gestalt können helfen, angemessene Gestaltungslösungen zu finden. Das Gestalten im Kontext bedeutet jedoch nicht Imitation.

Artikel 7. Authentizität und Integrität des Denkmals achten.

7.1 Eingriffe sollen die kulturelle Bedeutung befördern und stützen.

Wichtige Bauteile sollen repariert bzw. restauriert, nicht rekonstruiert werden. Ertüchtigen, Stabilisieren und Erhalten bedeutender Elemente ist dem Austauschen vorzuziehen. Ersatzmaterialien sind soweit möglich anzugleichen und zur Unterscheidung vom Original entsprechend zu kennzeichnen oder zu datieren.

Die Rekonstruktion völlig verloren gegangener Denkmale oder ihrer wichtigen Gebäudeteile ist keine denkmalpflegerische Maßnahme und wird nicht empfohlen. Jedoch kann bei Vorliegen entsprechender Dokumentationen eine begrenzte Rekonstruktionsmaßnahme zur gestalterischen Integrität und zur Lesbarkeit eines Denkmals beitragen.

7.2 Den Wert bedeutender Schichten der Veränderung und die Patina respektieren.

Die kulturelle Bedeutung eines Denkmals als historisches Zeugnis beruht hauptsächlich auf dem Original mit seinen materiellen Eigenschaften und/oder auf seinen immateriellen Werten, die seine Authentizität ausmachen. Die kulturelle Bedeutung von Denkmalen in ihrem Erstzustand oder von späteren Eingriffen ist nicht allein von deren Alter abhängig. Spätere Änderungen, die eigene kulturelle Bedeutung erlangt haben, sind bei der Entscheidung über Erhaltungsmaßnahmen anzuerkennen und zu beachten.

Das Alter soll an allen Eingriffen und Änderungen, die mit der Zeit an einem Denkmal stattgefunden haben, und an seiner Patina wahrnehmbar bleiben. Dieser Grundsatz gilt für die meisten Materialien, die im 20. Jahrhundert verwendet wurden. Ausstattungen, Einbauten und Beschläge, die zur kulturellen Bedeutung beitragen, sollen wo immer möglich als Teil des Denkmals am Ort verbleiben⁶.

UMWELT UND NACHHALTIGKEIT

Artikel 8. Umwelt und Nachhaltigkeit berücksichtigen.

8.1 Es bedarf besonderer Sorgfalt, ein angemessenes Gleichgewicht zwischen der Nachhaltigkeit natürlicher Ressourcen und der Erhaltung der kulturellen Bedeutung zu erreichen.

Der Druck auf Baudenkmale, energetisch effizienter zu werden, wird zunehmen. Die kulturelle Bedeutung sollte durch Energiesparmaßnahmen nicht nachteilig beeinflusst werden.

Denkmalpflege sollte zeitgenössische Ansätze einer umweltbewussten, nachhaltigen Entwicklung berücksichtigen. Eingriffe an einem Denkmal

INTERPRETATION UND KOMMUNIKATION

sollten mit nachhaltigen Methoden erfolgen und seine Entwicklung und seinen Betrieb unterstütze⁷. Für eine praktikable und ausgewogene Lösung sind alle Betroffenen einzubeziehen, um die Nachhaltigkeit des Denkmals zu sichern. Alle möglichen Optionen im Sinne von Eingreifen, Betreiben und Interpretieren des Denkmals, seines räumlichen Umfelds und seiner kulturellen Bedeutung sind für künftige Generationen offenzuhalten.

Artikel 9. Das architektonische Erbe des 20. Jahrhunderts ins Bewusstsein der breiten Öffentlichkeit bringen und es präsentieren.

9.1 Präsentation und Interpretation sind wesentliche Aufgaben der Denkmalpflege.

Forschungsergebnisse und Konservierungspläne für das architektonische Erbe des 20. Jahrhunderts müssen publiziert und verbreitet werden. Wann immer möglich, sollen Veranstaltungen und Projekte bei den entsprechenden Berufsgruppen und in der breiteren Öffentlichkeit gefördert werden.

9.2 Kulturelle Bedeutung breit kommunizieren.

Es ist notwendig, den Dialog mit den Meinungsträgern und mit Interessensvertretern zu führen. Er fördert die Wertschätzung des Erbes des 20. Jahrhunderts und das Verständnis für seine Bewahrung.

9.3 Bildungsprogramme um die Pflege des Architekturerbes des 20. Jahrhunderts erweitern.

Bildungsprogramme und berufliche Ausbildungsangebote müssen die Prinzipien für den Erhalt des Architekturerbes aus dem 20. Jahrhundert einschließen⁸.

GLOSSAR

Eigenschaften sind die physische Lage, Gestalt (einschließlich Farbgestaltung), Bausysteme und technische Ausrüstung, Materialien, ästhetische Qualitäten und Gebrauch.

Authentizität/Echtheit meint diejenige Qualität eines Denkmals, die dessen kulturelle Bedeutung durch ihre materiellen Eigenschaften und ihre immateriellen Werte auf stimmige und glaubwürdige Weise ausdrückt. Sie ist abhängig von der Art des kulturellen Erbes und seinem kulturellen Kontext.

Bestandteile eines Denkmals können Einrichtungen, Ausstattungen, zugehöriges Mobiliar und Kunstwerke sein, ebenso die Lage und die umgebende Landschaft.

Erhaltung beinhaltet alle Prozesse, die der Sorge für ein Denkmal gelten, mit dem Ziel, seine kulturelle Bedeutung zu bewahren.

Kulturelle Bedeutung meint den ästhetischen, historischen, wissenschaftlichen, sozialen und/oder geistigen Wert für vergangene, gegenwärtige oder zukünftige Generationen. Kulturelle Bedeutung liegt im Denkmal selbst, seiner Lage, in der materiellen Substanz und Form, in der Funktion, in Assoziationen, Sinngehalten, Erinnerungen, verwandten Orten und Gegenständen. Denkmale können unterschiedliche Bedeutungen für verschiedene Personen oder Gruppen besitzen.

Immaterielle Werte können auf historischen, sozialen und wissenschaftlichen Assoziationen beruhen. Sie sind geistiger Art und verweisen auf den Schöpfergeist der Autorin, des Autors.

Integrität ist ein Maß für die Vollständigkeit und Intaktheit des gebauten Erbes, seiner Eigenschaften und Werte. Die Prüfung, ob die Bedingungen von Integrität erfüllt sind, verlangt deshalb eine Beurteilung, inwieweit das Denkmal:

1. Alle Bestandteile enthält, die notwendig sind, um seinen Wert auszudrücken.
2. Die gesamte Bandbreite von Eigenschaften und Prozessen aufweist, welche die Bedeutung des Denkmals vermitteln.
3. Durch nachteilige Effekte der Entwicklung und/oder Vernachlässigung geschädigt ist.

Eingriff bedeutet Veränderung oder Anpassung einschließlich der Transformation und Erweiterung.

Wartung/Unterhalt (Instandhaltung) bedeutet die kontinuierliche Fürsorge für Substanz, Gefüge und Lage eines Denkmals; sie ist von der Reparatur (Instandsetzung) zu unterscheiden.

Reversibilität bedeutet, dass ein Eingriff im Wesentlichen rückgängig gemacht werden kann, ohne Änderungen oder Modifizierungen am historischen Gefüge zu hinterlassen. In den meisten Fällen ist die Umkehrbarkeit nur bedingt gegeben.

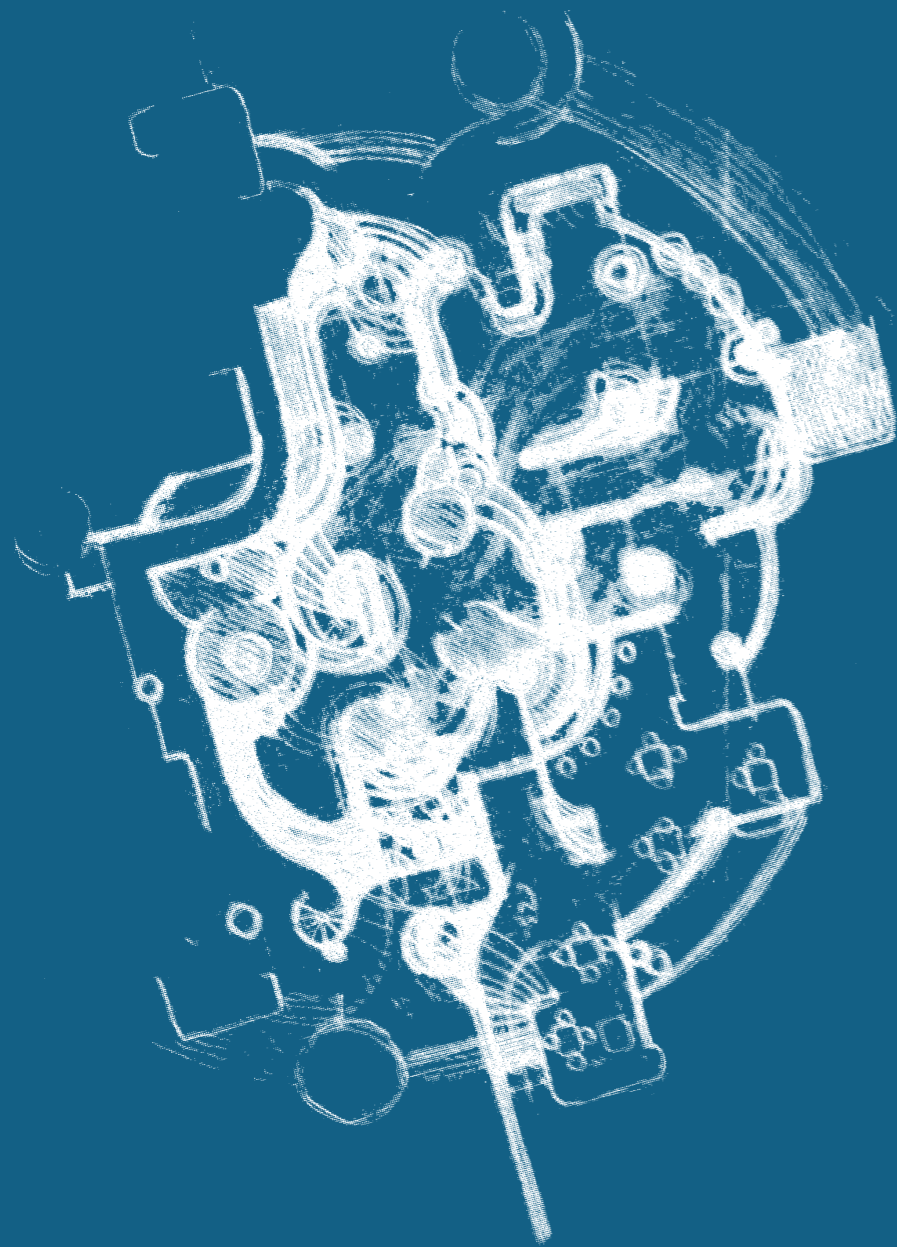
ANMERKUNGEN

¹ Zu den relevanten Dokumente und Charten gehören:

- Die Charta von Venedig – Internationale Charta über die Konservierung und Restaurierung von Denkmälern und Ensembles (Denkmalbereiche), ICOMOS 1964.
- Die Charta von Florenz – Charta der historischen Gärten, ICOMOS 1981.
- Die Charta von Washington – Internationale Charta zur Denkmalpflege in Historischen Städten, ICOMOS 1987.
- The Eindhoven Statement, DOCOMOMO, 1990.
- Das Dokument von Nara zur Echtheit/Authentizität, UNESCO-ICCROM-ICOMOS 1994.
- Die Charta von Burra – Charta des Australischen Nationalkomitees von ICOMOS über Stätten von kultureller Bedeutung, 1999.
- Prinzipien für die Analyse, Konservierung und konstruktive Restaurierung des architektonischen Erbes, ICOMOS 2003.
- Die Charta von Nizhny Tagil über das Industrielle Erbe, TICCIH 2003.
- Die Deklaration von Xi'an über die Bewahrung des Umfelds von Denkmal-Bauten, -Stätten und -Bereichen, ICOMOS 2005.
- Die Richtlinien für die Durchführung des Übereinkommens zum Schutz des Kultur- und Naturerbes der Welt, UNESCO 2008.

² Deklaration von Xi'an über die Bewahrung des Umfelds von Denkmal-Bauten, -Stätten und -Bereichen, ICOMOS 2005.

- ³ Freiräume oder Grünflächen um und zwischen Bauwerken oder in Stadtbereichen sind häufig Bestandteile einer Gesamtkomposition und einer historisch beabsichtigten räumlichen Wahrnehmung.
- ⁴ Zum Beispiel die "Carta de México" des Wissenschaftlichen Komitees von ICOMOS Mexiko zur Architektur des 20. Jahrhunderts vom 21. März 2011 oder die Moskauer Erklärung zum Schutz des kulturellen Erbes des 20. Jahrhunderts von ICOMOS, DOCOMOMO, UIA und WMF vom 18. April 2006.
- ⁵ In manchen Fällen haben Materialien, die für Bauwerke des 20. Jahrhunderts zum Einsatz kamen, eine kürzere Lebensdauer als traditionelle Materialien. Fehlende Pflege und mangelnde Kenntnisse über geeignete Reparaturmethoden, die den Materialeigenschaften entsprechen, können bedeuten, dass drastischere Eingriffe notwendig werden als bei traditionellen Materialien und dass auch weitere Eingriffe in der Zukunft erforderlich sind.
- ⁶ Ihre Entfernung ist nicht akzeptabel, außer sie stellt das einzige Mittel dar, um die Sicherheit und Erhaltung des Denkmals zu ermöglichen. Sie sollten zurückgeführt werden, wo und wenn die Umstände es ermöglichen.
- ⁷ Unsere gemeinsame Zukunft. Der Brundtland-Bericht der Weltkommission für Umwelt und Entwicklung, Greven 1987, ISBN 3-923166-16-8.
- ⁸ UIA (Union International des Architectes / International Union of Architects) - Architectural Education Commission Reflection Group.

DOCUMENT DE MADRID

CRITERIS DE CONSERVACIÓ
DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
DEL SEGLE XX

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

PRESENTACIÓ

El Consell Internacional de Monuments i Llocs (ICOMOS) a través del seu Comitè Científic Internacional del Patrimoni del Segle XX (ISC20C), treballa en la identificació, conservació i promoció del Patrimoni del Segle XX.

ICOMOS és una Organització Internacional No Governamental integrada per professionals, que actua com assessor de la UNESCO en els assumptes relatius al Patrimoni Cultural i la Convenció del Patrimoni Mundial.

El Document de Madrid és una important contribució a un dels projectes més ambiciosos del ISC20C, consistent en identificar els criteris de conservació, intervenció i gestió del patrimoni del Segle XX.

El Document de Madrid ha estat elaborat pel ISC20C i presentat a la conferència internacional "*Criteris de Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic del Segle XX*", celebrada a Madrid el mes de juny de 2011 i organitzada pel ISC20C i el Cluster de Patrimoni del Campus Internacional d'Excel·lència Moncloa, en col·laboració amb l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Madrid (ETSAUPM). Més de 300 delegats internacionals varen debatre l'esborrany del text presentat que fou aprovat per unanimitat al llarg de la sessió plenària del 16 de Juny de 2011, al Palau de Cibeles, davant de les Autoritats Municipals, Comunitàries i de l'Estat.

El document es troba disponible a la pàgina web: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

En aquest moment, el Document de Madrid només es refereix al patrimoni arquitectònic i específicament als criteris d'identificació, conservació i intervenció, però el ISC20C, està considerant la possibilitat d'ampliar el seu abast a tots els llocs del Patrimoni del Segle XX. Amb la finalitat d'aconseguir que el Document de Madrid sigui considerat un *document internacional doctrinal del ICOMOS*, s'haurà d'impulsar i seguir el procés habitual regulat, fins aconseguir la seva aprovació en una propera assemblea general del ICOMOS.

SHERIDAN BURKE

President ISC20C - ICOMOS

Sidney, octubre 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS

Vice-President of ISC20C - ICOMOS

Madrid, October 2011

CRITERIS DE CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC DEL SEGLE XX

DOCUMENT DE MADRID 2011

Madrid, Juny 2011

PREÀMBUL El Comitè Científic del Patrimoni del segle XX de ICOMOS Internacional (ISC 20C) està desenvolupant criteris per a la conservació de bens patrimonials del segle XX durant els anys 2011 i 2012.

Com a contribució a aquest debat, la Conferència Internacional "Criteris d'Intervenció per al Patrimoni Arquitectònic del Segle XX - CAH 20thC" va adoptar, el 16 de juny de 2011, el Document de Madrid 2011 "Criteris de Conservació del Patrimoni Arquitectònic del segle XX".

OBJECTIU DEL DOCUMENT

El deure de conservar el patrimoni del segle XX té la mateixa importància que la obligació de conservar el d'altres èpoques.

El patrimoni arquitectònic del segle XX està en perill degut a la manca d'apreciació i cura. Una part del mateix és ja irrecuperable, i una altra, encara més gran, corre el mateix risc. És tracta d'un patrimoni viu que és imprescindible entendre, definir, interpretar i gestionar adequadament per a les generacions futures.

El Document de Madrid 2011 contribueix a la gestió correcta i respectuosa d'aquest important aspecte del patrimoni cultural. A més de tenir en compte altres documents referits a la conservació del patrimoni¹, identifica les qüestions específiques vinculades a la conservació del patrimoni arquitectònic en totes les seves manifestacions, el que no impedeix que puguin ser d'aplicació a altres expressions del patrimoni cultural del segle XX.

El document va dirigit a tots els implicats en els diferents processos de la conservació del patrimoni.

El document es complementa amb notes explicatives, així com amb un glossari de termes.

CONEIXEMENT, COMPRENSIÓ I SIGNIFICAT

Article 1. Identificar i valorar el significat cultural.

1.1 Aplicar criteris d'identificació i valoració acceptats.

Per a la identificació i l'avaluació de la importància del patrimoni han d'aplicar-se criteris patrimonials acceptats. El patrimoni arquitectònic del segle XX en concret (inclosos tots els seus elements) constitueix un testimoni material del seu temps, lloc i ús. El seu significat cultural pot residir tant en els seus valors tangibles, la seva ubicació, disseny, sistemes constructius, instal·lacions, material, estètica i ús, com en els intangibles, els històrics, socials, científics, espirituals o el seu geni creatiu, o en ambdós.

1.2 Al identificar i valorar el seu significat, s'inclouran els interiors, elements fixes, mobles i les obres d'art associades.

Al identificar i valorar el patrimoni és important incloure tots aquells aspectes relacionats amb el bé, com els interiors, elements fixes, mobles i les obres d'art associades.

1.3 Identificar i avaluar l'entorn i el paisatge associat.

Per entendre la contribució de l'entorn² al significat d'un bé patrimonial, el seu paisatge i emplaçament han de ser valorats y, en el seu cas, conservats i gestionats³.

En el cas dels assentaments urbans, els conceptes de la planificació corresponent a cada període i lloc han de ser identificats i el seu significat reconegut.

1.4 Desenvolupar de manera preventiva inventaris del patrimoni arquitectònic del segle XX.

El patrimoni precisa una identificació preventiva a través d'inventaris sistematitzats, investigació rigorosa i estudis realitzats per equips multidisciplinars, plantejant mesures de protecció estipulades per les autoritats responsables del planejament i el patrimoni.

1.5 Utilitzar anàlisi comparatius per establir el significat cultural.

Per la valoració del significat del patrimoni els bens han de ser comparativament identificats i avaluats per analitzar i comprendre el seu significat.

Article 2. Aplicar una metodologia apropiada al desenvolupament del pla de conservació.

2.1 Mantenir la integritat a través de l'enteniment del seu significat abans de qualsevol intervenció.

Qualsevol intervenció precisa una rigorosa investigació, documentació i anàlisi històrics previs. La integritat del patrimoni no s'ha de veure afectada per intervencions insensibles. Això requereix una meticulosa avaluació del lloc, que inclogui tots els elements que contribueixin a assegurar el manteniment de les seves característiques i el seu significat. Han d'evitar-se els efectes adversos del desenvolupament, la desatenció i les conjetures.

La comprensió de la manera com el significat cultural es manifesta en el patrimoni, així com als diferents elements i valors que hi contribueixen, resulta essencial en la presa de decisions adequades per la seva cura i la conservació de la seva autenticitat i integritat. Els edificis evolucionen amb el temps, i les noves alteracions poden adoptar un significat cultural. Un mateix bé pot requerir diferents enfocaments i mètodes de conservació. L'opinió de l'autor ha de ser tinguda en compte quan es consideri rellevant.

2.2 Utilitzar una metodologia que avaluï el significat cultural i proporcionis criteris per a la seva conservació i respecte abans de començar el treball.

La metodologia utilitzada per a l'avaluació del significat del patrimoni ha de seguir criteris de conservació adequats. Deurà incloure una investigació històrica i l'anàlisi de les polítiques de conservació, gestió i interpretació del seu significat cultural. És essencial que aquests anàlisis previs hagin finalitzat abans de començar qualsevol treball, per garantir que l'aplicació dels criteris específics de conservació guiaran la seva intervenció. S'han de preparar plans de conservació. Podran desenvolupar-se cartes regionals i declaracions vinculades a un lloc específic⁴.

2.3 Establir límits als canvis acceptables.

Per cada actuació de conservació, hauran d'establir-se criteris i directrius previs al seu inici, definint els límits acceptables de la intervenció. Un pla de conservació haurà de definir els elements significatius del bé, les àrees susceptibles d'intervenció, l'ús òptim i les mesures de conservació que hagin d'adoptar-se. Haurà d'atendre els principis arquitectònics i les tecnologies específiques emprades el segle XX.

2.4 Emprar experts interdisciplinaris.

Els plans de conservació requereixen un enfocament interdisciplinari, que tingui en compte tot aspecte que contribueixi al significat cultural. Els especialistes en nous materials i tecnologies de conservació poden tenir que dur a terme investigacions i intercanvis de coneixement específics degut a l'ús i proliferació de materials i mètodes no tradicionals en el segle XX.

2.5 Incloure un pla de manteniment.

Es important establir un pla per vetllar preventivament pel bon estat i el manteniment regular del patrimoni, podent ser també necessari incloure un pla de consolidació d'emergència. El manteniment continuat i adequat i les inspeccions regulars són, conseqüentment, les millors mesures de conservació del patrimoni, i redueixen els costos a llarg termini. Un pla de manteniment servirà d'ajuda en aquest procés.

2.6 Identificació dels responsables en la acció de conservació.

Es important identificar les parts encarregades i responsables de la acció de conservació del patrimoni. Aquestes poden incloure, sense limitacions, a propietaris, autoritats patrimonials, comunitats, governs locals i ocupants.

2.7 Arxius i documentació.

Es important l'elaboració de documentació destinada als arxius públics quan es duguin a terme canvis en el patrimoni. Les tècniques de documentació han d'incloure, depenent de les circumstàncies, fotografies, dibuixos a escala, testimonis, models tridimensionals, mostres, avaluació no destructiva i recopilació documental. La investigació en arxius és una part important del procés per elaborar el pla de conservació.

Per qualsevol intervenció s'han de documentar adequadament les peculiaritats del bé, així com les mesures adoptades. La documentació ha de recollir l'estat al inici, durant i després de la intervenció. Dita documentació ha de ser custodiada en lloc segur i en un format reproducible. Aquesta contribuirà a la interpretació i l'enteniment del bé, augmentant d'aquesta manera la comprensió i el gaudiment per part dels usuaris i els visitants. La informació obtinguda en la investigació del patrimoni, així com en altres inventaris i documents, deurà ser accessible a totes aquelles persones interessades en ell.

Article 3. Investigació sobre els aspectes tècnics del patrimoni arquitectònic del segle XX.

3.1 Investigació i desenvolupament de mètodes específics de conservació adequats als materials i tècniques constructives pròpies del segle XX.

Freqüentment, els materials i tècniques constructives del segle XX difereixen dels del passat. Per aquesta raó, es requereix l'investigació i el desenvolupament de mètodes de conservació específics adequats a aquestes tipologies constructives úniques. Alguns elements d'aquest patrimoni, en particular els creats en la segona meitat del mateix, poden implicar desafiaments específics per la seva conservació. Això pot ser resultat de l'ús

de materials i mètodes constructius nous o experimentals o, simplement, de la carència d'experiència professional específica en la seva conservació. Els materials i detalls significatius que hagin de ser retirats, seran documentats, i es guardaran mostres representatives dels mateixos.

Prèviament a tota intervenció, cal analitzar i identificar curosament qualsevol dany visible o invisible. Alguns dels nous materials poden tenir un període de vida més curt que els tradicionals, per el que és necessari que siguin especialment observats. Aquestes investigacions han de ser portades per professionals degudament qualificats, usant mètodes no destructius ni invasius. Els anàlisis destructius es reduiran al mínim. Es requereix una investigació metòdica de l'envelliment dels nous materials del segle XX.

3.2 L'aplicació de la normativa precisa enfocades flexibles i innovadores que assegurin bons resultats en el patrimoni.

L'aplicació de les normes de construcció (per exemple les de accessibilitat, seguretat i salut, protecció contra incendis, sísmica i de millora de l'eficiència energètica) pot requerir adaptacions per conservar el significat cultural. L'anàlisi pormenoritzat i la negociació amb les autoritats buscaran minimitzar els impactes negatius. Cada cas ha de ser valorat individualment⁵.

Article 4. Reconeixement i gestió de les constants pressions a favor del canvi.

4.1 Tant si es deuen a la intervenció humana com a les condicions mediambientals, la gestió dels canvis és part essencial del procés de conservació per mantenir el significat cultural, la autenticitat i la integritat del patrimoni.

La conservació de la autenticitat i la integritat és particularment important en els assentaments urbans, en els que poden ser necessaris canvis derivats de l'ús quotidià que tinguin un impacte en el significat patrimonial.

Article 5. Gestionar els canvis amb sensibilitat.

5.1 Adoptar un criteri cautelós en front els canvis.

Es farà tant com sigui necessari i tan poc com sigui possible. Qualsevol intervenció ha de ser cautelosa. L'abast i la profunditat de qualsevol intervenció han de ser minimitzats. S'empraran mètodes de reparació experimentats per evitar els tractaments que poguessin danyar els materials històrics i el seu significat cultural; les reparacions es duran a terme de la forma menys invasiva possible. Els canvis han de ser tot lo reversibles que sigui possible.

Poden fer-se petites intervencions que millorin el comportament i la funcionalitat del lloc a condició de que el significat cultural no es vegi danyat. I quan es plantegi un canvi d'ús, aquest serà l'adequat per conservar-lo.

5.2 Avaluar l'impacte dels canvis proposats en el patrimoni i tractar de minimitzar-los abans del inici del treball.

Abans d'intervenir en qualsevol bé patrimonial, deuen definir-se tots els seus elements i comprendre les seves relacions i context respecte del seu significat cultural. S'ha d'avaluar en detall l'impacte de la proposta en els valors patrimonials. S'analitzaran amb sensibilitat els canvis en tots els atributs, conservant-se les components més importants. S'eliminaran els impactes negatius que distorsionen el seu significat.

Article 6. Assegurar el caràcter respectuós de les ampliacions i intervencions.

6.1 Les ampliacions han de respectar el significat cultural.

En alguns casos poden ser requerides intervencions i ampliacions que assegurin la sostenibilitat del bé patrimonial. Després una anàlisi acurada, aquestes ampliacions s'hauran de dissenyar respectant el significat cultural del bé patrimonial. Han de ser reconeixibles com a elements nous, clarament identificables i mantenir l'harmonia amb el lloc, sense competir amb ell.

6.2 Projectar les intervencions tenint en compte els seus valors.

L'anàlisi acurat de l'entorn i la correcta interpretació del seu disseny poden ajudar a proveir solucions de disseny apropiades que tinguin en compte el caràcter, emplaçament, escala, forma, composició, proporció, traça, estructura, materials, textura, color, patina i detalls existents. Projectar d'acord amb el context no significa imitar.

Article 7. Respecte a la autenticitat i integritat del bé.

7.1 Les intervencions han de potenciar i mantenir el significat cultural.

Els elements significatius han de reparar-se o restaurar-se, més que substituir-se. És preferible consolidar i conservar elements a substituir-los. Quan sigui possible, els materials usats seran semblants als originals, però es marcaran i dataran per distingir-se d'aquestos.

La reconstrucció de bens patrimonials totalment perduts o dels seus elements principals no constitueix un acte de conservació i no és recomanable. La reconstrucció d'elements aïllats, si es basa en documentació, pot contribuir a la correcta interpretació del bé patrimonial.

7.2 Respectar el valor dels canvis significatius superposats, i de la pàtina del temps.

El significat cultural d'un bé com a testimoni històric es basa principalment en la seva substància material original o significativa, i/o en els seus valors intangibles que defineixen la seva autenticitat. En qualsevol cas, el significat cultural d'un bé patrimonial, original o derivat d'intervencions posteriors, no depèn només de la seva antiguitat. Canvis posteriors que hagin adquirit la seva pròpia significació cultural deuen ser reconeguts i considerats en el moment de prendre decisions sobre la seva conservació.

La antiguitat ha de ser identificable tant a través dels canvis produïts en el temps com per la seva pàtina. Aquest principi és aplicable a la majoria dels materials del segle XX.

Els continguts, estris fixes i accessoris que contribueixin al significat cultural deuen ser mantinguts en el bé en la mesura de lo possible⁶.

SOSTENIBILITAT MEDIAMBIENTAL

Article 8. Considerar la sostenibilitat mediambiental.

8.1 És convenient assolir un equilibri adequat entre la sostenibilitat mediambiental i el manteniment del significat cultural.

Las pressions per millorar l'eficiència energètica es veuran incrementades amb el temps. El significat cultural no ha de veure's danyat per les mesures de millora de la eficiència energètica.

La conservació ha de considerar els criteris contemporanis de sostenibilitat mediambiental. Les intervencions en un bé patrimonial deuen executar-se amb mètodes sostenibles i servir al seu desenvolupament i gestió⁷. Per assolir una solució equilibrada, es consultarà als actors implicats amb la finalitat d'assegurar la sostenibilitat del bé. Han de posar-se a disposició de les futures generacions totes les opcions possibles en termes d'Intervenció, gestió i interpretació del lloc, del seu emplaçament i dels seus valors patrimonials.

INTERPRETACIÓ i COMUNICACIÓ

Article 9. Promoure i celebrar el patrimoni arquitectònic del segle XX amb la societat.

9.1 La promoció i interpretació són aspectes vitals del procés de conservació.

Es publicaran i difondran, quan sigui possible, les investigacions, plans de conservació, commemoracions i projectes sobre el patrimoni tant en l'àmbit professional com fora d'ell.

9.2 Comunicar els valors del patrimoni de forma àmplia.

Establir un diàleg amb el públic específic i els actors implicats que afavoreixi l'apreciació i comprensió de la conservació del patrimoni.

9.3 Fomentar i recolzar la inclusió de la conservació del patrimoni del segle XX en els programes educatius professionals.

Els programes educatius i de formació de professionals han de incloure els principis de conservació del patrimoni arquitectònic del segle XX⁸.

GLOSARI **Atributs** inclouen l'emplaçament, el disseny, els sistemes constructius, els equipaments tècnics, les fàbriques, les qualitats estètiques i l'ús.

Autenticitat és la qualitat d'un bé patrimonial per expressar els seus valors culturals, a través de la seva presència material i els seus valors intangibles de una forma creïble i certa. Depèn del tipus de patrimoni i del seu context cultural.

Components d'un bé patrimonial poden ser els interiors, els equipaments, el mobiliari associat, els ornaments, l'emplaçament i el paisatgisme.

Conservació es refereix a tots els processos de vetlla encaminats al manteniment de la seva significació cultural.

Significat cultural es refereix al valor estètic, històric, científic i social i/o espiritual de generacions passades, presents o futures. Aquesta significació cultural es plasma en el lloc en sí mateix, en el seu emplaçament, la seva estructura, el seu ús, les seves associacions, els seus significats, els seus registres, i els seus llocs i objectes relacionats. Aquests llocs poden tenir una àmplia varietat de significacions per diferents individus o grups.

Valor intangible pot incloure els històrics, els socials, els científics, els espirituals o els genis creatius.

Integritat és la mesura de la conservació en la seva totalitat del patrimoni construït i els seus atributs. L'anàlisi del estat d'integritat requereix per tant una valoració de fins on el bé:

1. Inclou tots els elements precisos per expressar el seu valor.
2. Assegura la completa representació dels trets i processos que transmet la significació del lloc.
3. Sofreix efectes adversos de la seva evolució i/o negligència.

Intervenció és tot canvi o adaptació, incloent transformacions i ampliacions.

Manteniment significa la continuada vetlla de la conservació, tant de l'estructura com de l'entorn del bé, i s'ha de distingir de reparació.

Reversibilitat significa que una intervenció pot desfer-se sense causar alteracions o canvis en l'estructura històrica bàsica. En casi tots els casos, la reversibilitat no és absoluta.

NOTES

¹ Els documents i cartes rellevants inclouen:

- Carta de Venècia - Carta internacional per a la Conservació i Restauració dels Monuments i Llocs, 1964.
- Carta Florència - Jardins Històrics i Paisatges Culturals, 1981.
- Carta de Washington - Carta per a la Conservació de Ciutats Històriques i Àrees Urbanes, 1987.
- Declaració 'Eindhoven, DOCOMOMO, 1990.
- Document de Nara sobre l'Autenticitat, 1994.
- Carta de Burra - La Carta de ICOMOS Austràlia per els Llocs de Significació Cultural, 1999.
- Principis per l'Anàlisi, Conservació i Restauració Estructural del Patrimoni Arquitectònic, 2003.
- Carta de Nizhny Tagil per al Patrimoni Industrial, TICCIH, 2003.
- Declaració de Xi'an sobre la Conservació de la Configuració i Estructures, Llocs i Àrees, ICOMOS, 2005.
- Conservació del Patrimoni Mundial: Directrius Operatives, 2008.

² Declaració de Xi'an sobre la Conservació de la Configuración y Estructuras, Sitios y Áreas, ICOMOS, 2005.

³ Els espais a l'aire lliure, o les zones verdes al voltant o entre objectes arquitectònics o en àrees urbanes, freqüentment representen elements constitutius de una composició global i d'una històricament pretesa percepció especial.

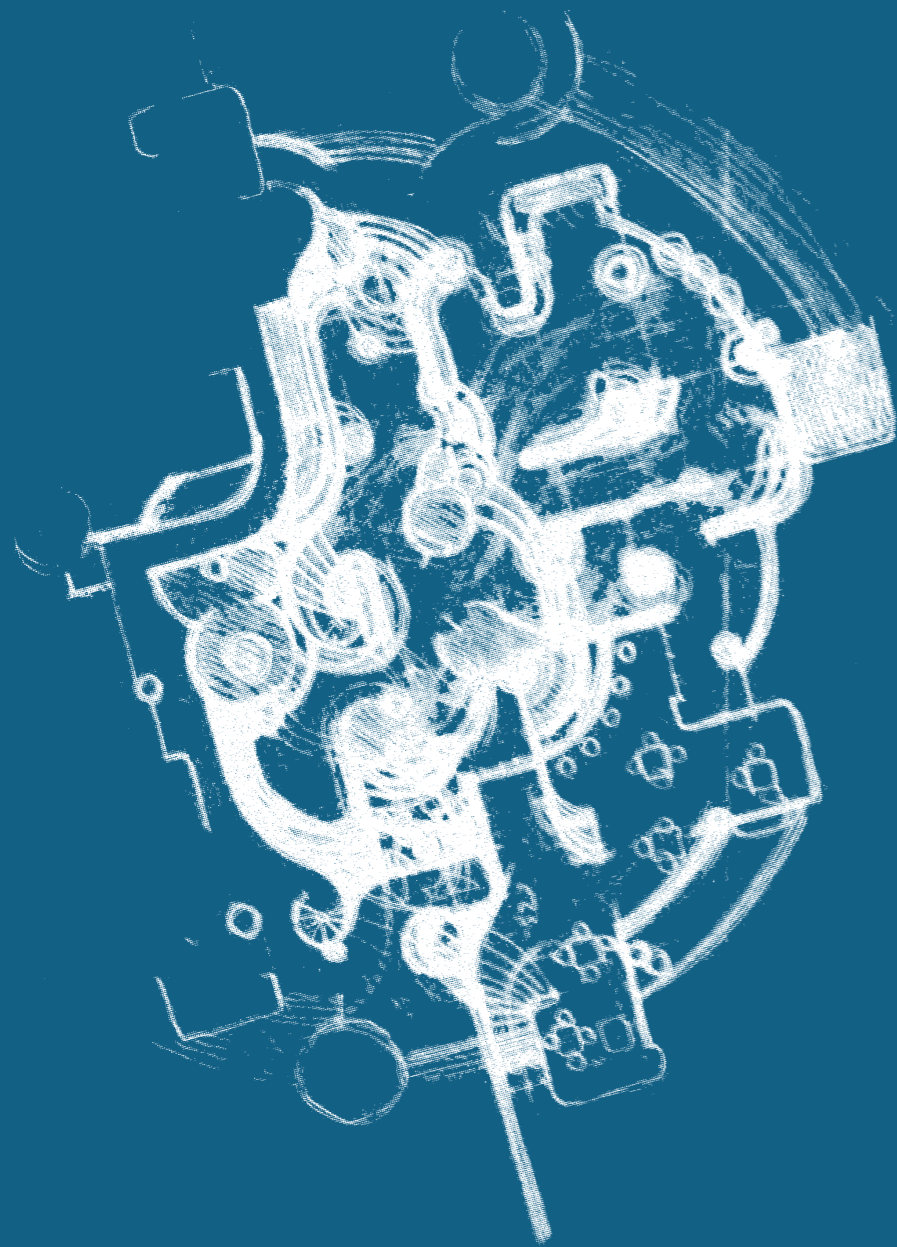
⁴ Per exemple, el Text de Mèxic i la Declaració de Moscó.

⁵ En alguns casos, els materials usats en la construcció del patrimoni del segle XX tenen un període de vida més curt que els tradicionals. La ausència de mètodes i coneixements de conservació basats en les seves característiques materials pot determinar la necessitat d'intervencions més dràstiques que en els materials tradicionals i requerir, a més, intervencions addicionals en el futur.

⁶ La seva eliminació és inacceptable, a menys que sigui l'única manera de garantir la seva seguretat i conservació. Han de ser reinsertats on i quan les circumstàncies ho permetin.

⁷ "Informe Brundtland" sobre el nostre Futur Comú (1987), Comissió Mundial de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament (WCDE), Oxford University Press, ISBN: 0-19-282080-X.

⁸ UIA Architectural Education Commission Reflection Group.

DOCUMENTO DE MADRID

CRITÉRIOS PARA A CONSERVAÇÃO
DO PATRIMÓNIO ARQUITECTÓNICO
DO SÉCULO XX

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS 20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

O Documento de Madrid é um importante contributo internacional para a protecção do Património Cultural que estabelece os *critérios de identificação, conservação, intervenção e gestão do património arquitectónico do século XX*, um texto imprescindível e esperado dada a ausência de documentos doutrinários internacionais a este respeito.

O Documento de Madrid foi elaborado pelo ISC20C, Comité Científico Internacional do Património do Século XX do ICOMOS, Conselho Internacional de Monumentos e Sítios, e apresentado na conferência internacional "Critérios de Intervenção no Património Arquitectónico do Século XX – CAH20thC", celebrada em Madrid em Junho de 2011 e organizada pelo ISC20C e pelo Cluster de Património do Campus Internacional de excelência Moncloa, em colaboração com a Escola Técnica Superior de Arquitectura da Universidade Politécnica de Madrid.

Mais de 300 assistentes internacionais debateram o esboço do texto que foi aprovado por unanimidade na sessão plenária de 16 de Junho de 2011, no Palácio de Cibeles perante as Autoridades Municipais, Comunitárias e do Estado. O documento encontra-se disponível na página web: www.aeppas20.org

Na actualidade o Documento de Madrid refere-se apenas ao património arquitectónico e especificamente aos seus critérios de identificação, conservação e intervenção, no entanto, está aberto a uma futura incorporação de outras tipologias patrimoniais do século XX.

AEPPAS20, Associação Espanhola para a Protecção do Património Arquitectónico do Século XX, pretende contribuir com a edição deste caderno para a máxima difusão deste texto de extraordinária importância, como demonstra a aprovação da Resolução GA 2011/32 da XVII Assembleia Geral do ICOMOS em Paris, como primeiro passo do processo para ser finalmente adoptado como texto doutrinário. Editou-se este caderno em três idiomas (espanhol, inglês e francês) e no futuro AEPPAS20 espera oferecê-lo noutros idiomas que já estão em estudo.

Esta edição do Documento de Madrid insere-se no programa de actividades de AEPPAS20, cujo objectivo é fomentar, proteger e divulgar o património arquitectónico do século XX.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-presidente de ISC20C - ICOMOS
Madrid, outubro 2011

CRITÉRIOS PARA A CONSERVAÇÃO DO PATRIMÓNIO ARQUITECTÓNICO DO SÉCULO XX

DOCUMENTO DE MADRID 2011

Madrid, Junho de 2011

PREÂMBULO O Comité Científico Internacional para o Património do Século XX (ISC20C), do ICOMOS, está a desenvolver directrizes para a conservação de bens patrimoniais do século XX durante o biénio 2011-2012.

Como contributo para este debate, a Conferência Internacional "Critérios de Intervenção para o Património Arquitectónico do Século XX – CAH 20thC" adoptou, a 16 de Junho de 2011, o Documento de Madrid 2011 "Critérios para a Conservação do Património Arquitectónico do Século XX".

OBJECTIVO DO DOCUMENTO A obrigação de conservar o património do século XX tem a mesma importância que o nosso dever de conservar o património significativo de épocas anteriores.

Mais que nunca, o património arquitectónico deste século está em risco devido a falta de apreciação e manutenção. Uma parte é já irrecuperável, e outra, ainda maior, está em perigo. Trata-se de um património vivo que é essencial entender, definir, interpretar e gerir adequadamente para as gerações futuras.

O Documento de Madrid 2011 procura contribuir para o tratamento apropriado e respeitoso deste importante período do património arquitectónico. Reconhecendo os documentos relativos à conservação do património existentes¹, o Documento de Madrid identifica em simultâneo muitas das questões especificamente vinculadas à conservação do património arquitectónico. Não obstante, ainda que se aplique especificamente ao património arquitectónico em todas as suas manifestações, muitos dos seus conceitos podem igualmente aplicar-se a outras expressões do património cultural do século XX.

O documento dirige-se a todos os envolvidos nos diferentes processos da conservação do património.

São incorporadas notas explicativas onde necessário e um glossário de termos completa o documento.

São incorporadas notas explicativas onde necessário e um glossário de termos completa o documento.

CONHECIMENTO AVANÇADO, COMPREENSÃO E SIGNIFICADO

Artigo 1. Identificar e avaliar o significado cultural.

1.1 Aplicar critérios de identificação e avaliação aceites.

Na identificação e avaliação da importância do património arquitectónico do século XX, devem aplicar-se critérios patrimoniais aceites. O património arquitectónico deste século em concreto (incluindo todos os seus elementos) constitui um testemunho material do seu tempo, lugar e uso. O seu significado cultural pode residir nos seus atributos tangíveis, incluindo a sua localização física, desenho (por exemplo, esquemas cromáticos), sistemas construtivos e equipamento técnico, materiais, qualidade estética e uso, bem como nos seus valores intangíveis, nomeadamente valores históricos, sociais, associações científicas ou espirituais, ou o génio criativo do seu autor.

1.2 Identificar e avaliar a importância de interiores, acessórios, mobiliário e obras de arte associadas.

Para compreender o património arquitectónico do século XX é importante identificar e avaliar todos os componentes de um sítio, incluindo interiores, acessórios e obras de arte associadas.

1.3 Identificar e avaliar a implantação e as paisagens associadas.

Para compreender o contributo do contexto² para o significado de um bem patrimonial, a sua implantação e paisagens associadas devem ser identificadas e avaliadas³.

No caso de implantações urbanas, os diferentes conceitos e esquemas de planeamento relevantes para cada período e sítio devem ser identificados e o seu significado reconhecido.

1.4 Desenvolver de forma proactiva inventários do património arquitectónico do século XX.

O património arquitectónico do século XX necessita de ser identificado e avaliado de forma proactiva através de inquéritos e inventários sistemáticos, investigação rigorosa e estudos realizados por equipas multidisciplinares, com medidas preventivas de conservação estabelecidas pelas autoridades responsáveis nas áreas de planeamento e património.

1.5 Utilizar análises comparativas para estabelecer o significado cultural.

Na avaliação do significado do património arquitectónico do século XX, os bens devem ser comparativamente identificados e avaliados de forma a permitir uma análise e compreensão do seu significado relativo.

Artigo 2. Aplicar uma metodologia de planeamento da conservação apropriada.

2.1 Manter a integridade através do entendimento do significado antes de qualquer intervenção.

É necessária uma adequada investigação, documentação e análise da materialidade histórica de um bem para guiar qualquer mudança ou intervenção. A integridade do património arquitectónico do século XX não deve ver-se afectada por intervenções insensíveis. Desta forma requere-se uma cuidadosa avaliação da medida em que um sítio inclui todos os componentes necessários para expressar o seu significado e também para garantir uma completa representação das características e processos que contribuem para o seu significado. Os efeitos adversos da transformação e da negligência, incluindo as conjecturas, devem ser evitados.

A compreensão da forma pela qual o significado cultural se manifesta no património arquitectónico do século XX, e como os diferentes atributos, valores e componentes contribuem para esse significado, é essencial para tomar decisões adequadas sobre a sua manutenção e a conservação da sua autenticidade e integridade. Os edifícios evoluem com o tempo, e as novas alterações podem adquirir um significado cultural. Um mesmo bem pode requerer diferentes abordagens e métodos de conservação. A opinião do autor ou construtor original deve ser solicitada quando se considere relevante.

2.2 Utilizar uma metodologia que avalie o significado cultural e providencie políticas para a sua conservação e respeito, antes do início dos trabalhos.

A metodologia utilizada na avaliação do significado do património arquitectónico do século XX deve seguir um planeamento de conservação culturalmente apropriado. Deverá incluir-se uma investigação histórica abrangente e uma análise da sua importância no desenvolvimento de políticas para conservar, gerir e interpretar o significado cultural identificado. É essencial que estas análises se finalizem antes do início de qualquer trabalho, de modo a garantir a definição prévia de políticas de conservação específicas que sirvam de guia à intervenção. Devem preparar-se planos de conservação. Poderão desenvolver-se cartas regionais de património e declarações vinculadas a um sítio específico⁴.

2.3 Estabelecer limites de alteração aceitável.

Para cada acção de conservação devem estabelecer-se políticas e directrizes claras, antes do início de qualquer intervenção arquitectónica, deve registar o estado antes, durante e após a intervenção. A referida documentação deve ser guardada em lugar seguro e em formato reproduzível actualizado.

Esta contribuirá para a apresentação e interpretação do bem, aumentando desta forma a compreensão e a apreciação por parte de usuários e visitantes. A informação obtida na investigação do património arquitectónico, assim como em outros inventários e documentação, deve ser acessível a todos os interessados.

Artigo 3. Investigação sobre os aspectos técnicos do património arquitectónico do século XX.

3.1 Investigar e desenvolver métodos específicos de conservação adequados aos materiais e técnicas construtivas próprias do século XX.

Os materiais e técnicas construtivas do século XX diferem frequentemente dos materiais tradicionais e métodos do passado. É necessário investigar e desenvolver métodos de conservação específicos apropriados para tipologias construtivas únicas. Alguns aspectos do património arquitectónico do século XX, especialmente em obras criadas na segunda metade do século, podem apresentar desafios de conservação específicos. Isto pode ser resultado do uso de materiais e métodos construtivos novos ou experimentais ou, simplesmente, da carência de experiência profissional específica na sua conservação. Os materiais ou detalhes originais/significativos devem ser registados em caso de necessidade da sua remoção, devendo guardar-se amostras representativas dos mesmos.

Previamente a qualquer intervenção, estes materiais devem ser cuidadosamente analisados, identificando-se e compreendendo-se qualquer dano visível ou invisível. Alguns materiais experimentais podem ter um período de vida mais curto que os materiais tradicionais, pelo que é necessário analisá-los cuidadosamente. Investigações sobre o estado e deterioração dos materiais devem ser conduzidas por profissionais devidamente qualificados, usando criteriosamente métodos não destrutivos e não invasivos.

As análises destrutivas reduzir-se-ão ao mínimo absoluto. Requer-se uma investigação cuidadosa do envelhecimento dos materiais do século XX.

3.2 A aplicação das normas de edificação vigentes necessita de abordagens flexíveis e inovadoras para assegurar soluções apropriadas de conservação do património.

A aplicação das normas de edificação vigentes (por exemplo as de acessibilidade, segurança e saúde, protecção contra incêndios, sísmica e de melhoria da eficiência energética) pode requerer adaptações para conservar o significado cultural. Uma análise pormenorizada e a negociação com as

autoridades deverão procurar minimizar os impactos negativos. Cada caso deve ser avaliado individualmente⁵.

Artigo 4. Reconhecer e gerir as constantes pressões a favor da mudança.

4.1 Seja em resultado da intervenção humana, ou de condições ambientais, a gestão de mudanças é uma parte essencial do processo de conservação para manter o significado cultural, a autenticidade e a integridade do património.

A conservação da autenticidade e da integridade é especialmente importante nas implantações urbanas, nas quais podem ser necessárias intervenções devidas a mudanças no uso quotidiano que são susceptíveis de ter um impacto no significado cultural do património.

Artigo 5. Gerir as mudanças com sensibilidade.

5.1 Adotar uma abordagem cautelosa às mudanças.

Fazer apenas tanto quanto seja necessário e tão pouco quanto seja possível. Qualquer intervenção deve ser cautelosa. O alcance e a profundidade de qualquer intervenção devem ser minimizados. Utilizar métodos de reparação experimentados e evitar tratamentos que possam danificar os materiais históricos e o seu significado cultural; as reparações devem ser executadas utilizando o mínimo possível de meios invasivos. As alterações devem ser tão reversíveis quanto possível.

Podem ser introduzidas pequenas alterações que melhorem o comportamento e a funcionalidade de um bem na condição de que o seu significado cultural não se veja prejudicado. Quando se pondera uma mudança de uso, deve ter-se o cuidado de encontrar uma reutilização adequada que conserve o significado cultural do património.

5.2 Avaliar o impacto das alterações propostas antes do início dos trabalhos e procurar mitigar quaisquer impactos adversos.

Antes de intervir em qualquer bem patrimonial é necessário avaliar o seu significado cultural, devendo definir-se todos os seus elementos e compreender-se a sua relação e implantação. O impacto da alteração proposta no significado cultural do património deve ser minuciosamente avaliado. A sensibilidade à mudança de cada atributo e valor deve ser analisada em função do seu significado. É necessário evitar os impactos adversos ou mitigá-los de forma a preservar o significado cultural do património.

Artigo 6. Assegurar uma abordagem respeitadora às ampliações e intervenções.

6.1 As ampliações têm de respeitar o significado cultural do património.

Em alguns casos pode ser necessária uma intervenção (tal como uma ampliação) para assegurar a sustentabilidade do bem patrimonial. Após uma análise cuidadosa, as ampliações devem desenhar-se respeitando a escala, a implantação, a composição, a proporção, a estrutura, os materiais, a textura e a cor do bem patrimonial. Estas ampliações devem ser reconhecíveis como elementos novos, identificáveis sob atenta observação, mas desenvolvidas de forma a manter a harmonia com a preexistência; complementando sem competir.

6.2 As novas intervenções devem ser desenhadas tendo em conta o carácter, escala, forma, implantação, materiais, cores, pátina e detalhes do património existente.

A análise cuidadosa dos edifícios envolventes e a correcta interpretação do seu desenho pode assistir o desenvolvimento de soluções de projecto apropriadas. No entanto, projectar com atenção ao contexto não significa imitar.

Artigo 7. Respeitar a autenticidade e a integridade do bem.

7.1 As intervenções devem potenciar e manter o significado cultural.

Os elementos significativos devem reparar-se ou restaurar-se, mais que substituir-se. É preferível estabilizar, consolidar e conservar elementos significativos a substituí-los. Quando possível, os materiais de substituição utilizados deverão ser semelhantes aos originais, mas marcados ou datados para distingui-los.

A reconstrução de bens patrimoniais totalmente perdidos ou dos seus elementos construídos principais não constitui uma acção de conservação e não é recomendável. No entanto, a reconstrução de elementos isolados, se apoiada em documentação, pode contribuir para a integridade e/ou a correcta interpretação do bem patrimonial.

7.2 Respeitar o valor de alterações significativas sobrepostas, e a pátina do tempo.

O significado cultural de um bem como testemunho histórico baseia-se principalmente nos seus atributos materiais originais ou significativos e/ou nos seus valores intangíveis que definem a sua autenticidade. Em qualquer caso, o significado cultural de um bem patrimonial original, ou de intervenções

posteriores, não depende apenas da sua antiguidade. Alterações posteriores que tenham adquirido o seu próprio significado cultural devem ser reconhecidas e consideradas na tomada de decisões sobre a conservação.

A antiguidade deve ser identificável tanto através de todas as intervenções e alterações realizadas através dos tempos como da sua pátina. Este princípio é importante para a maioria dos materiais utilizados no século XX.

Os conteúdos, elementos fixos e acessórios que contribuem para o significado cultural devem ser sempre mantidos, integrados no bem, na medida do possível⁶.

Artigo 8. Considerar a sustentabilidade ambiental.

8.1 Deve procurar-se alcançar um equilíbrio adequado entre a sustentabilidade ambiental e a conservação do significado cultural.

As pressões para melhorar a eficiência energética do património arquitectónico ver-se-ão incrementadas com o tempo. O significado cultural não deve sofrer impactos adversos das medidas de melhoria da eficiência energética.

A conservação deve ter em conta os critérios contemporâneos de sustentabilidade ambiental. As intervenções num bem patrimonial devem executar-se com métodos sustentáveis e adequar-se ao processo do seu desenvolvimento e gestão⁷. Para obter uma solução exequível e equilibrada, é necessária a consulta de todos os actores implicados com o fim de assegurar a sustentabilidade do património. Devem manter-se à disposição das futuras gerações todas as opções possíveis em termos de intervenção, gestão e interpretação do bem, do seu enquadramento e do seu significado cultural.

Artigo 9. Promover e celebrar o património arquitectónico do século XX com a comunidade.

9.1 A promoção e interpretação são partes essenciais do processo de conservação.

Publicar e difundir investigações e planos de conservação do património arquitectónico do século XX, e promover eventos e projectos, quando possível, tanto no âmbito profissional como na comunidade em geral.

9.2 Comunicar de forma alargada os valores do património.

Estabelecer um diálogo com o público específico e os actores implicados que favoreça a apreciação e compreensão da conservação do património do século XX.

GLOSSÁRIO

Atributos incluem a implantação, desenho (incluindo esquemas cromáticos), sistemas construtivos, equipamentos técnicos, materiais, qualidade estética e uso.

Autenticidade é a qualidade de um bem patrimonial de expressar os seus valores culturais através dos seus atributos materiais e dos seus valores intangíveis de uma forma verdadeira e credível. Depende do tipo de património e do seu contexto cultural.

Componentes de um bem patrimonial podem incluir os interiores, equipamentos, mobiliário e obras de arte associadas, implantação e paisagens.

Conservação refere-se a todos os processos de cuidar de um bem de modo a manter o seu significado cultural.

Significado cultural refere-se ao valor estético, histórico, científico, social e/ou espiritual para as gerações passadas, presentes ou futuras. O significado cultural incorpora-se no bem em si mesmo, na sua implantação, materiais, uso, associações, significados, registos, bem como lugares e objectos relacionados. Os bens patrimoniais podem ter uma ampla variedade de significados para diferentes indivíduos ou grupos.

Valores intangíveis podem incluir os valores históricos, sociais, científicos, associações espirituais ou o génio criativo.

Integridade é a medida da conservação do estado original na sua totalidade, do património construído e seus atributos e valores. A análise do estado de integridade requer por tanto uma avaliação de até que ponto o bem:

1. Inclui todos os componentes necessários para expressar o seu valor.
2. Assegura a completa representação das características e processos que transmitem o significado do bem.
3. Sofre efeitos adversos de intervenções e/ou negligência.

Intervenção é toda a mudança ou adaptação, incluindo alterações e ampliações.

Manutenção significa o continuado cuidado da conservação tanto da estrutura como da envolvente do bem, e deve distinguir-se de reparação.

Reversibilidade significa que uma intervenção pode essencialmente ser desfeita, ou retirada, sem causar mudanças ou alterações na estrutura material histórica básica. Em quase todos os casos, a reversibilidade não é absoluta.

NOTAS

¹ Os documentos e cartas relevantes incluem:

- Carta de Veneza - Carta Internacional para a Conservação e Restauro dos Monumentos e Sítios, ICOMOS, 1964.
- Carta de Florença - Jardins Históricos e Paisagens Culturais, ICOMOS, 1981.
- Carta de Washington - Carta para a Conservação de Cidades Históricas e Áreas urbanas, ICOMOS, 1987.
- Declaração de Eindhoven, DOCOMOMO, 1990.
- Documento de Nara sobre a Autenticidade, 1994.
- Carta de Burra - Carta de ICOMOS Austrália para os Sítios de Significado Cultural, 1999.
- Princípios para a Análise, Conservação e Restauro Estrutural do Património Arquitectónico, ICOMOS, 2003.
- Carta de Nizhny Tagil para o Património Industrial, TICCIH, 2003.
- Declaração de Xi'an sobre a Conservação da Configuração e Estruturas, Sítios e Áreas, ICOMOS, 2005.
- Conservação do Património Mundial: Diretrizes Operativas, UNESCO, 2008.

² Declaração de Xi'an sobre a Conservação da Configuração e Estruturas, Sítios e Áreas, ICOMOS, 2005.

³ Os espaços ao ar-livre ou as zonas verdes na envolvente e entre objectos arquitectónicos, ou em áreas urbanas, frequentemente representam elementos constitutivos de uma composição global e de uma percepção espacial, historicamente pretendida.

⁴ Por exemplo, o Texto de México e a Declaração de Moscovo.

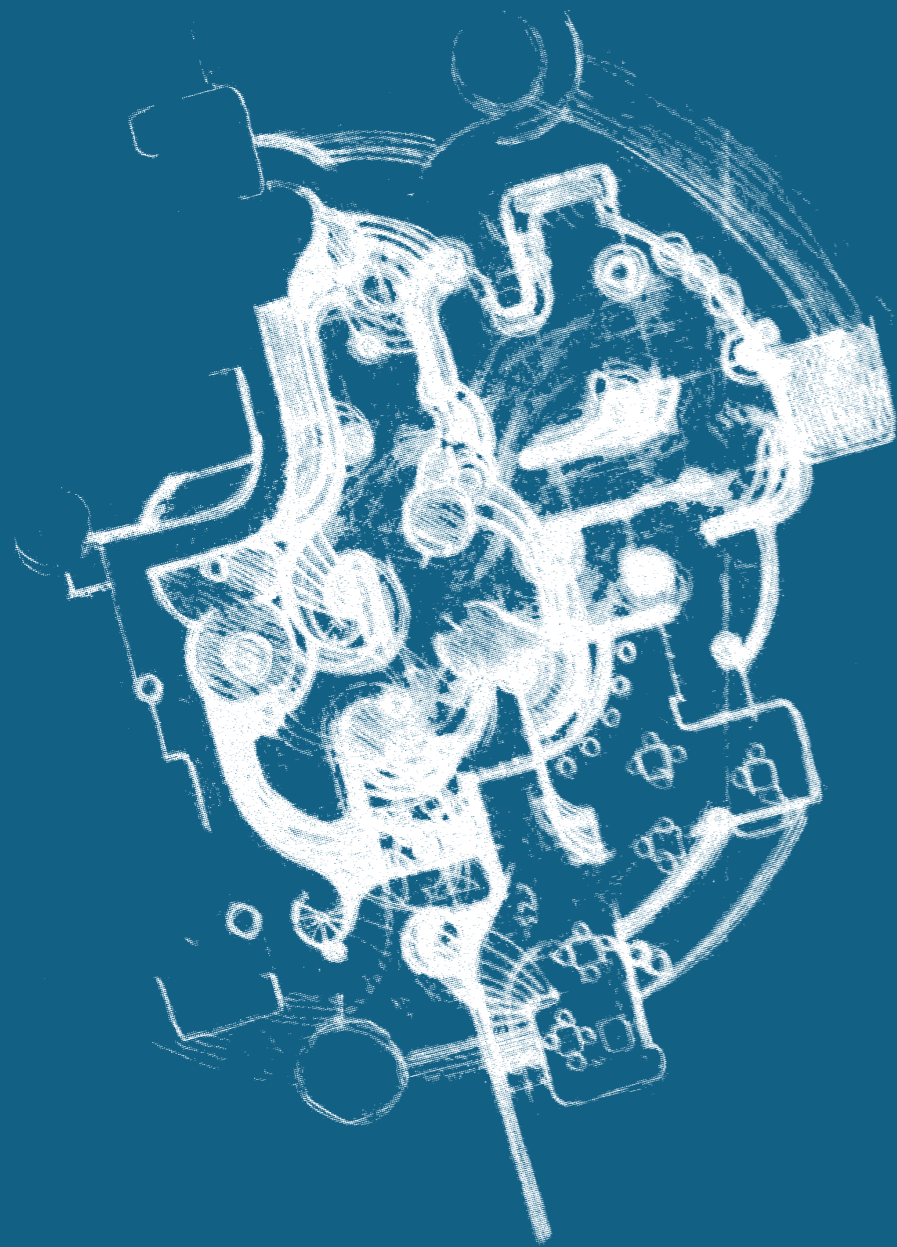
⁵ Em alguns casos, os materiais utilizados na edificação do património construído do século XX têm um período de vida mais curto que os tradicionais. A ausência de métodos e conhecimentos de conservação baseados nas suas características materiais pode determinar a necessidade de intervenções mais drásticas que nos materiais tradicionais e requerer além disso, intervenções adicionais no futuro.

⁶ A sua eliminação é inaceitável, a menos que se trate da única forma de garantir a sua segurança e conservação. Devem ser reinseridos onde e quando as circunstâncias o permitam.

⁷ *"Relatório Brundtland" sobre o nosso Futuro Comum* (1987), Comissão Mundial das Nações Unidas sobre o Meio Ambiente e o Desenvolvimento (WCDE), Oxford University Press, ISBN 0-19-282080-X.

⁸ Grupo de Reflexão da Comissão de Educação Arquitectónica da UIA (União Internacional dos Arquitectos).

Tradução: Nuno Alexandre Rocha, arquitecto. 2012

МАДРИДСКИЙ ДОКУМЕНТ

ПОДХОДЫ К СОХРАНЕНИЮ
АРХИТЕКТУРНОГО НАСЛЕДИЯ
ДВАДЦАТОГО ВЕКА

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

ПОДХОДЫ К СОХРАНЕНИЮ АРХИТЕКТУРНОГО НАСЛЕДИЯ ДВАДЦАТОГО ВЕКА

МАДРИДСКИЙ ДОКУМЕНТ 2011

ПРЕАМБУЛА Международный научный комитет ICOMOS по наследию XX века (ISC 20C) в настоящее время занимается разработкой рекомендаций по сохранению объектов наследия XX века. Эта работа рассчитана на 2011–2012 годы.

В рамках обсуждения этой темы, Международная конференция «Принципы вмешательства применительно к архитектурному наследию двадцатого века» приняла 16 июня 2011 года следующий текст: «Подходы к сохранению архитектурного наследия двадцатого века. Мадридский документ-2011».

ЦЕЛЬ ДОКУМЕНТА Необходимость сохранить наследие двадцатого века не менее важна, чем наш долг сохранить ценное наследие предшествующих эпох.

Как никогда ранее, архитектурное наследие этого века находится под угрозой, потому что его не ценят и о нем не заботятся. Некоторые памятники уже утрачены, и еще многим грозит опасность. Это живое наследие, и очень важно его понять, определить, интерпретировать и хорошо заботиться о нем в интересах будущих поколений.

Мадридский документ 2011 написан с целью внести вклад в адекватное и уважительное обращение с этим важным периодом архитектурного наследия. Признавая существующие документы по сохранению наследия¹, Мадридский документ также определяет многие проблемы, специфичные для сохранения архитектурного наследия. И хотя он посвящен конкретно архитектурному наследию во всех его формах, многие из содержащихся в нем идей в равной степени применимы к другим типам наследия двадцатого века.

Данный документ предназначен для всех участников процесса сохранения наследия.

Там, где это необходимо, документ включает поясняющие примечания; завершает его словарь терминов.

Там, где это необходимо, документ включает поясняющие примечания; завершает его словарь терминов.

ПЕРЕДОВОЕ ЗНАНИЕ, ПОНИМАНИЕ И ЗНАЧЕНИЕ

Статья 1. Выявление и оценка культурной значимости.

1.1 Используйте принятые критерии выявления и оценки наследия.

При выявлении и оценке значимости архитектурного наследия двадцатого века необходимо опираться на критерии, принятые по отношению к наследию. Архитектурное наследие данного периода (включая все его компоненты) является физическим отражением своего времени, места и использования. Его культурное значение может основываться на материальных атрибутах, включающих местонахождение, планировку и оформление (например, колористические схемы), конструктивные системы и техническое оборудование, материальную субстанцию, эстетические качества, использование, и/или на его нематериальных ценностях, включая исторические, социальные, научные, духовные ассоциации или творческий гений.

1.2 Выявляйте и оценивайте значение интерьеров, осветительной арматуры, оборудования, связанных со зданием мебели или произведений искусства.

Для понимания архитектурного наследия двадцатого века важно выявить и оценить все компоненты объекта наследия, включая интерьеры, арматуру, оборудование и исторически находившиеся в нем произведения искусства.

1.3 Выявляйте и оценивайте окружение и ландшафт, в котором находится здание.

Для понимания вклада контекста в значимость объекта наследия, необходимо выявить и оценить² связанный с ним ландшафт и окружение³

Для городских поселений необходимо выявить различные планировочные схемы и концепции, соответствующие каждому из периодов, и прояснить их значение.

1.4 Активно пополняйте списки объектов архитектурного наследия двадцатого века.

Архитектурное наследие двадцатого века необходимо активно выявлять и оценивать путем систематического обследования и паспортизации, тщательного исследования и изучения силами специалистов в различных областях, соблюдая при этом меры по сохранению и консервации, которые принимаются органами, ответственными за планирование территорий и охрану наследия.

1.5 Для установления культурной значимости используйте сравнительный анализ.

При определении значимости архитектурного наследия двадцатого века необходимо выявить и оценить другие сходные объекты наследия, чтобы иметь возможность анализировать и понимать их сравнительную ценность в отношении друг друга.

Статья 2. Применяйте адекватную случаю методологию планирования и консервации.

2.1 Поддерживайте целостность объекта, обеспечив понимание его значимости до начала любого вмешательства.

Принятие решений о любых изменениях или вмешательствах должно основываться на соответствующих исследованиях, документировании и анализе исторической ткани. Целостность архитектурного наследия двадцатого века не должна подвергаться воздействию чуждого ему вмешательства. Для этого требуется бережная и тщательная оценка того, в какой степени объект наследия включает все компоненты, необходимые для выражения его значимости, а также для того, чтобы обеспечить полное выявление особенностей и процессов, составляющих эту значимость. Необходимо избегать негативного воздействия перестройки и/или небрежения, включая предположительное восстановление.

Для принятия адекватных решений, касающихся ухода за объектом архитектурного наследия двадцатого века и сохранения его подлинности и целостности, принципиально важно понимать, как в данном объекте наследия, в различных его атрибутах, ценностях и компонентах проявляется культурная значимость. С течением времени здания претерпевают изменения, и позднейшие наслоения могут также обладать культурным значением. В пределах одного объекта наследия вероятно применение различных консервационных подходов и методов. Там, где это существенно, всегда необходимо пытаться выявить вклад первоначального проектировщика или строителя.

2.2 Прежде чем приступить к работе, используйте методологию, которая дает оценку культурной значимости объекта наследия и предоставляет стратегию ее сохранения и уважительного отношения.

Методология, используемая для оценки значимости архитектурного наследия двадцатого века, должна следовать культурно приемлемому подходу к планированию консервации.

Такой подход будет включать исчерпывающее историческое исследование и ценностный анализ в разработке стратегии консервации, управления и

интерпретации выявленной культурной значимости. Принципиально важно, чтобы подобный анализ проводился до начала работ, чтобы обеспечить наличие точно подобранных стратегий консервации, определяющих направление развития объекта и границы допустимых перемен. Должны быть подготовлены планы консервации. Могут быть разработаны региональные хартии по наследию и декларации по консервации конкретного объекта⁴.

2.3 Установите границы допустимых изменений.

В любом мероприятии по консервации, до начала любого архитектурного вмешательства, должны быть сформулированы четкая стратегия и рекомендации, которые бы определяли допустимые границы изменений. План консервации должен определить значимые части объекта наследия, участки, на которых возможно вмешательство, оптимальный характер использования объекта и меры по консервации, которые необходимо предпринять. План должен учитывать характерные архитектурные принципы и строительные технологии, применявшиеся в двадцатом веке.

2.4 Используйте междисциплинарный экспертный опыт.

Планирование по консервации требует междисциплинарного подхода, которое бы учитывало все свойства и ценности, обладающие культурной значимостью. Может понадобиться привлечение специалистов по современной технологии консервации и материаловедению для проведения специальных исследований и обмена опытом, поскольку в архитектурном наследии двадцатого века широко распространены и используются нетрадиционные строительные материалы и методы.

2.5 Обеспечьте планирование дальнейшего ухода за объектом.

Важно разработать план регулярного проведения превентивных мероприятий и обеспечения текущего ухода за объектами культурного наследия. Могут также понадобиться экстренные работы по стабилизации. Постоянный и адекватный уход, а также периодическая инспекция являются лучшей консервационной практикой для архитектурного наследия, и в долгосрочной перспективе снижают затраты на ремонтные работы. Помощь в этом процессе должен План текущего ухода за объектом культурного наследия.

2.6 Определите ответственных за принятие мер по консервации.

Важно определить, кто именно должен отвечать за проведение мер по консервации архитектурного наследия двадцатого века. Это могут быть, но не только, владельцы, органы охраны наследия, местные жители, местные власти и пользователи.

2.7 Ведите архивные записи и документируйте.

Внося изменения в архитектурное наследие двадцатого века, важно фиксировать эти изменения и сохранять записи в публичных архивах. В зависимости от обстоятельств, такая фиксация может осуществляться с помощью фотографии, обмерных чертежей, записи устных рассказов, лазерного сканирования, 3D-моделирования и сохранения образцов и фрагментов. Архивные исследования являются важной частью процесса планирования консервации.

При каждом вмешательстве необходимо соответствующим образом документировать особенности объекта наследия и предпринятые действия. Документация должна включать фиксацию состояния памятника до, во время и после вмешательства. Такая документация, записанная на современных и воспроизводимых носителях, должна храниться в надежном месте. Она поможет презентации и интерпретации объекта, тем самым углубляя понимание и увеличивая удовольствие, получаемое пользователями и посетителями объекта. Информация, полученная при обследовании архитектурного наследия, так же как другие реестры и документация, должны быть доступны для заинтересованных лиц.

Статья 3. Исследуйте технические аспекты архитектурного наследия двадцатого века.

3.1 Изучайте и развивайте специальные методы ремонта, соответствующие уникальным строительным материалам и технологиям двадцатого века.

Строительные материалы и технологии двадцатого века нередко отличаются от традиционных материалов и методов, использовавшихся в прошлом. Существует необходимость в изучении и разработке специальных методов ремонта, соответствующих уникальным типам строительства. Некоторые аспекты сохранения архитектурного наследия двадцатого века, в особенности созданного во второй половине века, могут быть связаны со специфическими проблемами. Сложности вызваны как применением новых или экспериментальных материалов, так и просто отсутствием специального профессионального опыта в проведении ремонта такого рода. Если какие-то оригинальные/значимые материалы или фрагменты приходится удалять, необходимо осуществлять их документацию, а показательные образцы отправлять на хранение.

Прежде чем проводить любое вмешательство, эти материалы необходимо тщательно проанализировать, а также выявить и прояснить природу любого зримого или скрытого от глаз разрушения. Некоторые экспериментальные материалы могут быть не столь долговечными, как традиционные, и их

необходимо подвергнуть тщательному анализу. Обследование состояния и степени износа материалов должны проводиться профессионалами соответствующей квалификации с помощью неразрушающих и тщательно продуманных щадящих методов. Анализ, требующий деструктивного вмешательства, следует сводить к абсолютному минимуму. В будущем потребуются самые тщательные исследования старения материалов двадцатого века.

3.2 Стандартные строительные нормы необходимо применять гибко и изобретательно, чтобы найти решения, отвечающие задачам сохранения наследия.

В применении стандартных строительных норм (например, требований доступности, санитарных норм и норм безопасности, противопожарных требований, противосейсмического укрепления конструкций, мер по повышению энергоэффективности) может потребоваться гибкое приспособление к задачам сохранения культурной ценности. Чтобы избежать или свести к минимуму любое негативное воздействие на объект наследия, требуется всесторонний анализ и переговоры с соответствующими административными органами. Каждый случай необходимо рассматривать индивидуально⁵.

**УМЕЙТЕ
ОБРАЩАТЬСЯ С
ИЗМЕНЕНИЯМИ
ДЛЯ СОХРАНЕНИЯ
КУЛЬТУРНОЙ
ЗНАЧИМОСТИ**

Статья 4. Распознавайте факторы, толкающие к постоянно возникающим изменениям, и управляйте ими.

4.1 В результате вмешательства человека или природных факторов, объекты наследия подвергаются изменениям. Адекватная реакция на эти изменения, управление ими является нераздельной частью процесса консервации, направленного на поддержание культурной значимости, подлинности и целостности.

Сохранение подлинности и целостности особенно важно в городских поселениях, где вмешательства бывают необходимыми из-за изменений в повседневном использовании объекта наследия, но в итоге они могут сказываться на его культурной значимости.

Статья 5. Вносите изменения осторожно.

5.1 Применяйте бережный подход, внося изменения.

Делайте лишь то, что необходимо, меняя как можно меньше. Любое вмешательство должно быть продуманным. Масштаб и степень изменений должны быть сведены к минимуму. Применяйте проверенные методы ремонта, избегая тех, которые могут нанести вред историческим

материалам и культурной значимости. Восстановительные работы должны проводиться способами, наименее разрушающими памятник. Вносимые изменения должны быть максимально обратимыми.

Точечные вмешательства в объект наследия могут быть допустимы тогда, когда они способствуют улучшению его состояния и функционирования, но при условии, что это не скажется отрицательно на его культурной значимости. При вопросе об изменении использования объекта, необходимо найти такую его форму, которая бы сохраняла культурную значимость наследия.

5.2 Прежде чем приступить к работе, оцените влияния планирующихся изменений на наследие с целью минимизировать негативные.

Перед тем, как подвергать объект наследия вмешательствам, необходимо оценить его культурную значимость, а также определить его компоненты и понять их взаимоотношение и окружение. Воздействие планируемых изменений на культурную значимость объекта наследия должно подвергнуться тщательной экспертизе. Требуется проанализировать степень уязвимости всех атрибутов и нематериальной ценности по отношению к изменениям и определить ее значение. Для сохранения культурной значимости необходимо сводить к минимуму любые негативные воздействия, а по возможности избегать их вовсе.

Статья 6. Обеспечьте уважительный подход к добавлениям и вмешательствам.

6.1 Внося дополнения, уважайте культурную значимость объекта наследия.

В некоторых случаях, для обеспечения устойчивого состояния объекта наследия, может потребоваться вмешательство – например, дополнение. Новые включения должны разрабатываться после тщательного анализа, учитывающего масштаб, расположение, композицию, пропорции, структуру, материалы, текстуру поверхности и колористическое решение объекта наследия. При близком рассмотрении, они должны распознаваться как новые, но гармонизировать с существующим целым: дополнять, а не претендовать на главенство.

6.2 Новые включения должны быть спроектированы таким образом, чтобы учитывать существующие особенности, масштаб, форму, расположение, материалы, колористическое решение, патину и характер деталей объекта наследия.

Статья 7. Уважайте подлинность и целостность объекта культурного наследия.

7.1 Вмешательства должны обеспечивать и поддерживать культурную значимость.

Значимые элементы здания должны ремонтироваться или восстанавливаться, нежели реконструироваться. Лучше стабилизировать, укреплять и консервировать значимые элементы, чем заменять их. Везде, где это возможно, новые материалы должны быть идентичны заменяемым, но их следует непременно выделять, пометив знаком или датой.

Реконструкция целиком утраченного объекта культурного наследия или важных элементов здания не является мерой по его сохранению и не рекомендуется. Однако реконструкция отдельных фрагментов, если она опирается на документы, может способствовать целостности и/или пониманию объекта культурного наследия.

7.2 Уважайте ценность важных наслоений, которые претерпел объект, и патину времени.

Культурная значимость объекта наследия как исторического свидетельства опирается на оригинальность или значительность его материальных атрибутов и/или нематериальные ценности, которые и определяют его подлинность. Тем не менее, культурная значимость подлинного объекта или последующих его трансформаций не зависит только от их возраста. При принятии решений по консервации необходимо учитывать и принимать во внимание позднейшие вмешательства, если они приобрели самостоятельную культурную значимость.

Возраст должен быть различим во всех вмешательствах и изменениях, которые произошли с течением временем, кроме того, они должны сохранить и патину. Этот принцип важен для большинства материалов, которые использовались в двадцатом веке.

Там, где это возможно, объект наследия должен сохранить свое оснащение и оборудование, имеющие ценность для его культурной значимости⁶.

ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ

Статья 8. Обращайте внимание на экологическую устойчивость.

8.1 Следует стремиться к балансу между сохранением культурной значимости и экологической устойчивостью.

Со временем, от объектов культурного наследия будут все чаще требовать их энергоэффективности. Культурная значимость наследия не должна пострадать от мер по ее обеспечению.

Консервация должна учитывать современные подходы к проблеме экологической устойчивости. Изменения, привносимые в объект культурного наследия, должны выполняться экологически устойчивыми методами, поддерживать его развитие и функционирование⁷. Чтобы обеспечить устойчивость объекта культурного наследия, необходима консультация со всеми заинтересованными сторонами, которые помогут найти верное и сбалансированное решение. Все возможные варианты по вопросам вмешательства, управления и интерпретации объекта культурного наследия, его окружения и культурной значимости необходимо сохранить для будущих поколений.

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

Статья 9. Широко популяризируйте архитектурное наследие двадцатого века.

9.1 *Презентация и интерпретация – важные элементы процесса сохранения наследия.*

Публикуйте и распространяйте исследования по архитектурному наследию двадцатого века, а также планы по его сохранению, всемерно способствуйте распространению информации о событиях и проектах, как в профессиональном сообществе, так и среди широкой публики.

9.2 *Сообщайте информацию о культурной значимости наследия самой широкой аудитории.*

Вовлекайте все заинтересованные стороны в диалог, который способствует распространению понимания и одобрения сохранения наследия двадцатого века.

9.3 *Иницилируйте и поддерживайте включение проблемы сохранения наследия двадцатого века в профессиональные образовательные программы.*

Как образовательные, так и профессиональные учебные программы должны включать основы сохранения наследия двадцатого века⁸.

СЛОВАРЬ ТЕРМИНОВ

Атрибуты включают в себя физическое местонахождение, замысел (в том числе, колористические схемы), конструктивные системы и техническое оборудование, материал, эстетические качества и использование.

Вмешательство является изменением или приспособлением объекта культурного наследия, включая перестройку и расширение.

Компоненты объекта культурного наследия могут включать интерьеры, оборудование, связанные со зданием предметы мебели и произведения искусства; окружение и ландшафт.

Консервация означает все процессы по сохранению и уходу за объектом культурного наследия и возвращению ему культурной значимости.

Культурная значимость означает эстетическую, историческую, научную, социальную и/или духовную ценность для прошлых, настоящих и будущих поколений. Культурная значимость содержится в самом объекте культурного наследия, в его окружении, материале, использовании, ассоциациях, значениях, архивных записях и связанных с ним объектах и местах. Объекты наследия могут обладать разной значимостью для различных индивидуумов или групп.

Нематериальные ценности включают в себя исторические, социальные, научные или духовные ассоциации, творческий гений.

Обратимость подразумевает, что при необходимости внесенные изменения можно убрать, не влияя на основную историческую ткань. В большинстве случаев обратимость не бывает абсолютной.

Подлинность является качеством объекта культурного наследия для правдивого и достоверного выражения культурной значимости через его материальные атрибуты и нематериальную ценность. Она зависит от типа объекта культурного наследия и его культурного контекста.

Целостность является мерой по определению цельности и нетронутости объекта архитектурного наследия, его атрибутов и ценности. Определение целостности требует оценки того, в какой степени объект:

1. Включает все компоненты, необходимые для выражения его ценности.
2. Обеспечивает полное представление тех качеств и процессов, которые выражают его значимость.
3. Страдает от негативных последствий развития и/или заброшенности.

Уход подразумевает постоянную защиту материала и окружения объекта культурного наследия. Его следует отличать от ремонта

ПРИМЕЧАНИЯ

¹ К релевантным документам и хартиям относятся следующие:

- Венецианская хартия: Международная хартия по консервации и реставрации памятников и достопримечательных мест, 1964.
- Флорентийская хартия: Международная хартия исторических парков и ландшафтов, 1981.
- Вашингтонская хартия: Международная хартия по охране исторических городов и городских территорий, 1987.
- Эйнховенское заявление, DOCOMOMO 1990.
- Нарский документ о подлинности, 1994.
- Бурская хартия по достопримечательным местам, обладающим культурной значимостью, Австралийское отделение ICOMOS, 1999.
- Принципы анализа, консервации и структурного восстановления архитектурного наследия, 2003.
- Нижнетагильская хартия по сохранению примышленной архитектуры, TICCIN 2003.
- Практическое руководство по осуществлению Конвенции по сохранению Всемирного культурного наследия, 2008.

² Сианьская декларация о сохранении окружения построек, достопримечательных мест и районов, являющихся объектами наследия, ICOMOS 2005.

³ Открытые пространства или озелененные территории вокруг и между архитектурными объектами, а также в городской среде, нередко представляют собой компоненты целой композиции, исторически подразумевавшие пространственное восприятие.

⁴ Например, Текст Мехико, 2011, Московская декларация о сохранении культурного наследия XX века, 2006.

⁵ В некоторых случаях материалы, использовавшиеся для построек двадцатого века, менее долговечны, чем традиционные. Недостаточность принимавшихся мер по сохранению, а также отсутствие знаний о подходящих методах ремонта, основанных на характеристике свойств материалов, может означать, что эти материалы требуют более значительного вмешательства, чем традиционные; в будущем они также могут нуждаться в дополнительном вмешательстве.

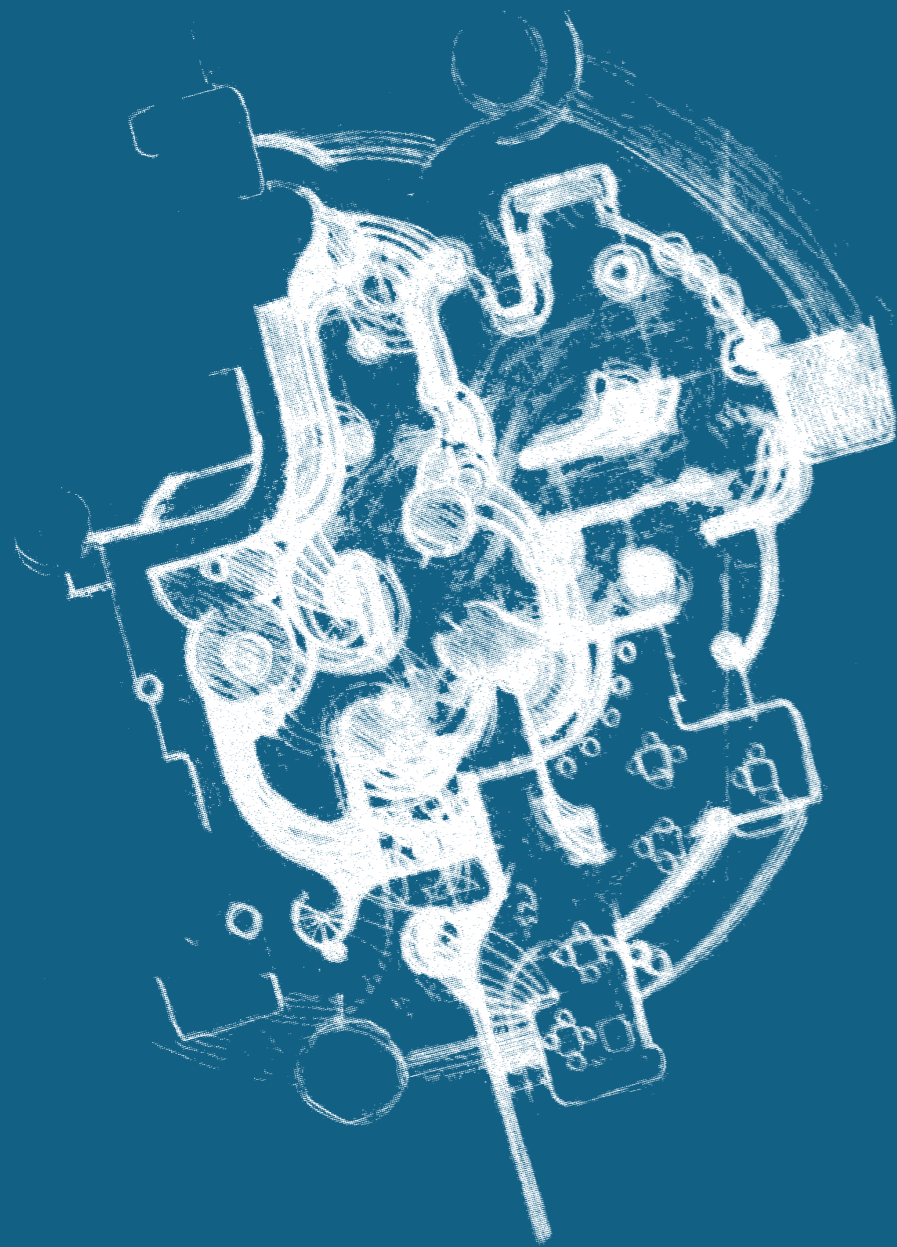
⁶ Устранение оборудования неприемлемо, за исключением тех случаев, когда это является единственной мерой, обеспечивающей его безопасность и сохранение. Оно должно быть возвращено, когда обстоятельства будут позволять.

⁷ United Nations (http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations) World Commission on Environment and Development (http://en.wikipedia.org/wiki/Brundtland_Commission) (WCED): "*Brundtland Report*". *Our Common Future* (1987), Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-282080-X (<http://en.wikipedia.org/wiki/Special:BookSources/019282080X>).

⁸ Международный союз архитекторов (UIA), Architectural Education Commission Reflection Group.

Перевод с английского А. Броновицкой, Т. Эфрусси, под научной редакцией Н. Душкиной

Перевод с английского А. Броновицкой, Т. Эфрусси, под научной редакцией Н. Душкиной

DOCUMENTO DI MADRID

CRITERI DI CONSERVAZIONE
DEI BENI ARCHITETTONICI
DEL XX SECOLO

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

PRESENTAZIONE

L'ICOMOS (Consiglio Internazionale dei Monumenti e Siti) attraverso il Comitato Scientifico Internazionale per la protezione dei beni architettonici del XX secolo (ISC20C), agisce per promuovere l'individuazione e la conservazione del patrimonio culturale del XX secolo.

L'ICOMOS è un'organizzazione internazionale non governativa che riunisce i professionisti della conservazione dei monumenti e siti storici e lavora come consulente per l'UNESCO per la difesa del patrimonio culturale.

Il Documento di Madrid è l'importante contributo a uno dei progetti più ambiziosi dell'ISC20C e consiste nell'individuare i criteri di conservazione, intervento e gestione del patrimonio del XX secolo.

Il Documento di Madrid è stato elaborato dall'ISC20C e presentato nella conferenza internazionale "*Criteri di Intervento nel Patrimonio Architettonico del XX secolo*", tenutasi a Madrid nel giugno 2011 e organizzata dall'ISC20C e dal Comitato per il Patrimonio del Campus Internazionale della Moncloa, in collaborazione con la Scuola Tecnica Superiore di Architettura dell'Università Politecnica di Madrid (ETSAUPM). Più di 300 delegati provenienti da tutto il mondo hanno discusso sul testo del documento. Quest'ultimo è stato approvato per unanimità nella sessione plenaria del 16 giugno 2011 nel Palazzo di Cibeles, di fronte alle autorità municipali, regionali e statali. Il documento è disponibile nella pagina web: <http://icomos-isc20c.org/site-buildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Attualmente, il Documento di Madrid si riferisce solo al patrimonio architettonico e specifica i criteri d'individuazione, conservazione e intervento su quest'ultimo. L'ISC20C sta considerando l'idea di poter abbracciare in futuro ogni tipo di rappresentazione artistica del XX secolo.

È auspicabile che il Documento di Madrid si sommi all'insieme delle norme e principi che l'ICOMOS sostiene in campo internazionale.

SHERIDAN BURKE

Presidente ISC20C - ICOMOS

Sidney, ottobre 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS

Vice-President of ISC20C - ICOMOS

Madrid, October 2011

CRITERIOS DE CONSERVACIÓN DEL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO XX

DOCUMENTO DE MADRID 2011

Madrid, junio 2011

PROLOGO Il Comitato Scientifico Internazionale per la protezione dei beni architettonici del XX secolo, ICOMOS (ISC 20C), ha elaborato nel 2011-2012 delle linee guida per la conservazione del patrimonio architettonico del XX Secolo.

Come contributo a questa finalità, la Conferenza Internazionale "Criteri d'intervento per il Patrimonio Architettonico del XX secolo - CAH 20thC" ha adottato il 16 giugno del 2011 il seguente testo: "Criteri di Conservazione del Patrimonio Architettonico del XX secolo, Documento di Madrid 2011".

OBIETTIVO DEL DOCUMENTO La conservazione dei beni architettonici d'interesse culturale del XX secolo è importante come la conservazione dei beni architettonici di epoche precedenti.

Il patrimonio architettonico del XX secolo è in pericolo a causa dello scarso interesse verso quest'ultimo e per la mancanza, quindi, di una protezione adeguata. Una parte di questo patrimonio s'incontra in uno stato di degradazione tale che può considerarsi già irrecuperabile, mentre la parte restante è a rischio. Si tratta di un patrimonio "vivo" che è fondamentale analizzare, capire, interpretare e gestire correttamente se si vuole evitare di perderlo per sempre.

Il Documento di Madrid 2011 vuole contribuire al miglioramento della gestione del patrimonio architettonico del XX secolo. Pur riconoscendo i documenti esistenti che trattano della tutela del patrimonio artistico in generale¹, il Documento di Madrid individua le questioni specifiche vincolate alla conservazione dei beni architettonici, senza escludere che queste si possano applicare ad altre espressioni artistiche del XX secolo.

Il documento è diretto a chiunque sia coinvolto in qualsiasi processo di conservazione di beni d'interesse artistico.

Il documento è integrato da note esplicative e da un glossario dei termini utilizzati.

CONOSCENZA, COMPRESIONE E SIGNIFICATO

Articolo 1. Individuare e valutare il significato culturale di un bene.

1.1 Applicare criteri incontestabili d'individuazione e valutazione.

L'individuazione e la valutazione dell'importanza del bene architettonico del XX Secolo, deve basarsi su criteri incontestabili. Il patrimonio architettonico di questo specifico secolo (inclusi tutti i suoi elementi) costituisce la testimonianza fisica del suo tempo, luogo e uso. Il suo significato culturale può risiedere tanto nei suoi attributi tangibili, quali la sua ubicazione, disegno, colore, sistemi costruttivi, impianti d'installazione, materiali, estetica e funzione, come nei valori intangibili, quali quelli storici, sociali, scientifici, spirituali o nel genio creativo dell'autore.

1.2 Individuare e valutare l'importanza degli interni, degli impianti d'installazione, della mobilia e delle opere d'arte annesse.

Per comprendere il patrimonio architettonico del XX secolo è importante individuare e valutare tutti gli elementi che fanno parte del bene, come gli interni, gli impianti d'installazione, la mobilia e le opere d'arte annesse.

1.3 Individuare e valutare l'intorno e il paesaggio associato all'edificio.

Per capire il contributo che offre l'intorno al significato di un bene architettonico, quest'ultimo e il paesaggio circostante² adevono essere analizzati e valutati³.

Nel caso d'insediamenti urbani, gli esempi di pianificazione riguardante una determinata epoca e luogo vanno riconosciuti nella loro importanza e protetti.

1.4 Sviluppare in modo preventivo un inventario di riferimento per il patrimonio architettonico del XX secolo.

Il patrimonio architettonico d'interesse culturale del XX secolo deve essere riconosciuto e valutato secondo ricerche sistematiche e creazione/consulta d'inventari, investigazioni rigorose e studi approfonditi realizzati da gruppi multidisciplinari. Va salvaguardato, quindi, attraverso la creazione di misure di protezione stabilite da autorità responsabili della pianificazione e della conservazione del patrimonio artistico.

1.5 Ricorrere ad analisi comparative per determinare l'interesse culturale del bene.

Per determinare il grado d'importanza di un bene architettonico del XX secolo, è necessario individuare e catalogare esempi utilizzabili come modelli. Questi si utilizzeranno a fini comparativi per classificare il valore relativo dell'edificio in esame.

Articolo 2. Applicare una metodologia adeguata al piano di conservazione dell'edificio.

2.1 Conservare l'integrità del bene considerando la sua importanza prima di ogni intervento su di esso.

Sono necessarie ricerche approfondite, analisi di documentazione e di materiale storico, prima d'intervenire sull'edificio. Il patrimonio architettonico del XX secolo non deve subire interventi inappropriati che potrebbero minacciarne l'integrità. È indispensabile una meticolosa analisi del bene per verificare che questo posseda gli elementi necessari a esprimere il suo valore artistico e così garantire la presenza di tutte quelle caratteristiche e processi che contribuiscono alla sua importanza culturale. Si devono evitare assolutamente gli effetti avversi delle modificazioni, l'incuria e le ipotesi azzardate.

La comprensione del modo in cui il valore culturale si manifesta nel patrimonio architettonico del XX secolo e come i differenti attributi ed elementi contribuiscono a esso, è essenziale al fine di prendere decisioni adeguate per la cura e conservazione della sua autenticità e integrità. Gli edifici evolvono col tempo e alcune alterazioni possono assumere un valore culturale. Uno stesso bene può richiedere diverse focalizzazioni e differenti metodi di conservazione. L'opinione del progettista o del costruttore dell'opera si deve tenere in considerazione quando possibile.

2.2 Prima di iniziare i lavori servirsi di una metodologia per valutare il significato culturale del bene e offrire criteri per non alterare e rispettare questo significato.

La metodologia da utilizzare per valutare l'importanza dell'edificio deve seguire criteri adeguati. Dovrà includere un'investigazione storica e offrire un'analisi delle politiche di conservazione, gestione e interpretazione del suo significato culturale. È essenziale che queste analisi siano concluse prima di iniziare qualsiasi lavoro, per assicurare la presenza di norme di conservazione atte a guidare l'intervento di recupero. Si dovrebbero preparare anche dei piani di conservazione. Si potranno redigere norme regionali e regole specifiche relative a dei luoghi in particolare⁴.

2.3 Stabilire i limiti delle modificazioni che è possibile eseguire.

Per ogni intervento di conservazione si devono stabilire criteri e direttrici prima dell'inizio dei lavori, definendo i limiti delle modificazioni possibili. Un piano di conservazione deve definire quali sono gli elementi rilevanti del bene architettonico, le parti dove è possibile intervenire, la corretta destinazione d'uso attribuibile all'edificio e le misure di protezione adeguate.

Il piano di conservazione dovrebbe considerare i principi architettonici e le tecnologie specifiche impiegate nel XX secolo.

2.4 Servirsi di competenze interdisciplinari.

I piani di conservazione necessitano un approccio interdisciplinare che consideri ogni attributo del bene che contribuisce al significato culturale. Potrebbe essere necessario servirsi di specialisti in nuovi materiali e tecnologie di conservazione, per investigazioni e scambi di sapere specialistico. L'uso di materiali e metodi non tradizionali per il recupero del patrimonio architettonico del XX secolo può essere inevitabile.

2.5 Includere un piano di manutenzione.

È importante redigere un piano per la cura preventiva e la manutenzione periodica dei beni architettonici. In alcuni casi, potrebbero essere necessari dei lavori di stabilizzazione d'emergenza. Una manutenzione periodica e ispezioni regolari sono, in definitiva, il miglior approccio conservativo, riducendo tra l'altro i costi di gestione. Un piano di manutenzione sarà quindi di grande aiuto.

2.6 Individuazione dei soggetti che concorrono nel processo di conservazione.

È importante individuare i soggetti che s'incaricheranno del processo di conservazione dell'edificio. Questi potrebbero essere gli stessi proprietari, le autorità poste alla difesa del patrimonio artistico, le regioni, le amministrazioni locali o gli occupanti degli edifici medesimi.

2.7 Documenti d'archivio e documentazione.

Quando si apportano modifiche a qualsiasi edificio d'interesse storico, è importante registrare ogni cambio attraverso la stesura di documentazione archiviabile. Le tecniche di documentazione possono includere, in funzione delle circostanze, fotografie, disegni quotati, testimonianze verbali, rilievi strumentali, modelli tridimensionali. L'investigazione d'archivio è una parte fondamentale del processo per elaborare il piano di conservazione.

In tutti gli interventi si devono documentare adeguatamente le peculiarità del bene, così come le misure d'intervento da seguire. La documentazione che si depositerà in appositi archivi deve registrare lo stato iniziale del bene, le fasi di progresso dei lavori e il risultato finale. Questa documentazione deve essere custodita in un posto sicuro e deve potersi consultare in un formato riproducibile e aggiornabile. Essa contribuirà all'interpretazione e comprensione del bene, facilitando così la sua lettura e godimento da parte di utenti e visitatori. L'informazione ottenuta nel processo d'investigazione del

bene architettonico, così come quella ottenuta da archivi e altri documenti, deve essere accessibile a tutte le persone interessate a essa.

Articolo 3. Investigare gli aspetti tecnici del patrimonio architettonico del XX secolo.

3.1 Investigazione e sviluppo di metodi specifici di riparazione adeguati ai materiali e alle tecniche costruttive proprie del XX secolo.

Spesso, i materiali e le tecniche costruttive impiegati nel XX secolo differiscono dai materiali e dalle tecniche costruttive del passato. Per questo, sono necessari l'investigazione e lo sviluppo di metodi di riparazione specifici e adeguati a queste tipologie costruttive particolari. Alcuni edifici del patrimonio architettonico del XX secolo, come quelli creati nella seconda metà di quest'ultimo, possono presentare problemi di conservazione peculiari. Ciò è dovuto all'uso di materiali o metodi costruttivi innovativi o sperimentali, o semplicemente alla mancanza di esperienza professionale specializzata per la loro riparazione. I materiali o i dettagli originali che sarà necessario rimuovere, dovranno essere sufficientemente documentati e si conserveranno campioni rappresentativi degli stessi.

Prima di qualsiasi intervento, i materiali di cui è composto l'edificio dovrebbero essere accuratamente analizzati e ogni danno, visibile o invisibile, si dovrebbe catalogare e studiare. Alcuni dei materiali sperimentali possono offrire un periodo di vita più corto che i tradizionali, per cui è necessario che siano specialmente indagati. La ricerca sulle condizioni e deterioramento di questi materiali deve essere condotta da parte di professionisti qualificati, evitando metodi distruttivi o invasivi. Se inevitabili, le analisi di tipo distruttivo si dovranno ridurre al minimo. È indispensabile eseguire un'analisi dettagliata del processo d'invecchiamento di tutti i materiali utilizzati nel XX secolo.

3.2 L'applicazione della normativa esistente, richiede interpretazioni flessibili e innovative che assicurino soluzioni adeguate alla conservazione del patrimonio architettonico.

L'applicazione delle norme urbanistiche esistenti (come quelle sull'abbattimento delle barriere architettoniche, salute e sicurezza, anti incendio, anti sismica e risparmio energetico) può esigere un'applicazione flessibile nel caso di edifici d'interesse storico, al fine di poterne preservare il significato culturale. L'analisi attenta e il dialogo con le autorità amministrative, avranno il compito di minimizzare gli impatti negativi dell'intervento di recupero. Ogni caso dovrà essere trattato individualmente⁵.

GESTIRE LE MODIFICHE AL FINE DI CONSERVARE IL SIGNIFICATO CULTURALE DELL'EDIFICIO

Articolo 4. Tenere in considerazione e gestire gli inevitabili interventi di modifica.

4.1 Causate dall'intervento umano o dalle condizioni ambientali, le modificazioni di un edificio d'interesse artistico vanno gestite correttamente. Queste fanno parte del processo di conservazione del bene per preservarne il significato culturale, l'autenticità e la sua integrità.

La conservazione dell'autenticità e integrità è particolarmente importante negli insediamenti urbani, dove gli interventi di modificazione possono rendersi necessari a causa dei frequenti cambi d'uso richiesti agli edifici. Questi cambi d'uso possono avere un impatto notevole sul significato culturale del bene.

Articolo 5. Gestire le modificazioni con sensibilità.

5.1 Adottare un approccio cauto verso gli interventi di modifica.

Occorre attuare il minimo indispensabile e solo dove necessario. Ogni intervento dovrebbe eseguirsi con cautela. L'entità e la portata di qualsiasi intervento dovrebbero essere ridotti al minimo. Si utilizzeranno metodi di riparazione sperimentati per evitare trattamenti che potrebbero danneggiare i materiali originali e il significato culturale dell'edificio; le riparazioni dovrebbero realizzarsi nella forma meno invasiva possibile. Le modifiche apportate dovrebbero essere per lo più reversibili.

Si possono eseguire piccoli interventi per migliorare il comportamento e il funzionamento dell'edificio, a condizione che questi non abbiano un impatto negativo sul significato culturale del bene. Quando si pianifica un cambio di destinazione d'uso occorre fare attenzione ad assegnare quello corretto, al fine di preservare il significato culturale del bene.

5.2 Valutare l'impatto delle modificazioni da apportare all'edificio prima che i lavori abbiano inizio al fine di mitigare ogni possibile effetto negativo.

Prima di intervenire su qualsiasi bene d'interesse storico, occorre considerarne il significato culturale. Tutti gli elementi di cui è composto dovrebbero essere analizzati e si dovrebbero studiare le relazioni tra essi. Si dovrebbe valutare accuratamente l'impatto che le modificazioni da apportare all'edificio avranno sul significato culturale che esso possiede. La sensibilità alla modificazione di ogni elemento architettonico deve essere indagata opportunamente e il significato che ogni elemento dà al bene va tenuto in conto. Gli impatti negativi vanno evitati o minimizzati per preservare il significato culturale dell'edificio.

Articolo 6. Assicurare un approccio rispettoso di fronte a aggiunte e interventi.

6.1 Gli interventi di ampliamento devono rispettare il significato culturale del bene artistico.

In alcuni casi, un intervento (come un ampliamento) è necessario per la sopravvivenza dell'edificio. Dopo un'accurata analisi, un ampliamento si potrà proporre rispettando la scala, l'ubicazione, la composizione, le proporzioni, la struttura, i materiali, la texture e i colori dell'edificio originale. Qualsiasi aggiunta e modificazione dovrebbero essere riconoscibili come elementi nuovi, identificabili con un'osservazione attenta ma pensate per convivere in armonia con l'esistente; rafforzandolo, senza competere con esso.

6.2 I nuovi interventi devono essere progettati considerando il carattere dell'esistente, la scala, la forma, l'ubicazione, i materiali, i colori, la patina e i dettagli.

L'attenta analisi dell'intorno e la corretta interpretazione del suo disegno, possono aiutare a definire soluzioni formali appropriate. Comunque, occorre ricordare che progettare conformemente al contesto non significa imitare.

Articolo 7. Rispettare l'autenticità e l'integrità del bene storico.

7.1 Gli interventi dovrebbero potenziare e confermare il significato culturale.

Gli elementi rilevanti dell'edificio dovrebbero essere riparati o restaurati piuttosto che ricostruiti. È preferibile consolidare e conservare gli elementi significativi piuttosto che sostituirli. Quando possibile, i materiali utilizzati saranno simili agli originali, ma si marcheranno e segnaleranno per distinguersi da questi.

La ricostruzione di edifici perduti completamente o dei suoi elementi principali non rappresenta un atto di conservazione e non è raccomandato. In ogni caso, una ricostruzione parziale, se confortata da documentazione, può contribuire alla recupero dell'integrità e/o rappresentare meglio un bene d'interesse storico.

7.2 Rispettare il valore delle modificazioni rilevanti accumulate nella storia dell'edificio e quello della patina del tempo.

Il significato culturale di un bene come testimonianza storica si basa principalmente nei suoi originari o particolari attributi materiali e/o nei suoi valori intangibili, che definiscono la sua autenticità. In ogni caso, il significato culturale di un bene patrimoniale nel suo stato originale o con una stratificazione d'interventi, che ne hanno marcato l'identità, non dipende

solo dalla sua età. Modificazioni posteriori che abbiano acquisito uno specifico significato culturale devono essere individuate e rispettate nel processo di conservazione.

L'età dovrebbe essere identificabile tanto attraverso i cambi avvenuti nel tempo quanto nella patina. Questo principio è applicabile verso la maggior parte dei materiali del XX secolo.

Gli oggetti annessi all'edificio, fissi o mobili, come gli arredi, che contribuiscano al significato culturale dell'insieme dovrebbero essere conservati per quanto possibile⁶.

SOSTENIBILITÀ AMBIENTALE

Articolo 8. Prestare attenzione alla sostenibilità ambientale.

8.1 Si deve cercare il giusto equilibrio tra la sostenibilità ambientale e la conservazione del significato culturale del bene.

Nel futuro sarà richiesta agli edifici storici una maggiore efficienza energetica. Il significato culturale di questi ultimi, non dovrebbe venir pregiudicato dalle misure necessarie al miglioramento del loro comportamento energetico.

Il processo di conservazione dovrebbe tenere in conto i criteri contemporanei di sostenibilità ambientale. Gli interventi in un bene d'interesse storico dovrebbero eseguirsi con metodi sostenibili, capaci di incrementare la sua fruibilità e facilitare la sua gestione⁷. Per raggiungere una soluzione equilibrata e corretta, sarà necessario consultare tutti coloro che intervengono al processo di conservazione dell'edificio. Devono potersi trasmettere alle generazioni future tutte le possibilità in termini d'intervento, gestione e interpretazione del sito, così come il suo intorno e il suo valore culturale.

INTERPRETAZIONE E COMUNICAZIONE

Articolo 9. Pubblicizzare e far conoscere il patrimonio architettonico del XX secolo al pubblico.

9.1 La divulgazione e interpretazione dei beni culturali sono aspetti integranti del processo di conservazione.

Occorre pubblicare e diffondere le ricerche e i piani di conservazione del patrimonio architettonico, così come pubblicizzare eventi e progetti tra i professionisti dell'architettura e la collettività.

9.2 Diffondere il più possibile il valore culturale.

È indispensabile promuovere il dialogo tra gli specialisti del settore e il grande pubblico per sensibilizzare la società sull'importanza della conservazione del patrimonio architettonico del XX secolo.

9.3 Incoraggiare l'inclusione nei programmi educativi professionali dello studio della conservazione del patrimonio architettonico del XX secolo.

I programmi educativi e di formazione dovrebbero includere i principi di conservazione del patrimonio architettonico del XX secolo⁸.

GLOSSARIO **Attributi** comprendono il sito, disegno (includendo i colori), sistemi costruttivi, impianti, materiali, qualità estetiche e funzione.

Autenticità è la capacità di un bene di esprimere valore culturale attraverso i suoi attributi materiali e i suoi valori intangibili, in una forma credibile e certa. Dipende dal tipo di patrimonio e dal suo contesto culturale.

Elementi possono essere gli interni, gli impianti, la mobilia e le opere d'arte integrate, il contesto e il paesaggio.

Conservazione è l'insieme delle operazioni che si compiono sul bene culturale con la finalità di preservare il suo significato culturale.

Significato culturale è il valore estetico, storico, scientifico, sociale e/o spirituale per le generazioni passate, presenti e future. Il significato culturale risiede nel sito stesso che ospita il bene culturale, nello spazio che lo circonda, nei materiali di cui è fatto, nella funzione che svolge, nella sua natura intrinseca, nel significato documentale che ha, così come nei luoghi e oggetti relazionati con esso. Un bene culturale può avere un'ampia varietà di significati per diversi individui o gruppi.

Valore intangibile può includere il valore storico, sociale, scientifico, spirituale o del genio creativo.

Integrità è il grado di conservazione del bene culturale in relazione al suo stato originale e ciò ha a che vedere con i suoi attributi e i suoi valori. Esaminare le condizioni d'integrità di un bene corrisponde alla valutazione della misura in cui il bene:

1. Include tutti gli elementi necessari per esprimere il suo valore.
2. Garantisce la presenza piena delle caratteristiche e dei processi necessari a trasmettere il suo significato.
3. Soffre gli effetti negativi di qualche modificazione apportata e/o di scarsa manutenzione.

Intervento è qualsiasi cambio o modificazione, includendo trasformazioni e ampliamenti.

Manutenzione significa la cura continuata finalizzata alla protezione sia delle parti costruite sia dell'intorno del bene culturale e deve distinguersi dalla riparazione.

Reversibilità significa che un intervento può disfarsi senza che causi alterazioni o cambi nella costruzione originale. In molti casi, la reversibilità non è assoluta.

NOTE ¹ I documenti rilevanti sono:

- La Carta di Venezia - Carta Internazionale per la Conservazione ed il Restauro dei monumenti e dei siti (La Carta di Venezia) 1964.
- La Carta di Firenze - Giardini Storici e Paesaggi 1981.
- La Carta di Washington - Carta per la conservazione delle città storiche e delle aree urbane 1987.
- La Dichiarazione di Eindhoven - DOCOMOMO 1990.
- Il Documento di Nara sull'autenticità 1994.
- La Carta di Burra - La Carta Australiana dell'ICOMOS per luoghi di interesse culturale 1999.
- Principi per la conservazione, analisi e restauro strutturale dei beni architettonici 2003.
- La Carta di Nizhny Tagil per il Patrimonio Industriale - TICCIH 2003.
- Dichiarazione di Xi'an sulla conservazione dell'insieme del patrimonio costruito, siti e aree, ICOMOS 2005.
- Congresso del Patrimonio Mondiale: Diretrici Operative 2008.

² Dichiarazione Xi'an sulla conservazione dell'insieme del patrimonio costruito, siti e aree, ICOMOS 2005.

³ Gli spazi aperti o aree verdi intorno e tra gli edifici o nelle aree urbane spesso sono elementi della composizione globale e sono fondamentali per la percezione spaziale originaria.

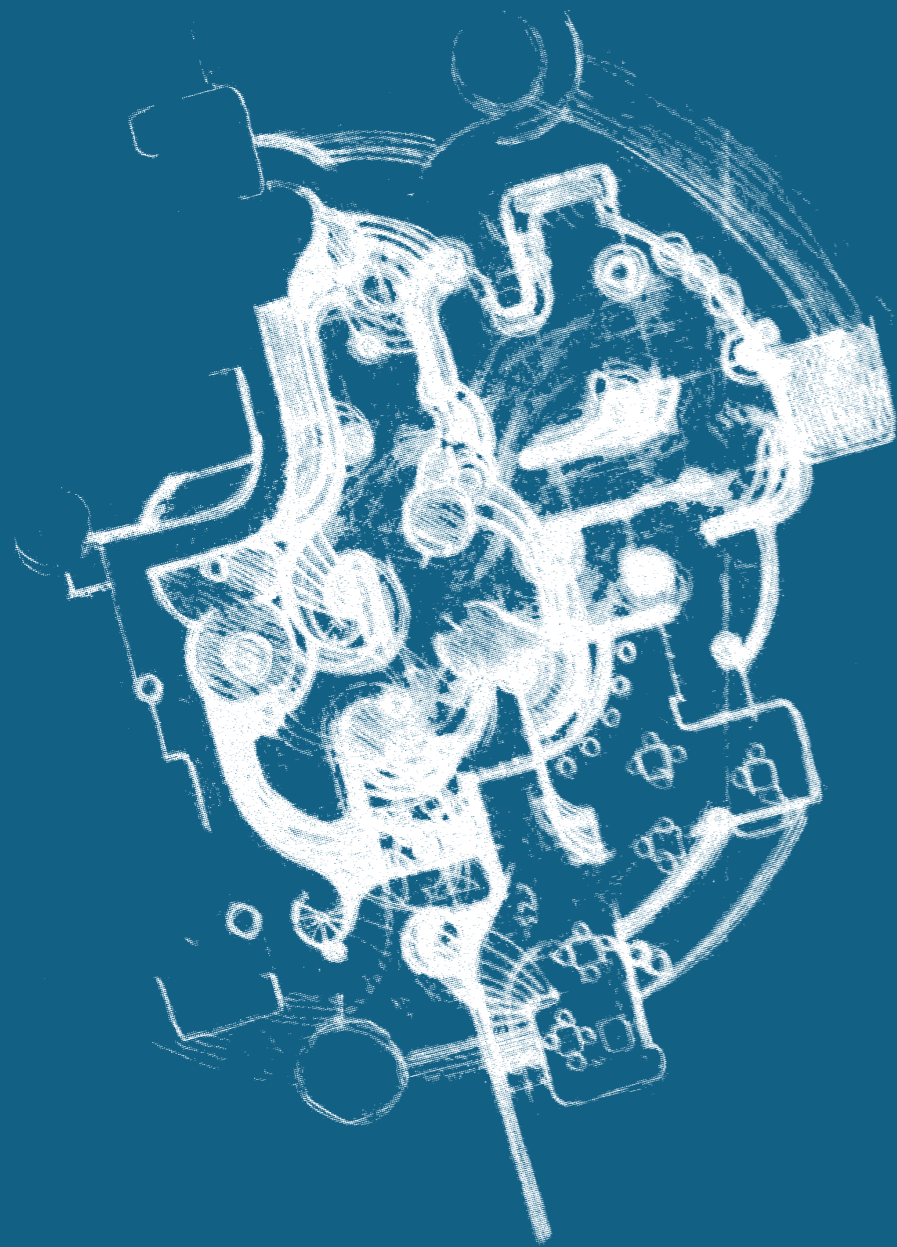
⁴ Ad esempio, Testo del Messico 2011, Dichiarazione di Mosca del 2006.

⁵ In alcuni casi, i materiali utilizzati negli edifici del XX secolo hanno dimostrato avere una vita più breve rispetto ai materiali tradizionali. La mancanza di azioni di conservazione unita alla mancanza di una sufficiente conoscenza dei metodi di riparazione più adeguati, può richiedere interventi anche drastici.

⁶ La loro rimozione è inaccettabile a meno che questo non sia l'unico mezzo per garantire la loro stabilità e conservazione. Essi dovrebbero essere ricostruiti dove e quando le circostanze lo permettano.

⁷ Commissione Mondiale delle Nazioni Unite sull'ambiente e lo sviluppo (WCED): "Rapporto Brundtland". Il Nostro Comune Futuro (1987), Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-282.080-X.

⁸ UIA (Unione Internazionale degli Architetti) Gruppo di riflessione della Commissione Educativa Architettonica.

MADRIDEKO DOKUMENTUA

XX. MENDEKO ARKITEKTURA-ONDAREA
IRAUNARAZTEKO IRIZPIDEAK

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

XX. MENDEKO ARKITEKTURA-ONDAREA IRAUNARAZTEKO IRIZPIDEAK

MADRIDEKO DOKUMENTUA 2011

Madrid, junio 2011

HITZAURREA Nazioarteko ICOMOS-en XX. mendeko Ondarearen Batzorde Zientifikoak (ISC 20C) XX. mendeko ondasunen kontserbaziorako irizpideak garatzen dihardu 2011 eta 2012 urteetan.

Eztabaida honi ekarpen gisa, "XX. Mendeko Ondare Arkitektonikoan Eskuhartzeko Irizpideak - CAH 20thC" Nazioarteko Konferentziak, 2011ko Ekainaren 16an, Madrیدهko Dokumentua 2011 - "XX. Mendeko Arkitektura-Ondarea Iraunarazteko Irizpideak" onartu zuen.

**DOKUMENTUAREN
HELBURUAK** XX. mendeko ondarea babesteko eginkizunak beste garaitakoak gordetzeko betebeharrak adina garrantzia du.

XX. mendeko ondare arkitektonikoa arriskuan dago estimu eta zaintza faltagatik. Bere zati bat berreskurazina da dagoeneko, eta beste handiago bat galzorian dago. Ondare bizi bat da, etorriko diren belaunaldientzat era egokian ulertu, zehaztu, interpretatu eta kudeatu behar dena ezinbestean.

Madrid 2011 dokumentuak ekarpen bat egiten du kultur ondarearen alderdi garrantzitsu honen kudeaketa zuzenki eta begirunez egin dadin. Ondarearen kontserbazioari buruzko beste zenbait dokumentu aintzat hartzeaz, ondare arkitektonikoa bere alor guztietan babesteak dituen arazo espezifikoak identifikatzen ditu, nahiz horrek ez duen eragozten XX. mendeko kultura-ondarearen beste adierazpenetarako ere aplikagarri izatea.

Dokumentua ondarearen kontserbazio-prozesu ezberdinetan diharduten guztiei dago zuzendua.

Dokumentuaren osagarri, azalpen oharrak eta terminoen bilduma bat bildu dira.

EZAGUTZA, ULERMENA ETA ESANAHIA

1. Artikulua: esanahi kulturala identifikatu eta balioztatu.

1.1 Identifikatze eta balioztatze-irizpide onartuak aplikatu.

Ondarearen garrantzia identifikatu eta balioztatzerakoan ondare-irizpide onartuak aplikatu behar dira. XX. mendeko ondare arkitektonikoa konkretuki (bere elementu guztiak barne) bere denbora, leku eta erabileraren lekuko bat da. Bere kultura-esanahia oinarritu daiteke bai bere balore ukigarrietan — kokapen, diseinu, eraikuntza-sistemak, instalakuntzak, materialak, estetika eta erabilera —, bai ukigaitzetan — historikoak, sozialak, zientifikoak, espiritualak edo sormen talentua —, edo baita bietan ere.

1.2 Bere esanahia identifikatu eta balioztatzeko, aintzat hartuko dira baita ere barnealdeak, elementu finkoak, altzariak eta artelan elkartuak.

Ondarea identifikatu eta balioztatzeko orduan, garrantzia du haren barrualdeak, elementu finkoak, altzariak eta artelan elkartuak hartzeak ere.

1.3 Inguru eta paisaia elkartuak identifikatu eta balioztatzea.

Ondasun baten esanahiari inguruak¹ egiten dion ekarpena ulertzeko, bere paisaia eta kokalekua balioztatuak izan behar dute eta, badagokie, gorde eta kudeatuak².

Hiriguneen kasuan, garai eta leku bakoitzeko plangintzaren kontzeptuak identifikatuak izan behar dute, eta euren esanahia aztertua.

1.4 Modu prebentiboan XX. mendeko ondare arkitektonikoaren inbentarioak garatu.

Ondareak identifikazio prebentibo bat behar du, diziplina anitzeko taldeek eginiko inbentario sistematizatu, ikerketa zehatz eta azterketen bitartez, eta ondare eta plangintzan ardurak dituzten agintarien aldetik babes neurriak suspertuz.

1.5 Analisi konparatuak erabili esanahi kulturala ezartzeko.

Ondasunak konparatiboki identifikatu eta aztertuak izan behar dute ondarearen esanahia balioztatzean, euren esanahia baloratua eta ulertua izan dadin.

2. Artikulua: kontserbazio egitasmoaren garapenean metodologia egoki bat aplikatu.

2.1 Edozein esku-hartzeren aurretik osotasuna mantendu bere esanahiaren ulermenaren bitartez.

Edozein esku-hartzeren aurretik beharrezkoak dira ikerketa, dokumentazio eta analisi historiko zehatzak. Ondarearen osotasunean ez du sentsibilitaterik

gabeko interbentziorik eragin behar. Honek lekuaren azterketa arretatsua eskatzen du, bere ezaugarri eta esanahiak mantentzen lagun dezaketen elementu guztiak barne hartuko dituen. Garapen, zabarkeria edo aieruek ekar ditzaketen kalteak saihestu behar dira.

Oinarrizkoa da esanahi kulturala ondarean gauzatzen den moduaren ulermena (eta horrengan eragiten duten elementu eta balore ezberdinena) haren autentikotasun eta osotasunaren kontserbaziorako erabaki egokiak hartzeko. Eraikinak denboran zehar eraldatzen doaz, eta eraldatze berriek ere esanahi kultural bat gorpuztu dezakete. Ondasun berdin batek ikuspegi eta kontserbazio metodo ezberdinak behar ditzake. Garrantzizkotzat jotzen denean, egilearen iritzia aintzat hartu behar da.

2.2 Lana hasi aurretik, esanahi kulturala aztertu eta bere kontserbazio eta begirunerako irizpideak emango dituen metodologia bat erabili.

Ondarearen esanahia aztertzeko erabiltzen den metodologiak kontserbazio irizpide egokiak jarraitu behar ditu. Bere barne hartu beharko ditu ikerketa historikoa eta bere esanahi kulturalaren kontserbazio, kudeaketa eta interpretaziorako politiken analisia. Ezinbestekoa da edozein lan hasi aurretik aurre-analisi hauek amaituta egotea, kontserbazio-irizpide espezifikoek interbentzioa gidatuko dutela ziurtatzeko. Kontserbazio egitasmoak prestatu behar dira. Eskualde kartak eta leku jakin bati buruzko adierazpenak prestatu ahal izango dira³.

2.3 Aldaketa onargarriei mugak ezarri.

Jarraibide eta irizpideak ezarri behar dira kontserbazio jarduketako bakoitzaren aurretik, interbentzioaren muga onargarriak zehaztuz. Kontserbazio egitasmo batek definitu behar ditu ondasunaren elementu esanguratsuak, erabilera optimoa eta hartu beharreko kontserbazio neurriak. Arreta jarri behar du oinarri arkitektonikoetan eta XX. mendean erabili ziren teknologia espezifikoetan.

2.4 Diziplina-arteko adituak erabili.

Kontserbazio egitasmoek beharrezkoa dute bere esanahi kulturalarekin zerikusia duten aspektu guztiak kontutan hartuko dituen diziplina-arteko ikuspegia. XX mendean ezohiko metodo eta materialek izan zuten ugaltze eta erabilera direla-eta, material eta teknologia berrietan adituak direnek ikerketa eta ezagutza trukaketa espezifikoak egin beharra izan dezakete.

2.5 Mantentze-egitasmo bat sartu.

Garrantzizkoa da ondarearen zaintza prebentiboa eta mantentze lan erregularretarako egitasmo bat ezartzea, eta beharrezkoa gerta daiteke

baita ere larrialdiko bermatze egitasmo bat sartzea. Mantentze jarraitu eta egokia, eta ikuskatze erregularrak dira, ondorioz, ondarearen babes-neurririk egokiak, eta epe luzera kostuak murrizten dituzte. Mantentze-egitasmo bat lagungarria izango da prozesu honetan.

2.6 Kontserbazio-ekintzaren arduradunak identifikatu.

Garrantzia du ondarearen kontserbazio-ekintzaren alde eta arduradunak identifikatzeak. Hauen artean sar daitezke, mugarik gabe, jabeak, ondare-agintaritzak, erkidegoak, udal gobernuak eta erabiltzaileak.

2.7 Artxibo eta dokumentazioak.

Garrantzizkoa da artxibo publikoetarako dokumentazioa sortzea ondarean aldaketak egiten direnean. Dokumentazio tekniken barruan izan beharko dute, baldintzen arabera, argazkiak, marrazkiak eskalan, testigantzak, hiru dimentsiotako irudiak, mostrak, azterketa ez-suntsitzailea eta dokumentazio-bildumak. Kontserbazio egitasmo baten elaborazio prozesuaren zati garrantzitsua da artxibo-ikerketa.

Esku-hartze guztietan era egokian dokumentatu behar dira ondasunaren berezitasunak eta hartutako neurriak. Interbentzioaren aurreko, bitarteko eta ondoreneko egoerak jaso behar ditu dokumentazioak. Dokumentazio hori leku seguruan eta formatu errepikagarrian zaindu behar da. Honek ondasunaren interpretazio eta ulermena lagunduko ditu, horrela, erabiltzaile eta bisitarien ulermena eta gozamena handituz. Ondarearen ikerketatik lortutako informazioa –hala nola beste inbentario eta dokumentuak– eskuragarri egon behar dute haietan interesa izan lezakeen edonorentzat.

3. Artikulua: XX. mendeko ondare arkitektonikoaren alde teknikoari buruzko ikerketa.

3.1 XX. mendeak berezkoak izan dituen material eta eraikuntza teknikatarako kontserbazio metodo egokien ikerketa eta garapena.

XX. mendeko material eta eraikuntza teknikak aurreko garaitakoen ezberdinak izan dira sarritan. Hori dela eta, beharrezkoa da eraikuntza tipologia bakun horietarako egokiak izango diren kontserbazio-metodo espezifikoak ikertu eta garatzea. Ondare horretako zenbait elementuren kontserbazioak erronka espezifikoak ekar ditzake, batez ere, mendearen bigarren zatian sortutakoengan. Hori material edo eraikuntza metodo berri edo esperimentalen erabileraren edo, besterik gabe, haien kontserbaziorako esperientzia profesional ezaren ondorio izan daiteke. Material edo xehetasun esanguratsuak kendu beharra ezinbestekoa denean, hauek dokumentatuak izango dira, eta haien lagin adierazgarriak gordeko dira.

Arduraz aztertu eta identifikatu behar da ikusgai edo ezkurik dagoen edozein kalte, esku-hartze guztien aurretik. Material berrietako batzuk tradizionalak baino bizi-iraupean laburragoa izan dezakete, eta, horregatik, bereziki ikuskatuak izan behar dute. Ikerketa hauek profesional adituen zeregina izan behar dute, suntsitzaile edo inbaditzaileak izango ez diren metodoen bitartez. Azterketa suntsitzaileak minimora murriztuko dira. XX. mendeko material berrien zahartzeari buruzko ikerketa metodologiko bat beharrezkoa da.

3.2 Araudiaren aplikazioak ikuspuntu malgu eta berritzaileak izan behar ditu ondarean emaitza onak ziurtatzeko.

Eraikuntza araudien aplikazioak (irisgarritasuna, osasun eta segurtasuna, suteetarako babesak, sismikoa eta eraginkortasun energetikoa adibidez) egokitzapenak eska ditzake esangura kulturala babesteko. Azterketa xehatuak eta agintariekin edukiko diren negoziaketek inpaktu negatiboak murriztea bilatu beharko dute. Kasu bakoitza bakarka aztertu beharko da⁴.

ALDAKETAREN KUDEAKETA ESANAHI KULTURALA BABESTEKO

4. Artikulua: aldagetaren aldeko presio etengabeen ezagutza eta kudeaketa.

Giza esku-hartzearen, nahiz ingurumen-baldintzen ondorio izan, aldageten kudeaketa ondarearen esanahi kultural, benetakotasun eta osotasunaren kontserbazio-prozesuaren oinarritzko alderdia da.

Hiriguneetan bereziki garrantzizkoa da benetakotasuna eta osotasuna babestea, bertan beharrezko gerta daitezkeelako ohiko erabileraren ondorioz ondarearen esanahian inpaktua izan ditzaketen aldagetak.

5. Artikulua: Aldaketak sentsibilitatez kudeatu.

5.1 Aldageten aurrean irizpide arretatsua hartu.

Behar den guztia eta ahal bezain gutxi egingo da. Edozein esku-hartze arretatsua izan behar du. Edozein interbentzioren helmen eta sakontasuna mugatuak izan behar dute. Material historikoak eta haien esanahi kulturala kaltetu litzaketen tratamenduak saihesteko konponketa metodo esperimintatuak erabiliko dira; konponketak ahalik eta inbasio txikieneko eran egingo dira. Aldaketak ahalik eta itzulgarrien izango dira.

Portaera eta funtzionaltasuna hobetuko dituzten interbentzio txikiak egin ahal izango dira, baldin eta esanahi kultura kaltetzen ez bada. Erabilera aldageta bat planteatzen denean, kontserbaziorako egokia izango da.

5.2 Proposatutako aldagetek ondarean izango duten inpaktua ebaluatu eta, lana hasi aurretik, murrizten saiatu.

Edozein ondarean esku hartu aurretik, bere elementu guztiak zehaztu behar dira, eta esanahi kulturalarekiko dituzten erlazio eta testuinguruak ulertu. Proposamenak ondare-balioetan izango duen eragina ebaluatu egin behar da. Ezaugarri guztietan izango diren aldagetak sentsibilitatez aztertuko dira, osagairik garrantzizkoenak gordez. Bere esanahia eraldatzen duten inpaktu negatiboak desagerrarazi egingo dira.

6. Artikulua: Handitzeak eta interbentzioak begirunez egingo direla ziurtatu.

6.1 Handitze lanek esanahi kulturala errespetatu egin behar dute.

Zenbait kasutan beharrezkoak gerta daitezke ondarearen iraunkortasuna bermatuko duten interbentzio edo handitzeak. Azterketa arretatsua baten ondoren, handitze hauek ondarearen esanahi kulturala errespetatuz diseinatu beharko dira. Elementu berri gisa identifikagarriak izan behar dute eta lekuarekin harreman harmonikoa gorde beharko dute, harekin lehian sartu gabe.

6.2 Interbentzioak euren baloreak aintzat hartuz proiektatu.

Inguruaren azterketa arretatsua eta bere diseinuaren interpretazio zuzenak diseinu soluzio egokiak proposatzen lagun dezake, gogoan hartuz karakterea, kokapena, eskala, forma, konposaketa, proportzioak, trazadura, egitura, materialak, testura, kolorea, patina eta zeuden xehetasunak. Testuinguruaren arabera proiektatzeak ez du imitatzea esan nahi.

7. Artikulua: ondarearen osotasun eta benetakotasunari begirunea.

7.1 Interbentzioek kultura-esanahia gorde eta indartu egin behar dute.

Elementurik esanguratsuenak ordezkatu baino konpondu eta zaharberritu egin behar dira. Hobe da gorde eta finkatu ordezkatzea baino. Ahal denean, erabiltzen diren materialak lehengoan antzekoak izango dira, baina markatuko dira eta data ipiniko zaie elkarrengandik bereizi ahal daitezten.

Erabat galdurik dauden ondareak edo elementu nagusiak berreraikitzea ez da kontserbazio ekintza bat eta ez da gomendagarria. Elementu isolatuen berreraikuntza, dokumentazioan oinarriturik egiten bada, lagungarri izan daiteke ondarearen interpretazio zuzenerako.

7.2 Gainjartzen diren esanahi aldaketen balioa eta denboraren patina errespetatu.

Ondasun batek lekukotasun historiko gisa eduki lezakeen esanahi kulturala, nagusiki, bere jatorrizko substantzia materialean, edota bere egiazkotasuna definitzen duten balore ez-materialetan oinarritzen da. Edonola ere, ondasun baten kultura-esanahia, jatorrizkoa edo ondorengo interbentzioen ondorioz eratorria, ez da bere antzinatasunaren arabera soilik. Ondorenera eginak izan arren kultura-esanahi propio bat hartu duten aldaketak ere aitortu egin behar dira, eta kontserbaziorako erabakiak hartzeko orduan aintzat hartu.

Antzinakotasuna identifikagarria izan behar da, bai denboran zehar egindako aldaketen bitartez, bai bere patinagatik ere. Printzipio hau aplikagarria zaie XX. mendeko material gehientsuenei.

Esanahi kulturalari ekarpenik egiten dioten eduki, tresna finko edo osagaiak ondasunaren barruan mantendu beharko dira ahal den neurriane.

INGURUMEN- IRAUNKORTASUNA

8 Artikulua: ingurumen-iraunkortasuna aintzat hartu.

8.1 Oreka egokia lortzen saiatu behar da ingurumen-iraunkortasunaren eta kultura-esanahia mantentzearen artean.

Eraginkortasun energetikoa hobetzeko presioak denboran zehar areagotzen joango dira. Kultura-esanahia ez da kalteturik gertatu behar eraginkortasun energetikoa hobetzeko neurrien ondorioz.

Kontserbazioak aintzat hartu behar ditu garaikide dituen ingurumen-iraunkortasun irizpideak. Ondasun batean egiten diren interbentzioek metodo jasagarriak erabili beharko dituzte eta haren garapen eta kudeaketarako baliagarriak izan beharko dute⁵. Soluzio orekatu bat bilatzeko, inplikaturik dauden aktoreekin kontsultatuko da, ondasunaren iraunkortasuna ziurtatze aldera. Ahal diren aukera guztiak utzi beharko dira hurrengo belaunaldien esku, interbentzio, kudeaketa eta leku, kokapen eta ondare-balioen interpretazioari dagokienean.

EZAGUTZA ETA KOMUNIKAZIOA

9. Artikulua: XX mendeko arkitektura-ondarea gizartearekin batera sustatu eta ospatu.

9.1 Sustapena eta ezagutza kontserbazio prozesuaren ezinbesteko aspektuak dira.

Ahal den guztietan, argitaratu eta zabaltzeko erabakiak buruzko ikerketa, kontserbazio egitasmo, ospakizun eta proiektuak, bai alor profesionalean, bai hartatik kanpo ere.

9.2 Ondarearen balioak modu zabalean hedatu.

Ondare-babesaren preziatzea eta ulermena lagunduko dituen elkarriketa sustatu behar da erabiltzaile espezifikoei eta inplikaturik dauden aktoreekin.

9.3 Hezkuntza-profesionalerako egitarauetan XX mendeko ondarearen babesa sartzea sustatu eta bermatu.

Hezkuntza eta lanbide-heziketa egitarauak jaso egin behar dituzte XX. mendeko arkitektura-ondarearen babeserako printzipioak.

GLOSARIOA **Atributu**-en artean daude kokapena, diseinua, eraikuntza sistemak, ekipamendu teknikoak, fabrikak, ezaugarri estetikoak eta erabilera.

Benetakotasuna, ondasun batek bere presentzia materialaren eta balore ez-materialen bitartez bere balio kulturalak modu sinesgarri eta egiazkoan adierazteko duen gaitasuna da. Ondare motaren eta testuinguru kulturalaren arabera da.

Balio ez-materialak, izan daitezke historikoak, sozialak, zientifikoak, espiritualak edo sormen-jenioak.

Esku-hartze, edozein aldaketa edo egokitzapena da, eraldaketa eta handitzeak barne.

Itzulgarritasuna, esan nahi du interbentzio bat desegin litekeela oinarritzko egitura historikoari kalte edo aldaketarik sortu gabe. Ia kasu guztietan itzulgarritasuna ez da erabatekoa.

Kontserbazioa, bere esanahi kulturala gordetzera bideraturik dauden zaintza prozesu guztiak dira.

Kultura-esanahia, iraganeko, gaurko edo etorkizuneko belaunaldien balio estetiko, historiko, zientifiko, soziala edota erlijiozkoie dagokie. Esanahi hori lekuan bertan, bere kokapenean, egituraren, erabileraren, asoziazioetan, esanahietan, erregistroetan eta leku eta objektu erlazioan gauzatzen da.

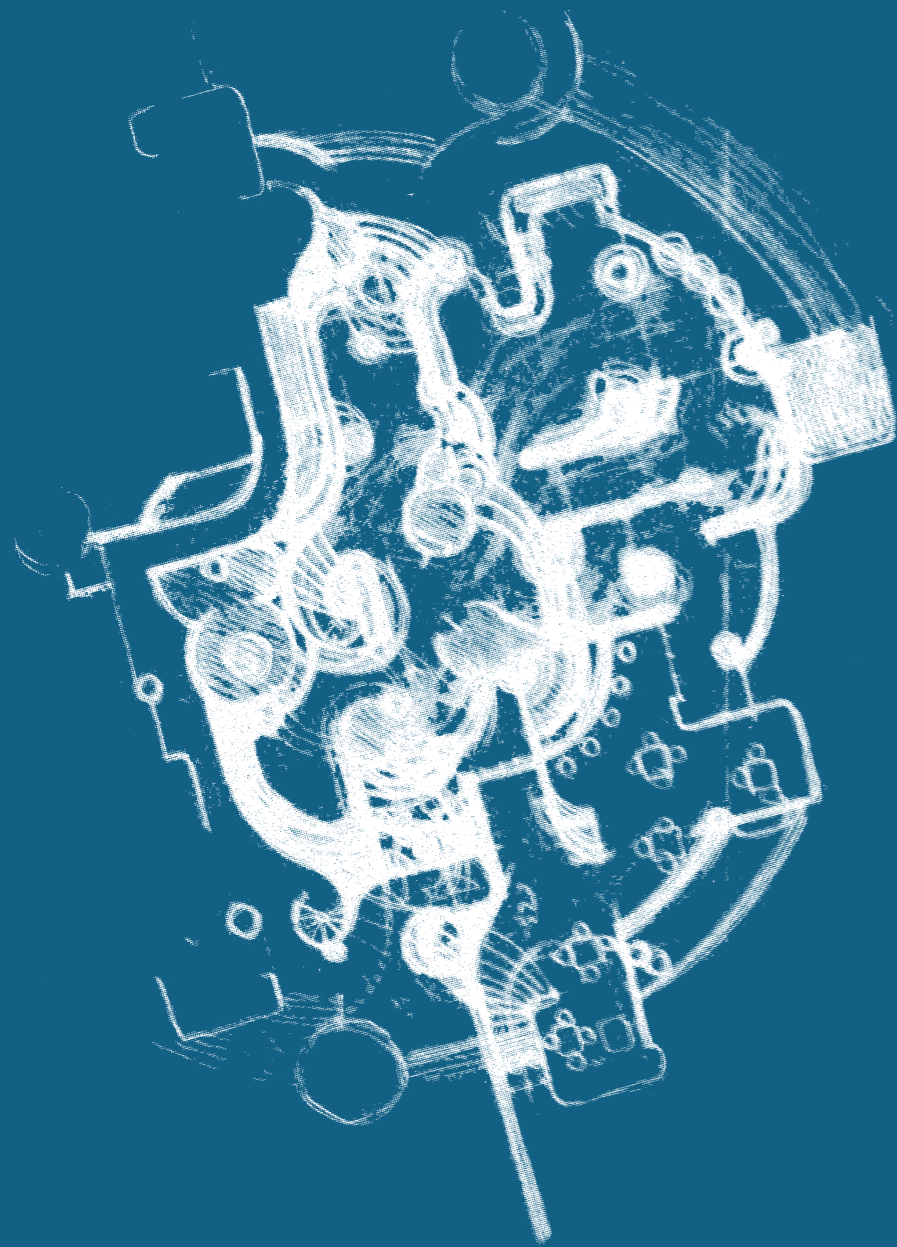
Mantentzea, ondasunaren egitura eta ingurunearen kontserbazioaren etengabeko zaintza da, eta konponketatik bereizi egin behar da.

Osagaiak, ondare-gaibaten kasuan izan daitezke: barnealdeak, ekipamenduak, atxikita dituen altzariak, apaindurak, kokapena eta paisaiagintza.

Osotasuna, ondarea osorik eta bere osagaiekin batera babesteko neurria da. Osotasun-egoeraren azterketak eskatuko du, beraz, balioztatzea zenbateraino ondasunak:

1. Barne hartzen dituen bere balioa adierazteko beharrezko dituen osagai guztiak.
2. Lekuaren esanahia transmititzen duen nolakotasun eta prozesuen adierazpen osoa ziurtatzen duen.
3. Bere garapen edota utzikeriaren ondorio kaltegarriak jasaten dituen.

- OHARRAK**
- ¹ Xi'an-eko adierazpena Konfigurazio eta Egitura, Leku eta Inguruneen Babesari buruz, ICOMOS, 2005.
 - ² Kanpoaldeko espazioak, edo objektu arkitektonikoen arte edo inguruko eremu berdeak edo hiriguneak, sarritan konposaketa orokor baten zati eta historikoki bilatua izan den espazioaren pertzepzio baten ondorio izaten dira.
 - ³ Esate baterako, Mexikoko Testua eta Moscuko Adierazpena.
 - ⁴ Zenbait kasutan, XX. mendeko ondarearen eraikuntzan erabilitako materialek tradizionalak baino bizi-iraupen laburragoa dute. Haien ezaugarri materialetan oinarritzen diren kontserbaziorako metodo eta ezagutzen gabeziak behartu dezake material tradizionalekin baino esku-hartze drastikoagoak hartzera eta eska dezake, gainera, etorkizunean era interbentziorik egin behar izatea.
 - ⁵ "Our Common Future" (1987), Nazio Batuen Ingurumen eta Garapenaren Mundu Batzordea (WCDE), Oxford University Press, ISBN: 0-19-282080-X.

MADRIDIN ASIAKIRJA

1900-LUVUN RAKENNUSPERINNÖN
SUOJELUN PERIAATTEITA

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

ESIPUHE

ICOMOS on maailmanlaajuinen hallituksista riippumaton asiantuntijoista koostuva järjestö, joka edistää historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua. Järjestö toimii yhdysiteenä alan asiantuntijoiden, hallintoviranomaisten sekä tutkimus- ja opetuslaitosten välillä ja on lisäksi asiantuntija Unescon maailmanperintökomitean käsitellessä uusia kohteita Maailmanperintöluetteloon (World Heritage List).

ICOMOS toimii mm.1900-luvun arkkitehtuurin kansainvälisen tieteellisen komitean kautta edistäen 1900-luvun rakennusperinnön tunnistamista, suojelua ja restaurointia. Madridin asiakirja on tärkeä lisä 1900-luvun arkkitehtuurikomitean työhön, jonka tavoitteena on kehittää ohjeistoa tukemaan tämän aikakauden rakennusperinnön suojelua sekä hallitsemaan sen muutoksia.

Madridin dokumentin ovat laatineet 1900-luvun arkkitehtuurikomitean jäsenet ja se hyväksyttiin ja julkaistiin kansainvälisessä Madridissa 16. kesäkuuta 2011 pidetyssä konferenssissa "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*" - CAH 20thC". Yli 300 kansainvälistä suojelun ja restauroinnin asiantuntijaa käsittelevä konferenssi järjestettiin Palacio de Cibeles'ssä yhteistyössä Madridin arkkitehtuurikoulun (ETSAM) kanssa.

Madridin asiakirja on julkaistu englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi. Lisäksi se on käännetty muille kielille, joita voidaan ladata 1900-luvun arkkitehtuurikomitean nettisivuilta: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriddocumentenglish.pdf>

Madridin asiakirja käsittelee vain rakennusperintöä ja kohteena ovat erityisesti rakennusperintöön kohdistuvat muutostoimenpiteet. 1900-luvun arkkitehtuurikomitean tavoitteena on kuitenkin laajentaa asiakirjaa koskemaan koko aikakauden kulttuuriperintöä siten, että se kattaisi laajasti aikakauden erityyppisiä kulttuuriympäristöjä.

Madridin asiakirjan tultua hyväksytyksi ICOMOSin 18.yleiskokouksessa Firenzessä marraskuussa 2014 se on valmis ottamaan paikkansa ICOMOSin muiden julistusten rinnalla.

SHERIDAN BURKE

Puheenjohtajana ISC20C - ICOMOS

Sidney, lokakuu 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS

Vice-President of ISC20C - ICOMOS

Madrid, October 2011

1900-LUVUN RAKENNUSPERINNÖN SUOJELUN PERIAATTEITA

MADRIDIN ASIAKIRJA 2011

Madrid, kesäkuu 2011

ESIPUHE ICOMOSin kansainvälinen tieteellinen 1900-luvun arkkitehtuurikomitea (ISC 20C) kehittää ohjeistoa 1900-luvun rakennusperinnön säilyttämiseksi.

Madridissa pidetty kansainvälinen konferenssi "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*" - CAH 20thC" käsitteli ja hyväksyi 16. kesäkuuta 2011 tekstin "1900-luvun rakennusperinnön suojelun periaatteita, Madridin asiakirja 2011".

ASIAKIRJAN TAVOITE On yhtä tärkeää säilyttää 1900-luvun kuin sitä aiempien aikakausien merkittävää rakennusperintöä.

1900-luvun rakennusperintö on yhä enemmän uhattuna. Arvostuksen ja ylläpidon puutteen vuoksi osa on jo menetetty ja vielä suurempi osa on uhanalaista. Se on elävää perintöä, jota on tärkeää ymmärtää, määritellä, tulkita ja hoitaa tuleville sukupolville.

Madridin asiakirjan 2011 tavoitteena on edistää hyviä ja hienovaraisia keinoja 1900-luvun merkittävän rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi. Madridin asiakirja ottaa huomioon olemassa olevat julkilausumat ja asiakirjat¹ ja tunnistaa monia 1900-luvun rakennusperinnön erityiskysymyksiä. Vaikka asiakirja käsittelee erityisesti ko. aikakauden rakennusperintöä sen eri ilmenemismuodoissa, monia periaatteita voidaan soveltaa aikakauden muuhun kulttuuriperintöön.

TIEDON JA YMMÄRRYKSEN LISÄÄMINEN, MERKITYKSEN MÄÄRITTÄMINEN

Asiakirja on tarkoitettu kaikille rakennusperinnön säilyttämisen kanssa toimiville.

Tekstissä on viitteitä, ja asiakirjan lopussa on sanasto.

1. Tunnista ja määritä kulttuurinen merkitys.

1.1 Käytä yleisesti hyväksytyjä tunnistamisen ja määrittämisen kriteerejä.

1900-luvun rakennusperinnön arvojen tunnistamisessa ja määrittämisessä tulee käyttää yleisesti hyväksytyjä kriteerejä/vertailuperusteita. Viime vuosisadan rakennusperintö on oman aikansa, paikan ja käytön fyysinen todiste. Sen kulttuurinen merkitys saattaa perustua aineellisiin ominaisuuksiin kuten sijainti, suunnitteluratkaisut (esimerkiksi värisuunnitelma), rakenteet ja tekniset laitteistot, materiaalit, esteettiset ominaisuudet ja käyttö. Merkitys saattaa myös ilmetä aineettomissa arvoissa. Niihin kuuluvat historialliset, sosiaaliset, tieteelliset tai henkiset tekijät tai luovuus.

1.2 Tunnista ja määritä sisätilojen, kiinteän sisustuksen sekä tiloihin olennaisesti kuuluvien kalusteiden ja taideteosten merkitys.

1900-luvun rakennusperinnön ymmärtämiseksi on tärkeää tunnistaa ja määrittää kohteen kaikki osatekijät kuten sisätilat, kiinteä sisustus sekä tiloihin olennaisesti kuuluvat kalusteet ja taideteokset.

1.3 Tunnista ja määritä kohteen ympäristö ja maisema sekä niiden välinen suhd.

Kohteen ympäristö ja maisemai² tulee tunnistaa ja määrittää, jotta niiden merkitys kohteelle tulisi ymmärretyksi³.

Aluekokonaisuuksissa tulee tunnistaa kullekin ajalle ja kohdetyypille ominaiset suunnittelumallit ja -ideat sekä määritellä niiden merkitys.

1.4 Inventoi 1900-luvun rakennusperintöä.

1900-luvun rakennusperintöä tulee ennakoivasti tunnistaa ja määrittää käyttäen järjestelmällisiä selvityksiä ja inventointeja, poikkitieteellistä tutkimusta ja analyysiä, joita hyödynnetään maankäytön suunnittelussa ja suojeluviranomaisten toiminnassa.

1.5 Käytä vertailevaa analyysiä kulttuurisen merkityksen arvioinnissa.

1900-luvun rakennusperinnön merkitystä arvioitaessa tulee tunnistaa ja määrittää toisiaan vastaavia vertailukohteita, jotta niiden keskinäisiä ja suhteellisia merkityksiä voidaan analysoida ja ymmärtää.

2. Käytä asianmukaisia suojelukeinoja.

2.1 Huolehdi kohteen eheydestä ymmärtämällä sen merkitys ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Muutosten ja toimenpiteiden tulee pohjautua riittävään tutkimukseen, dokumentointiin ja inventointiin. Kohteen eheyttä ei tule vaarantaa harkitsemattomilla toimenpiteillä. Merkityksen kannalta olennaiset tekijät ja rakennuksen osat tulee määrittää huolellisesti ja varmistaa, että siihen vaikuttavat piirteet ja prosessit on kattavasti ilmaistu inventoinnissa. Kehityksen ja/tai laiminlyönnin sekä puutteellisen tiedon haittavaikutukset tulee minimoida.

Jotta kohteen hoidosta voidaan tehdä asianmukaisia päätöksiä ja turvata sen autenttisuuden ja eheyden säilyminen, on olennaista ymmärtää siihen liittyvä ominaisuudesta ja erityispiirteistä sekä arvoista koostuva kulttuurinen merkitys. Rakennukset muuttuvat ajan myötä ja myöhemmät kerrostumat saattavat olla kulttuurisesti merkittäviä. Kohteessa voi olla tarpeen käyttää erilaisia suojelukeinoja. Alkuperäisen suunnittelijan tai rakentajan osuus tulee aina selvittää.

2.2 Varmista ennen hankkeeseen ryhtymistä, että kohteen kulttuurinen merkitys määritetään ja että käytössä on välineitä sen kunnioittamiseksi ja säilyttämiseksi.

1900-luvun rakennusperinnön arvon määrittämisessä käytettävät menetelmät tulisi sovittaa kulttuuriseen yhteyteensä. Jotta kohteen tunnistettu merkitys voidaan säilyttää ja sitä voidaan hoitaa sekä vaalia, tarvitaan kattavan historiallisen tutkimuksen ja analyysin sisällyttämistä suojeluun ja hoitoon liittyviin selvityksiin sekä suunnitelmiin. Analyysi tulee tehdä ennen hankkeeseen ryhtymistä. Vain siten voidaan turvata, että kehitystä ja muutosta kyetään ohjaamaan asianmukaisesti. Suojeluohjelmia ja -suunnitelmia tulisi laatia. Ne voivat olla alue- tai kohdekohtaisia, ja niissä voidaan kehittää kohteille räätälöityjä suojelutavoitteita⁴.

2.3 Määrittele muutoksen reunaehdot.

Ennen muutostoimenpiteisiin ryhtymistä tulee laatiaselkeät toimintaperiaatteet ja -ohjeet, jotta muutosten reunaehdot voidaan määritellä. Suojelutavoitteissa tulee määritellä kohteen merkittävät piirteet; kohdat, joissa muutos on mahdollinen; kohteen sopivin käyttö sekä restaurointi- ja korjausperiaatteet. Erityisesti tulee ottaa huomioon 1900-luvulle ominaiset arkkitehtoniset periaatteet ja rakennustekniikat.

2.4 Käytä poikkitieteellistä asiantuntemusta.

LKohteen kulttuuristen merkitysten ja arvojen huomioon ottaminen vaatii poikkitieteellistä lähestymistapaa. 1900-luvun arkkitehtuurin kokeellisten materiaali- ja rakenneratkaisujen vuoksi saatetaan esimerkiksi tarvita erityistä konservointi- tai materiaalitekniikan asiantuntemusta.

2.5 Edistä suunnitelmallista ylläpitoa ja hoitoa.

Suunnitelmallinen ja säännöllinen huolto sekä ylläpito ovat osa rakennusperinnön hyvää hoitoa. Joissakin tilanteissa saatetaan tarvita hätäkorjauksia. Asianmukainen ylläpito ja säännöllisesti tehdyt tarkastukset turvaavat parhaiten kohteen säilymisen ja vähentävät pitkällä tähtäimellä korjauskustannuksia. Tässä auttaa hoitosuunnitelma.

2.6 Tunnista suojelun osalliset.

On tärkeää tunnistaa kaikki osapuolet, joille kuuluu vastuu kohteen suojelusta, vaalimisesta ja hoidosta kuten kiinteistönomistajat, viranomaiset, kunnat, paikalliset yhteisöt sekä asukkaat.

2.7 Arkistot ja dokumentointi.

Kun kohteeseen kohdistuu muutoksia, on tärkeää, että tiedot muutoksista dokumentoidaan julkisiin arkistoihin. Dokumentointi voi olla valokuvausta, mittauspiirustuksia, suusanallista tietoa, laserskannausta, 3D-mallinnuksia sekä näytteitä ja talteenottoja. Arkistotutkimus on olennainen osa suojeluprosessia.

Jokainen toimenpide ja kohteen erityispiirteet tulee aina dokumentoida asianmukaisesti. Dokumentoinnissa tulee kirjata tilanne ennen ja jälkeen muutoksen sekä toimenpiteen aikana. Dokumentointi tulee säilyttää turvallisessa paikassa ja ajantasaisessa kopioitavissa olevassa muodossa. Dokumentointi on tärkeä apuväline tulkittaessa ja esiteltäessä kohdetta. Asianmukaisesti tehtynä se lisää ymmärrystä kohteesta sekä syventää käyttäjien ja kävijöiden kokemusta. Kaikki kohteesta saatu tieto samoin kuin kaikki muu inventointi- ja dokumenttiaineisto tulee olla saatavissa.

3. Tutki 1900-luvun rakennusperinnön teknisiä ratkaisuja.

3.1 Tutki ja kehitä erityisiä korjausmenetelmiä 1900-luvun materiaaleille ja rakennustekniikoille.

1900-luvun rakennusmateriaalit ja -tekniikat voivat usein erota aiemmin käytössä olleista materiaaleista ja menetelmistä. Ajalle ominaisiin rakenteisiin soveltuvia korjausmenetelmiä on tarpeen tutkia ja kehittää. Jotkut aikakauden, etenkin sen jälkipuoliskon rakennusperinnön piirteet, saattavat olla erityisen vaativia. Tämä voi johtua uusista tai kokeellisista materiaaleista ja rakenneratkaisuista tai yksinkertaisesti niiden korjaamisen edellyttämän ammattitaidon puutteesta. Jos alkuperäisiä/olennaisia materiaaleja tai yksityiskohtia joudutaan poistamaan, ne tulee inventoida ja dokumentoida ja niistä tulee ottaa talteen riittävät mallit tai näytteet.

Ennen jokaista toimenpidettä kaikki materiaalit ja rakenteet tulee tunnistaa ja niiden näkyvät tai näkymättömät vauriot tulee kartoittaa ja syyt selvittää. Joidenkin kokeellisten materiaalien elinkaari saattaa olla lyhyempi kuin perinteisten materiaalien, ja ne tulee analysoida huolellisesti. Materiaalien ja rakenteiden kunto ja vauriot tulee selvittää pätevillä asiantuntijoilla ja käyttää materiaalia vahingoittamattomia ja rakennetta rikkomattomia menetelmiä. Rakenteiden purkamista edellyttävä näytteiden otto tulee minimoida. Lisäksi tulee selvittää, miten 1900-luvulla käytössä olleet materiaalit vanhenevat.

3.2 Sopivat suojeluratkaisut edellyttävät joustavia ja innovatiivisia näkökulmia voimassa olevien rakennusmääräysten soveltamisessa.

Kulttuurisen merkityksen säilyttämiseksi rakennusmääräyksiä ja normeja saattaa olla tarpeen tulkita joustavasti. Näihin kuuluvat esteettömyyttä, terveyttä ja turvallisuutta koskevat normit, paloturvallisuusvaatimukset, energiatehokkuusmääräykset, maanjäristysnormit jne. Perusteellisten analyysien ja viranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen tavoitteena tulee olla haittojen välttäminen tai minimoiminen. Jokainen tapaus tulee käsitellä omista lähtökohdistaan⁵.

4. Tunnista ja hallitse muutospaineita.

4.1 Muutoksen hallinta on olennaista kohteen kulttuurisen merkityksen, autenttisuuden ja eheyden säilyttämiseksi riippumatta siitä, onko muutos inhimillisen toiminnan tai ympäristöolosuhteiden seurausta.

Autenttisuuden ja eheyden säilyttäminen on erityisen tärkeää aluekokonaisuuksissa, joilla muutokset saattavat käytöstä johtuen olla välttämättömiä. Lukuisat muutokset voivat vähentää kohteen merkitystä.

Autenttisuuden ja eheyden säilyttäminen on erityisen tärkeää aluekokonaisuuksissa, joilla muutokset saattavat käytöstä johtuen olla välttämättömiä. Lukuisat muutokset voivat vähentää kohteen merkitystä.

5. Hallitse muutosta hienovaraisesti.

5.1 Ole valppaana muutoksen suhteen.

Tee vain välttämättömin ja vähin mahdollinen. Jokaisen toimenpiteen suhteen tulee olla valppaana. Toimenpiteen laajuus ja vaikutukset tulee minimoida. Käytä hyväksi todettuja korjaustapoja ja vältä toimia, jotka saattavat aiheuttaa vahinkoa historiallisille materiaaleille tai rakenteille ja kulttuuriselle merkitykselle. Korjaukset tulee tehdä mahdollisimman vähän kajoten. Muutosten tulee olla mahdollisuuksien mukaan palautettavissa.

On mahdollista soveltaa hienovaraisia korjausmenetelmiä, jotka parantavat kohteen toiminnallisia tai rakenteellisia ominaisuuksia vaarantamatta sen kulttuurista merkitystä. Käyttötarkoituksen muutosta harkittaessa tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että uusi käyttö sopii kohteeseen ja että se säilyttää kohteen kulttuurisen arvon.

5.2 Arvioi toimenpiteiden vaikutukset jo ennen töiden aloittamista ja pyri vähentämään haittoja.

Kohteen kulttuurinen merkitys tulee arvottaa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Kaikki osatekijät tulee määritellä ja niiden suhde toisiinsa ja kokonaisuuteen ymmärtää. Suunnittelun toimenpiteen vaikutus kohteelle tulee perusteellisesti selvittää. Kohteen ominaisuuteen ja erityispiirteiden sietokyky muutoksille tulee arvioida ja niiden merkitys ymmärtää. Haitallisia vaikutuksia tulee välttää ja hakea sellaisia ratkaisumalleja, jotka eivät uhkaa kulttuurista merkitystä.

6. Varmista, että laajennukset ja muutostoimenpiteet kunnioittavat kohdetta.

6.1 Laajennusten tulee kunnioittaa kohdetta.

Joissakin tapauksissa muutos (kuten laajennus) saattaa olla välttämätön kohteen kestävän tulevaisuuden turvaamiseksi. Asiantuntevasti tehdyn analyysin perusteella lisäykset tulee suunnitella siten, että ne ovat sopusoinnussa kohteen mittakaavan, sijainnin, sommitelman, suhdemaailman, rakenneratkaisun, materiaalien, pintojen ja värien kanssa. Lähitarkastelussa uudisosien tulee erottua, mutta samalla tasapainoisesti täydentää olemassa olevaa eikä kilpailla sen kanssa.

6.2 Uudisosat tulee suunnitella siten, että ne ottavat huomioon kohteen ominaisluonteen, mittakaavan, muodon, sijainnin, materiaalit, värit, patinan ja yksityiskohdat.

Lähiympäristön huolellinen analyysi ja sen ominaisluonteen hienovarainen tulkinta saattaa edesauttaa hyvien suunnitteluratkaisujen löytämisessä. Ympäristön tai paikan huomioon ottaminen ei tarkoita jäljittelyä.

7. Kunnioita kohteen autenttisuutta ja eheyttä.

7.1 Toimenpiteiden tulee vahvistaa ja tukea kulttuurista merkitystä.

Merkittävät rakennusosat tulee korjata tai restauroida rekonstruoinnin sijaan. Uusimista suositeltavampaa on vahvistaa, tukea ja konservoida niitä. Korvaavien materiaalien tulisi mahdollisuuksien mukaan olla alkuperäisen kaltaisia, mutta erottua alkuperäisistä merkinnällä tai päivityksellä.

Kokonaan tai keskeisiltä osiltaan tuhoutuneiden kohteiden rekonstruktio ei ole restaurointia eikä sitä suositella. Dokumentointiin perustuva osittainen rekonstruktio saattaa kuitenkin jossain kohteessa lisätä kohteen eheyttä ja/tai ymmärrettävyyttä.

7.2 Kunnioita kerroksellisuutta ja iän tuomaa patinaa.

Ekohteen historiallinen todistusvoima perustuu sen alkuperäiseen tai olennaiseen ominaisluonteeseen ja/tai sen aineettomiin arvoihin, joiden varassa autenttisuus on. Kohteen tai siihen myöhemmin tehtyjen muutosten historiallinen arvo ei kuitenkaan riipu pelkästään niiden iästä. Myöhemmät kerrostumat, jotka on tunnistettu kulttuurisesti arvokkaiksi, tulee ottaa huomioon ja niitä tulee kunnioittaa suojelu- ja restaurointipäätöksissä.

län tulee olla luettavissa kaikista eri-ikäisistä toimenpiteistä sekä muutoksista ja niiden patinasta. Tämä periaate koskee useimpia 1900-luvun materiaaleja.

Kaikki kohteen kulttuurisen merkityksen kannalta olennaiset sisustukset, kiinteät kalusteet ja varusteet tulee säilyttää⁶.

8. Edistä ympäristön kestävä kehitystä.

8.1 Kestävän kehityksen ja kohteen säilyttämisen yhteensovittamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Paineet energiatehokkuuden parantamiseen lisääntyvät. Energian säästämiseen tähtäävät toimenpiteet eivät saa tervellä kohteen kulttuurista merkitystä.

Suojelun tulisi ottaa huomioon kestävä kehityksen näkökulmat. Toimenpiteet tulee tehdä kestävin menetelmin, ja niiden tulee tukea kohteen kehittämistä ja ylläpitoa.vii Vuoropuhelu eri osapuolien kanssa on välttämätöntä, jotta löydetään hyvät ratkaisumallit ja turvataan kohteen kestävä kehitys.

Tuleville sukupolville tulee säilyttää avoimena mahdollisuudet erilaisiin vaihtoehtoihin toimenpiteiden, ylläpidon, tulkinnan, kokonaisuuden ja kulttuurisen merkityksen suhteen

TULKINTA JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

9. Tee tunnetuksi ja tuo laajasti esiin 1900-luvun rakennusperintöä.

9.1 Esittely ja tulkinta ovat olennainen osa suojelua.

1900-luvun rakennusperintöä koskevaa tutkimusta ja suojelua edistäviä suunnitelmia tulee julkaista ja levittää. Aina kun mahdollista tulee laajemmalle yleisölle ja asiantuntijoille suunnattuja tapahtumia tukea ja edistää hankkeita, jotka liittyvät suojeluun.

9.2 Levitä laajalti tietoa kulttuurisesta merkityksestä.

Pidä yllä keskustelua erilaisten yhteisöjen ja osallisten kanssa 1900-luvun rakennusperinnön arvostuksen ja ymmärryksen lisäämiseksi suojelua kohtaan.

9.3 Rohkaise ja tue pyrkimyksiä sisällyttää 1900-luvun rakennusperinnön suojelu ammatillisiin koulutusohjelmiin.

Koulutuksellisiin ja ammatillisiin opetusohjelmiin tulee sisällyttää 1900-luvun rakennusperinnön suojelun periaatteet⁸.

SANASTO

Autenttisuus on kohteen ominaisuus, joka ilmaisee sen kulttuurista merkitystä kohteen aineellisten ja aineettomien erityispiirteiden kautta totuudenmukaisella ja uskottavalla tavalla. Autenttisuus on riippuvainen kohteen tyypistä ja kulttuurisesta kontekstista.

Integriteetti on kohteen eheyden mittapuu. Eheyden arvioiminen sisältää.

1. kaikki ne osatekijät, jotka ovat olennaisia kohteen arvonn kannalta
2. kaikki ne prosessit ja piirteet, jotka ilmentävät tai tuovat esiin kohteen merkityksen
3. haitat, jotka voivat johtua laiminlyönnistä tai virheellisistä toimenpiteistä

Interventio on muutos tai kohteeseen kohdistuva toimenpide, myös laajennus.

Ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin kuuluu sijainti, arkkitehtoninen suunnittelu, myös alkuperäinen värisuunnitelma tai suunnitteluidea, rakenteet ja tekniset laitteet, materiaalit, esteettiset laatuominaisuudet ja käyttöä.

Osatekijöihin kuuluvat esim. sisätilat, kiinteät kalusteet tai laitteet, kohteeseen olennaisesti kuuluvat huonekalut tai taideteokset, paikka tai maisema.

Kulttuurinen merkitys tarkoittaa menneiden, nykyisten tai tulevien sukupolvien esteettisiä, historiallisia, tieteellisiä, sosiaalisia ja /tai henkisiä arvoja. Kulttuurinen merkitys sisältyy rakennettuun ympäristöön, maisemaan, materiaaliin, käyttöön, paikkaan liitettyihin merkityksiin, historiallisiin dokumentteihin, vastaaviin paikkoihin tai kohteisiin. Rakennetun ympäristön eri osilla voi olla erilainen merkitys eri ihmisille tai ihmisryhmille. Aineettomat arvot voivat olla luonteeltaan historiallisia, sosiaalisia, tieteellisiä tai henkisiä. Niihin voi kuulua myös luova nerous.

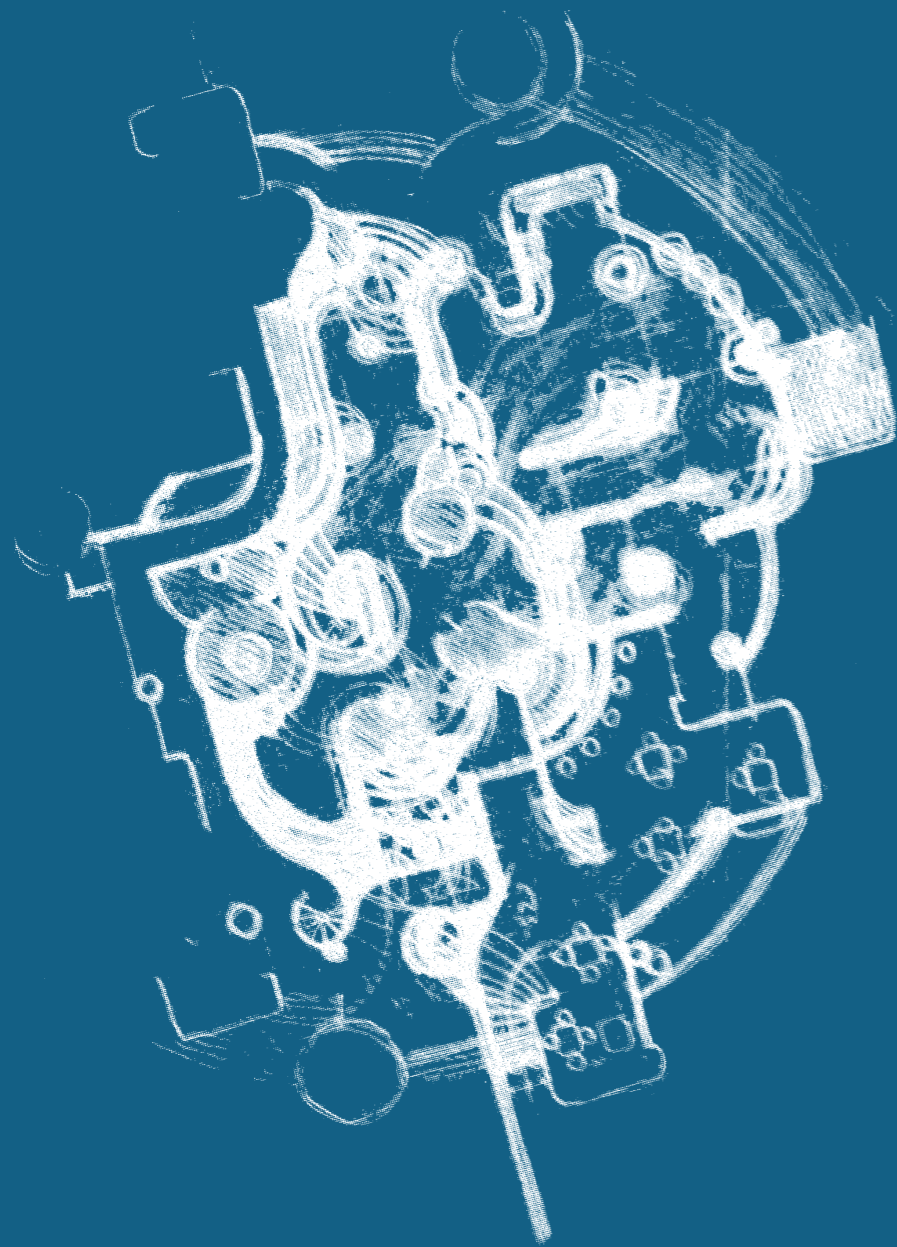
Palautettavuus tarkoittaa, että toimenpide on palauttavissa entiselleen niin, että historiallinen perusmateriaali ja rakenne ei vahingoitu tai muutu. Useimmissa tapauksissa kohdetta ei voida palauttaa täysin entiselleen.

Restaurointi tarkoittaa kaikkia niitä prosesseja, joiden tavoitteena on kohteen säilyttäminen.

Ylläpito tarkoittaa rakennusten ja ympäristön jatkuvaa hoitoa ja vaalimista. Ylläpito on eri asia kuin korjaaminen.

- VIITTEET**
- ¹ Keskeiset kansainväliset asiakirjat ja julistukset:
 - Venetsian julistus, *The Venice Charter, International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites* 1964.
 - Firenzen julistus, *The Florence Charter - Historic Gardens and Landscapes* 1981.
 - Washingtonin julistus - *The Washington Charter - Charter for the Conservation of Historic Town and Urban Areas* 1987.
 - Eindhovenin asiakirja, DOCOMOMO 1990.
 - *Nara Document on Authenticity* 1994.
 - Burran julistus, *The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance* 1999.
 - Arkkitehtuuriperinnön analyysin, konservoinnin ja restauroinnin periaatteet 2003.
 - Nizhny Tagilin julistus teollisuusperintöä varten, TICCIH 2003.
 - *Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas* 2005.
 - World Heritage Convention: Operational Guidelines 2008.
 - ² *Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas* 2005.
 - ³ Arkkitehtuurin tai kaupunkitilojen välissä tai ympärillä olevat avoimet tilat ja viheralueet edustavat tai ovat usein osa kokonaisuusmitelmaa ja historiallisesti määräytynyttä hahmotustapaa.
 - ⁴ Esimerkiksi *Texto de Mexico* 2011, *Moscow Declaration* 2006.
 - ⁵ Tietyissä tapauksissa 1900-luvun rakennusperinnössä käytettyjen materiaalien elinkaari on lyhyempi kuin perinteisten materiaalien. Asianmukaisten konservointi- ja/tai korjausmenetelmien puute saattaa edellyttää radikaalimpia korjaustoimenpiteitä kuin perinteisempien rakennusaineiden kyseessä ollen. Jo tehdyt korjaukset saattavat merkitä ylimääräisten muutostoimenpiteiden tarvetta tulevaisuudessa.
 - ⁶ Niiden poistaminen ei ole hyväksyttävää ennen kuin se on ainoa keino varmistaa niiden turvallisuus ja säilyminen. Ne tulisi palauttaa aina kun mahdollista.
 - ⁷ United Nations World Commission on Environment and Development (WCED): *Brundtland Report. Our Common Future* (1987), Oxford: Oxford University Press, ISBN 0-19-282080-X
 - ⁸ UIA (International Union of Architects), Architectural Education Commission Reflection Group.

Suomenkielisen tekstin ovat kääntäneet Sirkka-Liisa Jetsonen, Margaretha Ehrström, Maija Kairamo ja Riitta Salastie yhteistyössä ICOMOS Suomi Finland ry:n ja DOCOMOMO Suomi ry:n kanssa

马德里文件

关于20世纪建筑遗产保护办法的

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS 20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

FOREWORD

前言

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-century Heritage (ISC20C) to promote the identification, conservation and presentation of Twentieth-century heritage places.

国际古迹遗址理事会（以下简称ICOMOS）通过它下属的20世纪遗产国际科学委员会（以下简称ISC20C）来推动20世纪遗产地的鉴定、保护及展示。

ICOMOS is an international non-government organisation of conservation professionals which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

作为联合国教科文组织在文化遗产和世界遗产宪章方面的咨询机构，ICOMOS是一个保护专家组成的国际非政府组织。

The Madrid Document is an important contribution to one of the ISC20C's current major projects, that of developing guidelines to support the conservation and management of change to Twentieth century heritage places.

马德里文件是为了推动ISC20C当前的主要项目之一——为20世纪遗产地的干预建立支持其保护与管理的准则。

The *Madrid Document* was developed by members of the ISC20C during 2011 and it was first publically presented at the international conference "*Intervention Approaches for the Twentieth Century Architectural Heritage*", held in Madrid in June 2011. The conference was organized by the ISC20C Vice President Fernando Espinosa de los Monteros in association with the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio, and with the collaboration of the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid (ETSAUPM). Over 300 international delegates debated and amended the initial draft of the document, which was unanimously adopted by the conference delegates on June 16th 2011 at the Palacio de Cibeles, before the City of Madrid and Ministry authorities.

马德里文件是2011年间由ISC20C的成员编写的，它第一次公开发表于2011年6月在马德里举办的“20世纪建筑遗产处理办法的国际会议”上。会议由ISC20C副主席Fernando Espinosa de los Monteros同the Campus Internacional de Excelencia Moncloa – Cluster de Patrimonio及the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid (ETSAM)等机构共同举办。共有超过300名国际代表讨论并修正了该文件的第一版草案。2011年6月11日全体会议代表在马德里市政府部门见证下，一致通过了马德里文件。

The Madrid Document has now been translated into several languages which are available to download on the ISC20C website: <http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriiddocumentenglish.pdf>

马德里文件现在被翻译为多种语言，并在ISC20官方网站上提供下载：<http://icomos-isc20c.org/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/madriiddocumentenglish.pdf>

Currently the Madrid Document refers only to architectural heritage and specifically, looks carefully at guiding identification, conservation, intervention and change, but the ISC20C is considering to broadening the document's scope to encompass guidelines for all types of heritage places of the Twentieth Century.

目前，马德里文件仅探讨建筑遗产，尤其是在如何引导处理及干预方面，但ISC20C正在考虑将文件针对的广度扩展至包含所有类型的20世纪遗产地的准则。

After following the usual ICOMOS processes for development of conservation guidelines and principles, the final document may take its place among ICOMOS international doctrine.

依据ICOMOS通常的保护准则与原则编制的通常过程，马德里文件的最终稿将收入ICOMOS的国际宪章中。

We invite comments on the Madrid Document, to assist the preparation of a second edition. Comments may be submitted in English, French or Spanish, addressed to the Secretary General of ISC20C: isc20c@icomos-isc20c.org.

我们诚挚的邀请您为马德里文件提供建议和评论，以推动第二版的准备工作。您的意见可以是英文、法语或西班牙文，请发送至ISC20C的秘书处：isc20c@icomos-isc20c.org。

SHERIDAN BURKE
President of ISC20C - ICOMOS
Sydney, October 2011

谢里登·博克
ICOMOS ISC20C主席
2011年10月第一版

ISC20C gratefully acknowledges the assistance of AEPPAS20 - Asociación para la Protección del Patrimonio Arquitectónico del Siglo XX, for the sponsorship of this Madrid Document digital brochure.

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

APPROACHES FOR THE CONSERVATION OF TWENTIETH-CENTURY ARCHITECTURAL HERITAGE

MADRID DOCUMENT 2011

Madrid, June 2011

关于20世纪建筑遗产保护办法的

马德里文件 2011

马德里, 2011年6月

PREAMBLE 序言

The ICOMOS International Scientific Committee for Twentieth Century Heritage (ISC 20C) is developing guidelines for the conservation of heritage sites of the twentieth century during 2011-2012.

国际古迹遗址理事会20世纪遗产科学委员会于2011至2012年间在编制20世纪遗产地的保护准则。

As a contribution to this debate, the International Conference "Intervention Approaches for the Twentieth-Century Architectural Heritage - CAH 20thC" adopted on 16 June 2011 the following text "Approaches for the Conservation of Twentieth-Century Architectural Heritage, Madrid Document 2011".

2011年6月16日, 以“20世纪建筑遗产处理办法-CAH 20thC”为主题的国际会议采纳了“20世纪建筑遗产保护方法, 马德里文件2011”。

AIM OF THE DOCUMENT 文件的目

The obligation to conserve the heritage of the twentieth century is as important as our duty to conserve the significant heritage of previous eras.

保护20世纪遗产是与保护先前时期的重要遗产同等重要的义务。

More than ever, the architectural heritage of this century is at risk from a lack of appreciation and care. Some has already been lost and more is in danger. It is a living heritage and it is essential to understand, define, interpret and manage it well for future generations.

由于缺乏欣赏与关心, 这个世纪的建筑遗产比以往任何时期都处境甚危。其中一些已经消失了, 另一些尚处在危险中。20世纪遗产是活的遗产, 它的理解、定义、阐释与管理都对下一代至关重要。

The Madrid Document 2011 seeks to contribute to the appropriate and respectful handling of this important period of architectural heritage. While recognising existing heritage conservation documents¹, the Madrid Document also identifies many of the issues specifically involved in the conservation of architectural heritage. Yet while it specifically applies to architectural heritage in all its forms, many of its concepts may equally apply to other types of twentieth-century heritage.

马德里文件2011致力于促成对这一重要时期的建筑遗产的合适的、有所尊重的处理。在充分认识现有的遗产保护文件的同时¹, 马德里文件亦指明了建筑遗产保护的一些特殊情况。虽然它针对所有形式的建筑遗产, 但是其中很多概念和理念同样适用于其他类型的20世纪遗产。

The document is intended for all those involved in heritage conservation processes.

这份文件是为了所有遗产保护过程中的参与者编制的。

Explanatory notes are incorporated where necessary and a glossary of terms completes the document.

在需要的地方, 注释已经被并入文件, 同时, 词汇表亦被包含在其中。

ADVANCE KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SIGNIFICANCE 先前的知识, 理解 与价值

Article 1. Identify and assess cultural significance.

第1条: 文化价值的鉴定与评估

1.1 Use accepted heritage identification and assessment criteria.

1.1 使用已被认可的遗产鉴定与评估标准。

The identification and assessment of the significance of twentieth-century architectural heritage should use accepted heritage criteria. The architectural heritage of this particular century (including all of its components) is a physical record of its time, place and use. Its cultural significance may rest in its tangible attributes, including physical location, design (for example, colour schemes), construction systems and technical equipment, fabric, aesthetic quality and use, and/or in its intangible values, including historic, social, scientific or spiritual associations, or creative genius.

20世纪建筑遗产价值的鉴定与评估应采用已被认可的遗产评估标准。这个特殊的世纪的建筑遗产(包括其各个构件)是它所在的时间、地点与功能的物理记录。它的文化价值可存在于物质层面, 例如: 物理区位, 设计(例如色彩主题), 建造系统, 技术设备, 材料, 美学质量, 以及功能; 亦可能存在于非物质价值层面, 例如历史的、社会的、科学的、精神层面的关联, 或创造的天赋。

1.2 Identify and assess the significance of interiors, fittings, associated furniture and art works.

1.2 鉴定及评估室内、配件、相关的家具以及艺术作品。

To understand the architectural heritage of the twentieth century it is important to identify and assess all components of the heritage site, including interiors, fittings and associated art works.

为了理解20世纪建筑遗产，鉴定及评估室内、配件及相关的艺术作品十分重要。

1.3 Identify and assess the setting and associated landscapes.

1.3 鉴定和评估环境及相关的景观。

To understand the contribution of context to the significance of a heritage site, its associated landscape and setting² should be identified and assessed³.

为了理解环境对一个遗产地价值的贡献，它相关的景观与环境²需要被鉴定和评估³。

For urban settlements, the different planning schemes and concepts relevant for each period and heritage site should be identified and their significance acknowledged.

对于城市中的场所来说，与各时期及遗产地相关的不同的规划计划以及理念应该被鉴定，以知晓其价值。

1.4 Proactively develop inventories of the architectural heritage of the twentieth century.

1.4 先行制定20世纪建筑遗产名录。

The architectural heritage of the twentieth century needs to be proactively identified and assessed through systematic surveys and inventories, thorough research and studies by multidisciplinary teams, with protective conservation measures established by the responsible planning and heritage authorities.

20世纪建筑遗产需要通过系统调研及名录建立，由多学科团队进行的详尽研究，以及由对应的规划与遗产管理部门制定保护手段等方法，被先行鉴定和评估。

1.5 Use comparative analysis to establish cultural significance.

1.5 采用对比分析的方法来确定文化价值

When assessing the significance of the architectural heritage of the twentieth century, comparative heritage sites must be identified and assessed in order to be able to analyse and understand relative significance.

为分析和理解遗产地的相对价值，当鉴定20世纪建筑遗产的价值的时候，需鉴定和评估对比遗产地案例。

Article 2. Apply appropriate conservation planning methodology.

第2条：实施适当的保护规划方法

2.1 Maintain integrity by understanding significance before any intervention.

2.1 通过在任何处理前了解对象价值的方式来维护（遗产地的）完整性。

Adequate research, documentation and analysis of the historic fabric are needed to guide any change or intervention. The integrity of the architectural heritage of the twentieth century should not be impacted by unsympathetic interventions. This requires careful assessment of the extent to which the heritage site includes all the components necessary to express its significance and also to ensure the complete representation of the features and processes that contribute to this significance. Adverse impacts of development and/or neglect, including conjecture, should be avoided.

任何处理和干预都需要充分的研究、记录以及历史实物的分析作为指导。20世纪建筑遗产的完整性不应该遭受考虑不周的干涉带来的破坏。这就要求对能表达其价值、能保证它代表性特征的完整性的全部构件以及曾促使这个价值的过程予以仔细评估。开发带来的负面冲击及（或）忽视、臆测带来的不良后果应该被避免。

Understanding how cultural significance is manifest in the architectural heritage of the twentieth century, and how different attributes, values and components contribute to that significance, is essential in order to make appropriate decisions about its care, and the conservation of its authenticity and integrity. Buildings evolve over time and later alterations may have cultural significance. Different conservation approaches and methods may be necessary within one heritage site. The input of the original designer or builder should always be sought, where relevant.

为了做出适合的20世纪遗产的保护的决策，以及为了保护它的真实性与完整性，我们必须了解20世纪建筑遗产的文化价值如何体现，了解（其）不同的特征、价值以及构件如何影响了这一价值。建筑随时间的发展而不断演变，晚期的干预亦可能有文化价值。同一处遗产地采用不同的保护手段与方法可能很有必要。其最初的设计师及建造者对遗产的影响在相关之处应该被考虑。

2.2 Use a methodology that assesses cultural significance and provides policies to retain and respect it, prior to commencing work.

2.2: 在具体工作开展之前，使用评估文化价值的一套方法，并且提供政策维护和尊重这套方法。

The methodology used to assess the significance of the architectural heritage of the twentieth century should follow a culturally appropriate conservation planning approach. This will include comprehensive historical research and significance analysis in the development of policies to conserve, manage and interpret the identified cultural significance. It is essential that such analysis be completed before works start to ensure that specific conservation policies are provided to guide development and change. Conservation Plans should be prepared. Regional heritage charters and site-specific conservation declarations may be developed⁴.

评估20世纪建筑遗产价值的方法必须遵循从文化角度来讲合适的保护规划方法。这要求在编制保护、管理与诠释已经被认定的文化价值的政策的时候必须包含全面的历史研究和价值的分析。这样的分析必须在工作进行之前完成，以此来确保（我们）拥有特定的保护政策来指导发展与处理。保护规划需要预先准备。区域性的遗产宪章以及针对不同遗产地的保护宣言亦可以被编制⁴。

2.3 Establish limits of acceptable change.

2.3 建立可容忍的改变的限度。

For every conservation action, clear policies and guidelines should be established before starting any architectural intervention, so as to define the acceptable limits of change. A Conservation Plan should define the significant parts of the heritage site, the areas where interventions are possible, the optimum usage of the site and the conservation measures to be taken. It should consider the specific architectural principles and building technologies used in the twentieth century.

针对每一个保护实践，在进行任何建筑处理之前，首先明确的政策和准则应该落实到位，以此来划定可以被接受的干预的限度。一个保护规划需要明确指出：遗产地的重要构件，可以进行改变的区域，场所的最佳使用方式以及将要进行的保护手段。它应该充分考虑20世纪使用的建筑技术及建筑准则。

2.4 Use interdisciplinary expertise.

2.4 运用跨学科的专业知识。

Conservation planning requires an interdisciplinary approach, considering all attributes and values of cultural significance. Specialists in modern conservation technology and material sciences may be required to undertake specific research and exchange of knowledge due to the use and proliferation of non-traditional materials and methods in twentieth-century architectural heritage.

保护规划需要一个考虑到了文化价值的所有特征与所有价值的跨学科的方法。由于在20世纪建筑遗产中非传统材料以及（建造）方法的广泛应用，为进行特定的研究及交换知识与意见，我们需要现代保护技术及材料科学方面的专家。

2.5 Provide for maintenance planning.

2.5. 为维护规划做准备。

It is important to plan for the regular preventive care and maintenance of these architectural heritage sites. Emergency stabilisation work may also be required. Continual and appropriate maintenance and periodic inspection is consistently the best conservation action for architectural heritage and reduces long-term repair costs. A Maintenance Plan will assist this process.

对这些建筑遗产的日常性的防护及维护的规划非常重要。持续性的合理的维护及定期的检查一直都是建筑遗产的最佳保护手段，且能节省长期的维修成本。一份维护规划将有助于这个过程。

2.6 Identify responsible parties for conservation action.

2.6. 明确对保护手段(实施)负责的人群。

It is important to identify the parties who are to be responsible and accountable for conservation actions for the architectural heritage of the twentieth century. These may include, but not be limited to, owners, heritage authorities, communities, local government and occupants.

明确在20世纪遗产保护过程中将为保护行为负责的人群非常重要。这可能包括，但不限于：所有者，遗产权威方，社区，当地政府以及居民。

2.7 Archive records and documentation.

2.7 档案记录与记录文件编制。

When making changes to twentieth-century architectural heritage it is important to produce records of those changes for public archiving. Recording techniques may include photography, measured drawings, oral histories, laser scanning, 3D modeling and sampling, depending on the circumstances. Archival research is an important part of the conservation planning process.

在干预20世纪建筑遗产时，为公众存档的目的而进行的这些干预的记录工作十分重要。依照不同的情况，记录手段可能包括：摄影，测绘，口述历史，激光扫描，3D模型与样品采集。档案研究是保护规划过程中的重要环节。

For every intervention, the peculiarities of the heritage site and the measures taken should be documented appropriately. The documentation must record the state before, during and after the intervention. Such documentation should be kept in a secure place and in up-to-date replicable media. It will assist the presentation and interpretation of the site, thereby enhancing its understanding and enjoyment by users and visitors. Information acquired in the investigation of architectural heritage, as well as other inventories and documentation, should be made accessible to interested persons.

针对每一个干预，遗产地的特性以及所采用的方法应该被合理记录。记录文件必须包含在干预之前、之中以及之后的各种状态。这样的记录文件需要保存在一个安全的场所，并依托于最新的可复制的媒介。它将有助于遗产地的展示与阐释，从而强化使用者和拜访者对遗产地的理解和享受。在建筑遗产调研中获得的信息以及其他档案与记录文件应该便于相关人员查看。

Article 3. Research the technical aspects of twentieth-century architectural heritage.

第3条：20世纪建筑遗产的技术层面的研究。

3.1 Research and develop specific repair methods appropriate to the unique building materials and construction techniques of the twentieth century.

3.1 研究并开发符合20世纪特殊的建筑材料与修建技术的专门性的修复手段。

Twentieth-century building materials and construction techniques may often differ from traditional materials and methods of the past. There is a need to research and develop specific repair methods appropriate to unique types of construction. Some aspects of the architectural heritage of the twentieth century, especially those created after the middle of the century,

may present specific conservation challenges. This may be due to the use of new or experimental materials and construction methods, or simply due to a lack of specific professional experience in its repair. Original/significant materials or details should be recorded if they have to be removed, and representative samples should be stored.

20世纪建筑材料与修建技术往往不同传统材料与修建技术。有必要研究和开发符合不同的修建类型的专门的修复手段。一些20世纪的建筑遗产，尤其是修建于世纪中期之后的，可能带来特别的保护挑战。这可能因为新的或实验性的材料与修建方法的使用，亦可能是因为在修复中缺乏特殊的职业经验。原材料或细节若需要被移除则需要被记录，有代表性的样本需要被保存。

Before any intervention, these materials should be carefully analysed and any visible and non-visible damage identified and understood. Some experimental materials may have a shorter life-span than traditional materials and need to be carefully analysed. Investigations into the condition and deterioration of materials are to be undertaken by suitably qualified professionals using non-destructive and carefully considered non-invasive methods. Limit destructive analysis to the absolute minimum. Careful investigation into the aging of materials of the twentieth century will be required.

任何处理之前，这些材料需要被仔细分析，任何可见的与不可见的破损都需要被发现与了解。一些实验性材料可能相对传统材料来说寿命更短，亦需要被仔细分析。针对材料的现状及损毁的调查须由合适的有资格的职业人士采用无损害的、非侵入性的手段来完成。需要严格将有破坏性的分析降到最低。（我们）亦需要针对20世纪材料的老化的详细调查。

3.2 The application of standard building codes needs flexible and innovative approaches to ensure appropriate heritage conservation solutions.

3.2 为确保得出合理的遗产保护解决办法，在运用标准的建筑规范的时候需要灵活的、创新的手段。

The application of standardised building codes (e.g. accessibility requirements, health and safety code requirements, fire-safety requirements, seismic retrofitting, and measures to improve energy efficiency) may need to be flexibly adapted to conserve cultural significance. Thorough analysis and negotiation with the relevant authorities should aim to avoid or minimise any adverse heritage impact. Each case should be judged on its individual merits⁵

为保护文化价值，需要灵活应用标准化建筑规范（例如：可达性要求，健康与安全规范要求，防火规范要求，防震改装，增进能源效率的要求）详尽的分析以及同相关权威机构的协商应避免或最小化可能对遗产造成的任何负面冲击为目的。每一个不同案例都应该按照个体的特性分别判断⁵。

Article 4. Acknowledge and manage pressures for change, which are constant.

第4条：承认并管理持续的干预的压力。

4.1 Whether as a result of human intervention, or environmental conditions, managing change is an essential part of the conservation process to maintain cultural significance, authenticity and integrity.

4.1 无论是人类干涉的，还是环境因素的原因，管理（遗产的）干预是维护文化价值、真实性与完整性的重要环节。

Conservation of authenticity and integrity is especially important in urban settlements where interventions may be necessary due to changes in everyday use, which may cumulatively impact cultural significance.

在城市聚落中因为日常使用功能的变化而需要采取的干预，可能会逐渐影响文化价值。这些干预过程中保护真实性和完整性非常重要。

Article 5. Manage change sensitively.

第5条：细致地管理干预。

5.1 Adopt a cautious approach to change.

5.1. 使用谨慎的方法来干预。

Do only as much as much as is necessary and as little as possible. Any intervention should be cautious. The extent and depth of change should be minimised. Use proven methods of repair and avoid treatments that may cause damage to historic materials and cultural significance; repairs should be undertaken using the least invasive means possible. Changes should be as reversible as possible.

只做必要的、尽可能少的干预。任何处理都应该谨慎。干预的程度和深度应该被最小化。使用已经被验证过的修复方法，避免可能为历史材料带来破坏、可能破坏文化价值的方法；修复时应该尽量使用非侵袭性方法。

Discrete interventions can be introduced that improve the performance and functionality of a heritage site on condition that its cultural significance is not adversely impacted. When change of use is under consideration, care must be taken to find an appropriate reuse that conserves the cultural significance.

小心谨慎的处理可以被运用，条件是它在不对其文化价值产生有害影响的前提下，增进一个遗产地的表现和功能。当考虑改变使用功能的时候，必须谨慎的找到一个保护其文化价值的合适的再利用方法。

5.2 Assess the heritage impacts of proposed changes prior to works commencing and aim to mitigate any adverse impacts.

5.2：在工作开展之前，评估被提议的干预对遗产的冲击，并以缓和任何负面冲击为目标。

Before intervening in any heritage site its cultural significance needs to be assessed, and all components should be defined and their relationship and setting understood. The impact of the proposed change on the cultural significance of the heritage site must be thoroughly assessed. The sensitivity to change of every attribute and value must be analysed and its significance accounted for. Adverse impacts need to be avoided or mitigated so that cultural significance is conserved.

在任何遗产地的处理之前，需要评估它的文化价值，详细说明所有的构件，理解它们之间的关系以及所处的环境。被提议的干预对于遗产地的文化价值的冲击必须被全面地评估。必须分析每一个特征与价值的应对干预的敏感性，详细说明其价值。应该避免或缓和负面冲击以保护文化价值。

Article 6. Ensure a respectful approach to additions and interventions.

第6条：需要确定一个尊重（遗产地文化价值）的添加及处理的方法。

6.1 Additions need to respect the cultural significance of the heritage site.

6.1：添加手段需要尊重遗产地的文化价值。

In some cases, an intervention (such as a new addition) may be needed to ensure the sustainability of the heritage site. After careful analysis, new additions should be designed to respect the scale, siting, composition, proportion, structure, materials, texture and colour of the heritage site. These additions should be discernable as new, identifiable upon close inspection, but developed to work in harmony with the existing; complementing not competing.

在一些情况下，为保证遗产地的可持续性，可能需要一个干预（例如一个新的添加）。在仔细地分析后，新的添加应该尊重遗产地的尺度，场所，构成，比例，结构，材料，肌理，色彩等。这些添加应该可被辨识为新的，在近距离检查时可以被识别，但与现存的和谐一致；补足而非竞争。

6.2 New interventions should be designed to take into account the existing character, scale, form, siting, materials, colour, patina and detailing.

6.2 新的干涉需要考虑现存的特点、尺度、形式、场所、材料、色彩、光泽以及细节。

Careful analysis of surrounding buildings and sympathetic interpretation of their design may assist in providing appropriate design solutions. However, designing in context does not mean imitation.

仔细的分析周围的建筑以及细心诠释它们的设计可能有助于获得合适的设计解决方法。但是，在环境中的设计不等同于模仿。

Article 7. Respect the authenticity and integrity of the heritage site.

第7条：尊重遗产地的真实性与完整性。

7.1 Interventions should enhance and sustain cultural significance.

7.1 干涉需要增强和延续文化价值。

Significant building elements must be repaired or restored, rather than reconstructed. Stabilising, consolidating and conserving significant elements are preferable to replacing them. Wherever possible, replacement materials should be matched like for like, but marked or dated to distinguish them.

建筑的重要部分应该被维修和修复，而非重建。稳固、巩固以及保护重要部分比替换他们更可取。在可能之处，替换的材料应该与原件相配，但需要被标记或注明日期以区分他们。

Reconstruction of entirely lost heritage sites or of their important building elements is not an action of conservation and is not recommended. However, limited reconstruction, if supported by documentation, may contribute to the integrity and/or understanding of a heritage site.

重建一个完全消失的遗产地或者遗产地的重要部分不是保护的行为，亦不推荐。但是，有限度的重建，如果有记录支撑，将有利于完整性及（或）对遗产地的理解。

7.2 Respect the value of significant layers of change and the patina of age.

7.2 尊重改变中各个主要层次的价值，尊重岁月光彩。

The cultural significance of a heritage site as historic testimony is principally based on its original or significant material attributes and/or its intangible values which define its authenticity. However, the cultural significance of an original heritage site or of later interventions does not depend on their age alone. Later changes that have acquired their own cultural significance should be recognised and respected when making conservation decisions.

作为历史的见证，一个遗产地的文化价值主要基于它原真的或重要的材料特征及（或）它的能定义其真实性的非物质价值。但是，一个原有的

遗产地或晚期的改动的文化价值不单单取决于它们的年代。在做保护决策的时候，已获得自身的文化价值的晚期改动应该被识别和尊重。

Age should be discernible through all the interventions and changes that have occurred over time, as well as in their patina. This principle is important for the majority of materials used in the twentieth century.

随着时间的推移和在它们的光泽里，所有的干涉及改动的年代都应该可辨识。这条准则对于大部分20世纪的材料都很重要。

Contents, fixtures and fittings that contribute to cultural significance should always be retained on the heritage site where possible⁶.

对文化价值有意义的内容、设备与家具应尽可能的在遗产地保留⁶。

ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY 环境可持续性

Article 8. Give consideration to environmental sustainability.

第8条：给环境可持续性予以充分考虑。

8.1 Care must be taken to achieve an appropriate balance between environmental sustainability and the conservation of cultural significance.

8.1 应关注环境可持续性和保护文化价值间的平衡。

Pressure for architectural heritage sites to become more energy efficient will increase over time. Cultural significance should not be adversely impacted by energy conservation measures.

要求建筑遗产地更加节能的压力将与日俱增。文化价值不应因节能措施而遭受负面冲击。

Conservation should take into account contemporary approaches to environmental sustainability. Interventions to a heritage site should be executed with sustainable methods and support its development and management⁷. To achieve a practical and balanced solution, consultation with all stakeholders is needed to ensure sustainability of the heritage site. All possible options in terms of intervening, managing and interpreting the heritage site, its wider setting and its cultural significance must be retained for future generations.

保护应该考虑环境可持续性的现代手段。一处遗产地的干涉应该采取可持续性的方法，并需要保证其发展与管理⁷。为确保遗产地的可持续性发展而找到一个可操作的、平衡的解决方法，需要咨询所有的利益相关者。在干涉、管理与阐释遗产地的所有过程中，它的广义的环境以及文化价值必须被保留给后代。

Article 9. Promote and celebrate twentieth-century architectural heritage with the wider community.

第9条：与更大范围的公众一同推崇和赞美20世纪遗产。

9.1 Presentation and Interpretation are essential parts of the conservation process.

9.1 保护过程中展示与诠释是不可或缺的部分。

Publish and distribute twentieth-century architectural heritage research and conservation plans, and promote events and projects wherever possible among the appropriate professions and broader community.

发表和分发20世纪建筑遗产研究和保护规划，在适当的职业群体以及更大范围的公众中推进（20世纪遗产的）活动与项目。

9.2 Communicate cultural significance broadly.

9.2: 广泛交流文化价值。

Engage with key audiences and stakeholders in dialogue that assists in the appreciation and understanding of twentieth-century heritage conservation.

同关键受众以及利益相关者探讨任何能增进对20世纪遗产保护的欣赏和理解的话题。

9.3 Encourage and support professional educational programs to include twentieth-century heritage conservation.

9.3：鼓励和支持职业教育项目添加20世纪遗产保护部分。

Educational and professional training programs need to include the principles of conservation of twentieth-century heritage⁸.

教育与职业培训项目需包含20世纪遗产的保护准则⁸。

Attributes include physical location, design (including colour schemes), construction systems and technical equipment, fabric, aesthetic quality and use.

特征 包括物理位置、设计（包括色彩主题）、建造系统以及技术设备、材料、美学品质以及功能。

Authenticity is the quality of a heritage site to express its cultural significance through its material attributes and intangible values in a truthful and credible manner. It depends on the type of cultural heritage site and its cultural context.

真实性 是一个遗产地的能采用真实的、可信的方式，通过它的物质特征和非物质价值表达其文化价值的特质。它取决于文化遗产地的类型和它的文化环境。

Components of a heritage site may include interiors, fittings, associated furniture and art works; setting and landscapes.

构件 一个遗产地的构件可能包括室内、配件、相关家具及艺术品、环境和景观。

Conservation means all the processes of looking after a heritage site so as to retain its cultural significance.

保护 是为了保持遗产地的文化价值而进行的全部保护过程。

Cultural significance means aesthetic, historic, scientific, social and/or spiritual value for past, present or future generations. Cultural significance is embodied in the heritage site itself, its setting, fabric, use, associations, meanings, records, related sites and related objects. Heritage sites may have a range of significances for different individuals or groups.

文化价值 是（遗产地留给）先前、当代以及后代的美学价值、历史价值、科学价值、社会价值及（或）精神价值。文化价值蕴含在：遗产地自身，它的环境、材料、功能、关联、含义、记录、相关场所和相关物品中。针对不同个体或群体，遗产地可能有不同价值。

Intangible values may include historic, social, scientific or spiritual associations, or creative genius.

非物质价值 可能包含历史、社会、科学或精神关联，或创造天赋。

Integrity is a measure of the wholeness and intactness of the built heritage, its attributes and values. Examining the conditions of integrity therefore requires assessing the extent to which the property:

1. Includes all components necessary to express its value;
2. Ensures the complete representation of the features and processes which convey the property's significance;
3. Suffers from adverse effects of development and/or neglect.

完整性 是建筑遗产及它的特征与价值的完整性和完好性的度量。因此, 调查完整性的需要考察遗产地符合以下方面的程度:

- a) 包含所有能表达其价值的组成部分;
- b) 确保了能表明遗产地价值的特征与过程的完全展现。
- c) 受到因开发及 (或) 忽视而带来的不良影响。

Intervention is change or adaptation including alteration and extension.

干涉 是改动或更改, 包括修改与扩展。

Maintenance means the continuous protective care of the fabric and setting of a heritage site, and is to be distinguished from repair.

维护 是针对遗产地的材料和环境的持续性保护, 有别于修复。

Reversibility means that an intervention can essentially be undone without causing changes or alterations to the basic historical fabric. In most cases reversibility is not absolute.

可逆性 是指一项干涉可以被复原, 而不对基本的历史实物产生任何改动或改变。在多数情况下, 可逆性不绝对。

ENDNOTES 尾注

¹ Relevant documents and charters include:
相关文件与宪章包括

- The Venice Charter - International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (The Venice Charter) 1964
- 威尼斯宪章 - 保护文物建筑和历史地段的国际宪章 (威尼斯宪章) 1964
- The Florence Charter - Historic Gardens and Landscapes 1981
- 佛罗伦萨宪章-历史园林与景观 1981
- The Washington Charter - Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas 1987.
- 华盛顿宪章-保护历史城镇与城区宪章 1987
- The Eindhoven Statement - DOCOMOMO 1990.
- 埃因霍温宣言-现代运动记录与保护组织 1990
- The Nara Document on Authenticity, 1994.
- 奈良真实性文件 1994
- The Burra Charter - The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance 1999.
- 巴拉宪章-针对具有文化价值的场所的澳大利亚古迹遗址理事会宪章 1999
- Principles for the Analysis, Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage, 2003.
- 建筑遗产分析、保护与结构修复准则 2003
- The Nizhny Tagil Charter for the Industrial Heritage - TICCIH 2003.
- 有关工业遗产的下塔吉尔宪章-国际工业遗产保存委员会 2003
- Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS 2005.
- 保护遗产建筑、古遗址和历史地区的环境的西安宣言, 国际古迹遗址理事会, 2005
- World Heritage Convention: Operational Guidelines 2008.
- 世界遗产宪章: 行动指南 2008

² Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS 2005.

保护遗产建筑、古遗址和历史地区的环境的西安宣言, 国际古迹遗址理事会, 2005

³ Open-air spaces or green areas around and between architectural objects or in urban areas often represent components of an overall composition and of a historically intended spatial perception.

建筑对象的周边和之间以及在城区中的开放环境以及绿色环境通常代表整体构成以及历史上预期的空间预想的一部分。

⁴ For example, *Texto de Mexico 2011*, Moscow Declaration 2006.

例如, *Texto de Mexico 2011*, 莫斯科宣言 2006。

⁵ In certain cases, the materials used for built sites of the twentieth century have a shorter life span than traditional materials. Lack of conservation action and knowledge of appropriate repair methods based on their material characteristics may mean they need more drastic interventions than traditional materials and they could also require additional intervention in the future.

在一些情况下, 20世纪建筑遗产使用的材料比传统材料寿命短。因为材料的特性而导致的保护措施缺乏以及恰当的修复知识的缺乏可能意味着它们相对传统材料来说需要更加剧烈的干涉, 亦需要在将来进一步的干涉。

⁶ Their removal is unacceptable unless it is the sole means of ensuring their security and preservation. They should be returned where and when circumstances permit.

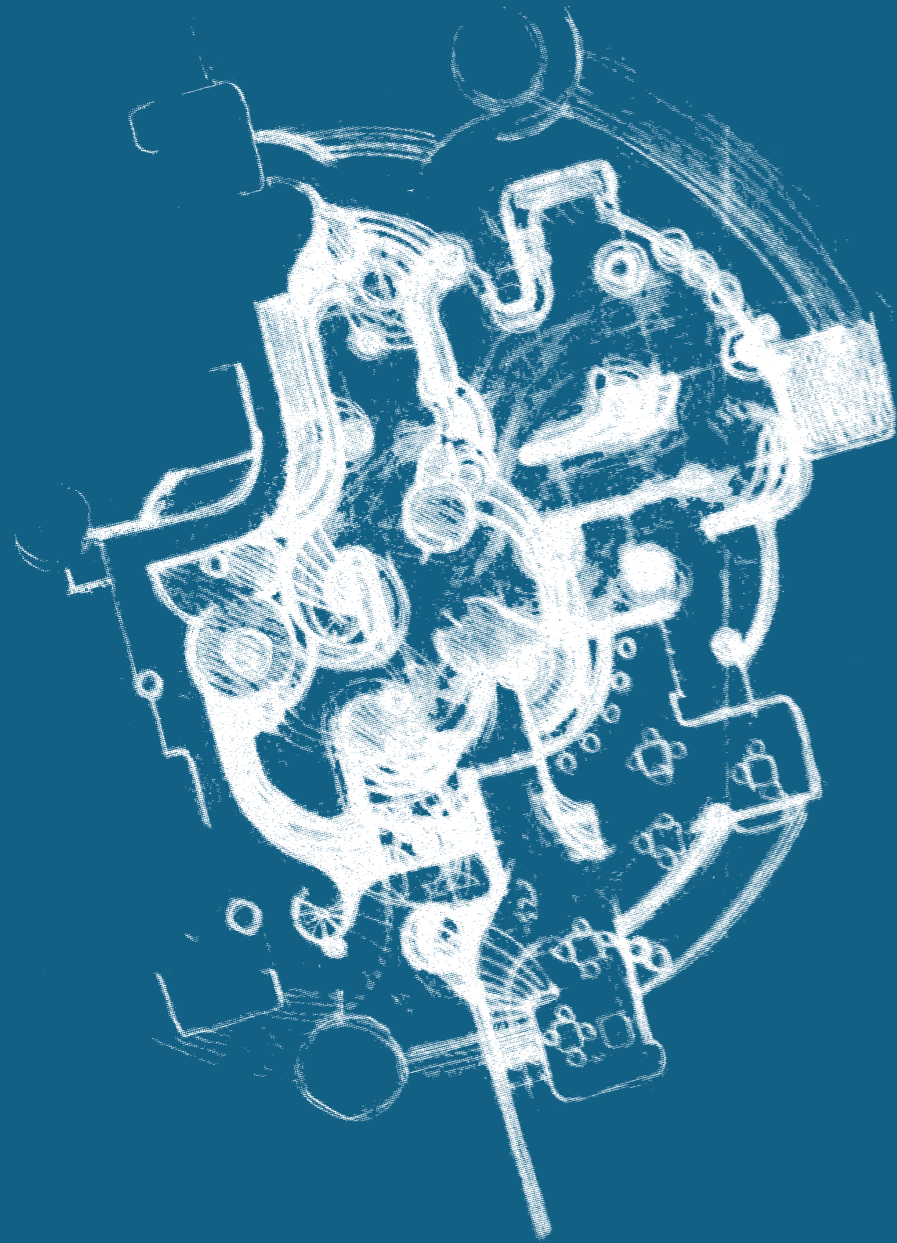
不能移除这些, 除非这是唯一的确保它们安全与保护它们的唯一手段。当情况允许的情况下, 它们应该被放回。

⁷ United Nations World Commission on Environment and Development (WCED): *"Brundtland Report": Our Common Future* (1987), Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-282080-X.

联合国世界环境及发展委员会 (WCED): “布伦特兰报告”。我们共同的未来 (1987)。牛津: 牛津大学出版社 ISBN 0-19-282080-X。

⁸ UIA (International Union of Architects) Architectural Education Commission Reflection Group.

世界建筑师协会建筑教育委员会思考组。

20वीं सदी वास्तुकला विरासत मैड्रिड के संरक्षण के लिए अनुप्रयोग

ICOMOS

International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

ISC20C
ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL
ON MONUMENTS AND SITES
INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE
ON 20TH CENTURY HERITAGE

AEPPAS 20

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA
LA PROTECCIÓN DEL PATRIMONIO
ARQUITECTÓNICO DEL SIGLO 20

अन्तर्राष्ट्रीय स्मारकों एवं स्थलों की समिति 20वीं सदी विरासत स्थानों की पहचान, संरक्षण एवं प्रस्तुति को बढ़ावा देने के लिए बीसवीं सदी विरासत (ICOMOS) अपनी अन्तर्राष्ट्रीय वैज्ञानिक समिति के माध्यम से कार्य करता है। इकोमास (ICOMOS) एक अन्तर्राष्ट्रीय गैर-सरकारी संगठन है जो सांस्कृतिक विरासत और विश्व-विरासत सभा पर यूनेस्को (UNESCO) के सलाहकार के रूप में कार्य करता है।

मैड्रिड हस्तलेख 2011 में ICOMOS के सदस्यों द्वारा विकसित किया गया। इसे सर्वप्रथम जून, 2011 में मैड्रिड में आयोजित अन्तर्राष्ट्रीय सम्मेलन 20वीं सदी वास्तुकला विरासत के लिए प्रयास में प्रस्तुत किया गया। यह सम्मेलन ISC20C के उपाध्यक्ष फर्नांडो एस्पीनोसा डे लॉस मोनडर्स एवं अन्तर्राष्ट्रीय डी एक्सीलेन्सिया मोनक्रलो-क्लस्टर डे पेटरीयोनिया एवं ETSAM के सहयोग से किया गया। करीब 300 अन्तर्राष्ट्रीय सदस्यों ने इस पर चर्चा की एवं प्रारम्भिक दस्तावेजों में संशोधन किया जिसे सर्वसम्मति से सम्मेलन के सभासदों ने जून 16, 2011 को मैड्रिड के अधिकारियों के सामने रखा। मैड्रिड हस्तलेख आज कई भाषाओं में अनुवादित हो चुका है।

वर्तमान में मैड्रिड दस्तावेज केवल वास्तुकला विरासत को संदर्भित करता है और विशेष रूप से हस्तक्षेप, परिवर्तन एवं मार्गदर्शन (सलाह) को विशेष ध्यान दे रहा है लेकिन ISC20C बीसवीं सदी की विरासत स्थानों के सभी प्रकार के लिए दिशा निर्देशों को शामिल करने के लिए दस्तावेज का दायरा व्यापक बनाने पर विचार कर रहा है।

संरक्षण, दिशा-निर्देशों और सिद्धान्तों के विकास के लिए हमेशा की तरह ICOMOS सामान्य प्रक्रियाओं का पालन कर रहा है। इस प्रकार इसका अंतिम दस्तावेज ICOMOS अन्तर्राष्ट्रीय सिद्धान्त के बीच अपना स्थान बना सकता है।

अतः हम मैड्रिड दस्तावेज पर आपके सुझावों का स्वागत करते हैं यह अंग्रेजी, फ्रेंच या स्पेनिश भाषाओं में दिए जा सकते हैं जिससे कि दूसरे संस्करण की तैयारी में मदद मिले। आप अपने सुझाव सेक्रेटरी जनरल ऑफ ISC20C को isc20c@icomos-isc20c.org पर भेज सकते हैं।

शैरिडिन बरकी
अध्यक्ष ICOMOS-ISC20C
प्रथम संस्करण October, 2011

The Document of Madrid is a major international contribution to the protection of cultural heritage that defines the *criteria for identification, conservation, intervention and management of the architectural heritage* of the Twentieth century, an indispensable and expected text, given the absence of international doctrinal documents on the matter.

The Document of Madrid was prepared by the ISC20C, International Scientific Committee of the Twentieth Century Heritage of ICOMOS, International Council of Monuments and Sites, and presented at the international conference "*Criteria for Intervention in the Twentieth Century Architectural Heritage - CAH20thC*" held in Madrid in June 2011 and organized by the ISC20C and the Cluster de Patrimonio del Campus Internacional de Excelencia Moncloa, in collaboration with the Escuela Técnica Superior de Arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid.

Over 300 international participants debated the draft text submitted which was unanimously adopted at the plenary session of 16 June 2011 at the Palacio de Cibeles before the local, regional and state authorities. The document is available on the website: www.aeppas20.org

Currently, the Madrid Document refers only to architectural heritage and to criteria specific with its identification, conservation and intervention, but is open in the future to include other types of Twentieth century heritage.

AEPPAS20, Spanish Association for the Protection of the Architectural Heritage of the Twentieth Century, wants to help with this publication to the widest diffusion of this text with major importance as evidenced by the approval of the GA 2011/32 resolution at the XVII General Assembly ICOMOS in Paris, being the first step of the process to be finally adopted as a doctrinal text. This book has been published in three languages (English, Spanish and French) and in the future AEPPAS20 hopes to offer it in other languages such as German, Russian, Portuguese, Swedish, Finnish and Arabic.

This edition of the Madrid Document, is part of the AEPPAS20 activities program, which aims to promote, protect and divulge the architectural heritage of the Twentieth century.

FERNANDO ESPINOSA DE LOS MONTEROS
Vice-President of ISC20C - ICOMOS
Madrid, October 2011

20वीं सदी वास्तुकला विरासत मैट्रिड के संरक्षण के लिए अनुप्रयोग प्रस्तावना

20वीं सदी विरासत (ISC20C) के लिए अन्तर्राष्ट्रीय वैज्ञानिक समिति 2011-12 के दौरान बीसवीं सदी की विरासत स्थलों के संरक्षण के लिए दिशा-निर्देश विकसित कर रहा है। 20वीं सदी वास्तुकला, मैट्रिड दस्तावेज 2011 के मुख्य उद्देश्य निम्न हैं :-

दस्तावेज के उद्देश्य :- 20वीं सदी की विरासत का संरक्षण हमारा दायित्व व कर्तव्य है। इसका संरक्षण उसी प्रकार होना चाहिए जैसे कि पिछले युगों की विरासत का संरक्षण हुआ है।

इस सदी की वास्तुकला विरासत उचित देखभाल के अभाव में खतरे में है। अतः इसके उचित संरक्षण के लिए तथा भावी पीढ़ी के लिए इसकी समझ व व्याख्या आवश्यक है।

मैट्रिड दस्तावेज 2011 वास्तुकला विरासत की इस महत्वपूर्ण सदी की अवधि के लिए सम्माननीय व उचित कार्य के प्रति वचनबद्ध है।

यह दस्तावेज उन सभी के लिए है जो विरासत संरक्षण की प्रक्रिया से जुड़े हैं।

अनुच्छेद 1 - सांस्कृतिक सार्थकता की पहचान एवं आकलन

1.1 स्वीकार विरासत पहचान एवं आकलन मापदण्डों का प्रयोग

20वीं सदी वास्तुकला विरासत की पहचान व आकलन की सार्थकता के लिए स्वीकार्य विरासत मापदण्डों को में रखना चाहिए। इस विशेष सदी (उसके सभी घटकों) की वास्तुकला विरासत अपने समय, स्थान व प्रयो में एक भौतिक रिकार्ड है। इसकी सांस्कृतिक सार्थकता इस बात पर निर्भर है कि इसके मूल गुणों जैसे भौतिक डिजाईन (रंगों का संयोजन) निर्माण कार्य, तकनीकी उपकरण, कपड़े, सौन्दर्यात्मक गुण एवं अमूर्त गुण ऐतिहासिक, सामाजिक, वैज्ञानिक, आध्यात्मिक एवं रचनात्मक प्रतिभा का संरक्षण व पहचान हो सके।

1.2 आन्तरिक सजा, फिनिशिंग, फर्नीचर एवं कला सम्बन्धी कार्यों की पहचान एवं आकलन।

1.3 सम्बन्धित भू-दृश्य की पहचान एवं आकलन।

1.4 20वीं सदी की वास्तुकला विरासत की सूची का सजग होकर निर्माण करना - सजग होकर विभिन्न सूची बनाकर वास्तुकला विरासत को पहचानना।

1.5 सांस्कृतिक सार्थकता की स्थापना करने के लिए तुलनात्मक विश्लेषण करना।

अनुच्छेद 2 - उचित संरक्षण योजना पद्धति का प्रयोग।

2.1 वास्तुकला विरासत की सार्थकता को समझना। उसकी अखंडता बनाए रखना।

किसी भी प्रकार के बदलाव व परिवर्तन करने से पूर्व पूरी तरह से शोध एवं प्रमाणों को जानना आवश्यक है। 20वीं सदी की वास्तुकला विरासत की अखंडता को अनदेखा नहीं किया जाना चाहिए।

2.2 सांस्कृतिक सार्थकता के आकलन के लिए प्रविधि का प्रयोग एवं उसे बनाए रखने व उसके सम्मान के लिए नीतियों का निर्धारण किसी भी कार्य को प्रारम्भ करने से पूर्व ही कर लेना चाहिए। संरक्षण योजना बनाने एवं नीतियों के निर्धारण, प्रबन्ध एवं उसकी व्याख्या के लिए उचित प्रविधि होनी चाहिए जो कि ऐतिहासिक शोध एवं विश्लेषण पर आधारित हो।

2.3 स्वीकार्य परिवर्तनों की सीमा निश्चित करना।

वास्तुकला विरासत के संरक्षण के लिए कार्य करते समय यह निश्चित किया जाना चाहिए कि वास्तुकला सिद्धान्त एवं इमारत तकनीक जो 20वीं सदी में प्रयोग हुई हैं को ध्यान में रखा जाए।

2.4 अंतः विषय विशेषज्ञता का प्रयोग।

संरक्षण की योजना बनाते समय अंतः विषय विशेषज्ञ की सहभागिता एवं मार्गदर्शन लिया जाना चाहिए। आधुनिक तकनीक संरक्षण से सम्बन्धित विशेषज्ञों का परामर्श, शोध एवं ज्ञान का आदान-प्रदान 20वीं सदी की वास्तुकला संरक्षण के लिए आवश्यक है।

2.5 वास्तुकला विरासत के स्थलों के रख-रखाव की योजना प्रदान करना।

लगातार एवं उचित देखभाल व रख-रखाव होने से एवं समय-समय पर स्थलों का निरीक्षण होने से स्वतः ही संरक्षण कार्य हो जाता है।

2.6 संरक्षण कार्य के लिए महत्वपूर्ण दलों की पहचान करना।

जिम्मेदार एवं जवाबदेह लोगों की पहचान 20वीं सदी की वास्तुकला संरक्षण के लिए आवश्यक है। यह कोई भी व्यक्ति, संस्था, समुदाय, स्थानीय सरकार आदि हो सकते हैं।

2.7 पुरालेख रिकार्ड एवं प्रलेखन।

20वीं सदी की वास्तुकला विरासत में परिवर्तन करते समय यह महत्वपूर्ण है कि उन परिवर्तनों का रिकार्ड आम जनता के लिए रखा जाए। इसे फोटोग्राफी, लेजर स्कैनिंग, 3डी-मॉडलिंग के रूप में सुरक्षित रखा जा सकता है।

अनुच्छेद 3 - 20वीं सदी की वास्तुकला विरासत के तकनीकी पहलुओं पर शोध।

3.1 20वीं सदी की निर्माण तकनीक एवं विशिष्ट इमारत सामग्री के लिए विशेष देखभाल प्रविधि का विकास एवं शोध कार्य।

20वीं सदी की निर्माण तकनीक व सामग्री अतीत की पारम्परिक सामग्री व तकनीक से भिन्न हो सकती है। इसलिए आवश्यकता है कि उचित देखभाल प्रविधि का विकास किया जाए।

3.2 मानक इमारत कोड के प्रयोग को लचीला बनाए रखना एवं उचित विरासत संरक्षण के समाधान को सुनिश्चित करना।

सांस्कृतिक विरासत संरक्षण के लिए मानकीकृत बिल्डिंग (इमारत) कोड जैसे स्वास्थ्य व सुरक्षा कोड, आग से सुरक्षा, भूकंप इत्यादि के प्रति लचीला रूख अपनाना चाहिए। सम्बन्धित अधिकारियों के साथ गहन विश्लेषण और बातचीत किसी भी विरासत के संरक्षण के लिए प्रतिकूल प्रभाव से बचने व कम से कम करने का लक्ष्य होना चाहिए।

अनुच्छेद 4 - बदलाव के दबाव को समझना एवं उसका प्रबंधन।

पर्यावरणीय बदलावों से या मानवीय हस्तक्षेप से होने वाले बदलाव, संरक्षण प्रक्रिया के आवश्यक तत्व हैं।

अनुच्छेद 5 - संवेदनशीलता बदलाव प्रबंधन।

5.1 परिवर्तन के लिए एक सतर्क दृष्टिकोण को अपनाना।

कोई भी हस्तक्षेप सतर्क होकर करना चाहिए। यदि बचाव करने से ऐतिहासिक सामग्री या सांस्कृतिक सार्थकता को नुकसान हो रहा हो सतर्क होकर विश्लेषण कर ही बदलाव प्रबंधन करना चाहिए।

5.2 कार्य प्रारम्भ करने से पहले प्रस्तावित बदलाव से विरासत में क्या असर पड़ेगा इसका आकलन करना एवं विपरीत प्रभाव को कम करने का उद्देश्य बनाना।

अनुच्छेद 6 - विरासत की संभाल के लिए अतिरिक्त निर्माण या हस्तक्षेप करते समय उस विरासत का ध्यान रखकर करना चाहिए।

6.1 विरासत स्थल पर यदि कोई अतिरिक्त कार्य करना हो तो उसकी सांस्कृतिक महत्ता का ध्यान रखकर करना चाहिए।

6.2 नए हस्तक्षेप से पहले वर्तमान पैमाने, प्रपत्र, सामग्री, रंग, सील का विस्तृत ब्यौरा तैयार करना चाहिए।

अनुच्छेद 7 - विरासत स्थल की प्रमाणिकता एवं अखंडता का सम्मान करें।

7.1 हस्तक्षेप से सांस्कृतिक महत्व को बनाए रखना व बढ़ाना।

7.2 परिवर्तन से पैदा होने वाले सार्थक बदलाव का सम्मान करना पर्यावरणीय स्थिरता।

अनुच्छेद 8 - पर्यावरणीय स्थिरता को महत्व देना।

8.1 सांस्कृतिक धरोहर के संरक्षण एवं पर्यावरणीय स्थिरता के मध्य उचित संतुलन का विशेष ध्यान देना चाहिए।

व्याख्या एवं संवाद

अनुच्छेद 9 - 20वीं सदी की वास्तुकला विरासत को व्यापक समुदाय के साथ बढ़ावा देना।

9.1 प्रस्तुति व व्याख्या संरक्षण प्रक्रिया के महत्वपूर्ण तत्व हैं।

9.2 सांस्कृतिक महत्व को बृहद रूप से मौखिक रूप से प्रचारित करना।

9.3 20वीं सदी विरासत संरक्षण के लिए शैक्षिक कार्यक्रमों (प्रोग्राम) को प्रोत्साहित एवं समर्थन देना।

20वीं सदी विरासत के संरक्षण के सिद्धान्तों को शैक्षिक व व्यावसायिक प्रशिक्षण कार्यक्रमों में शामिल करना।